

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Sal: 43 / Hejmar 508 / Nisan 2024

İŞGALE GEÇİT YOK

SOYKIRIMI YOK ETMENİN YOLU ÖNDER APO'NUN PARADİGMASINDAN GEÇER

Kürt Halkı Faşizme Geçit Vermedi

Duran Kalkan

■ Süreç derinleşerek devam ediyor. Bu süreç yeni başlamadı. Çöktürme Eylem Planı denilen saldırı aslında bu temelde geliştirilen bir saldırıydı. Tayyip Erdoğan'ı güçlendirdiler, sistem tarafından kullanıldı ve kullanmaya da devam ediyorlar. Şimdi bunun artık sonuna doğru gidiliyor ama en kritik aşaması yaşanıyor. Bunu anlayıp bunun gereklerini yerine getirmeliyiz. Bunu yaparsak buradan sistemin, kaosu ve krizi aşması değil, Demokratik Modernite Devriminin zaferi çıkar. Onun koşulları da fazlasıyla var. Sistem kendisini geçici de olsa biraz kriz ve kaosu hafifletmek için çaba harcıyor. Bunu yapabilir mi, nasıl yapar, koşullar mümkün olur mu, tüm bunlar net değildir, önümüzdeki süreç bunu gösterecektir.

Esas olarak da Kurdistan'daki durum şu an bu çerçevede belirleyici olacaktır. Kürtlerin ve Kurdistan'ın insanlığı bu kadar etkilemesi, Önder Apo'nun durumunun İmralı direnişinin, savunmaların bu kadar etkili hale gelmesi buradan kaynaklanıyor, *Sayfa 2-5*

Ortadoğu Önemi Koruyor

Cemil Bayık

■ KDP, Güney Kurdistan'ı Rojava'ya kapattığı gibi, Türk devletinin Efrîn, Serêkaniyê, Girê Spî işgalinde yer almıştır. Rojava Kurdistan'ının işgal edilen bu alanlarında demografi yapı değiştirilerek açıkça Kürt soykırımı gerçekleşmesine rağmen KDP bu yokmuş gibi hareket etmekte, bunu gizleyip meşrulaştırmaktadır. Böyle bir karaktere ve zihniyete sahip olan KDP'nin tekelinde olan bir statü Kurdistan davasına nasıl hizmet edebilir, buna Kürtlere ait statü denilebilir mi hiç? Elbette denilemez. Ancak KDP zihniyetinin aşılmasıyla söz konusu statü halka ait olabilir, Kürt halkına ve Kurdistan devrimine hizmet edebilir. Şimdi Irak devletiyle KDP arasındaki anlaşmazlıklar tamamen hakimiyetle ilgilidir. KDP, iktidar alanı zayıfladığı için Irak Federal mahkemesinin kararlarına tepki gösteriyor. *Sayfa 9-11*

Rêber Apo'nun Düşünce Merkezini Kadın Özgürlük Fikri Oluşturuyor

Zilar Stêrk

■ Rêber Apo'nun fiziki özgürlüğü için yıllardan beri geliştirilen hamlesel mücadeleyi en çok sahiplenenler kadınlardır. Kadınların Rêber Apo'ya özgürlük hamlesine öncülük düzeyindeki katılımları, hem bundan önceki hamlelerde, hem de 10 Ekim 2023 tarihinde dostlar öncülüğünde "Öcalan'a Özgürlük! Kürt Sorununa Siyasi Çözüm!" sloganıyla başlatılan son hamleye katılımları, göze çarpan düzeydedir. Rêber Apo, yıllar önce avukatlarıyla yapmış olduğu bir görüşmede "Ben bir kadın özgürlük işçisiyim. İstedikleri kadar onlarınım" demişti. Dolayısıyla Kurdistan'da kadının hem, en büyük yoldaşı hem de en özlü yoldaşı Rêber Apo'dur. *Sayfa 6-7*

Rêber Apo

Kapitalizme Karşı Ekonomik Toplum

■ Karl Marks'ın yaşadığı dönem ve mekân Almanya'nın birliği ve ulus-devleti için yoğun tartışmaların ideolojik ve politik akımların koşullanması altındadır. Olgular daha çok ideolojik, politik ve hukuk çerçevesinde anlamlandırılmaya çalışılır. K. Marks, bu ortamı ekonomik öncüllükle etkilemeyi esas alır. Ekonomiyi belirleyici kategori olarak anlatımında temellendirmeye çalışır. Kapitalizmi bilim haline getirmenin baş sorumlusudur. Bağlantılı olarak kapital sahiplerini burjuvazi, ücretli emekçileri proletarya, toplumu ise kapitalist metalaşmanın egemen olduğu kapitalist toplum kategorisiyle karşılamayı bu bilimin köşe taşları sayar. Böyle yapmakla bir taşla üç kuş vurduğunu sanır. İngiliz ekonomi-politiğinden ekonomiyi, Fransız toplum bilimden pozitivizmi, Almanya felsefesinden diyalektik kavramı alıp birleştirerek "bilimsel-sosyalizmin" sentezini başardığına güveni tamdır. O dönem her bilimde devrim yapılmıştır *Sayfa 12-15*

Önderlik En Sade İnsandır

Ali Haydar Kaytan

■ Önder Apo uygarlık sistemini yenmiş insandır. Önderlik bu sistemi herhangi bir meydan savaşında yenmemiştir. Öncelikle onu kendi bütünlüğü içerisinde çözerek çirkinliğini ve insanlıktan sapmışlığını tüm insanlığın gözleri önüne sermek, buradan yola çıkıp onu aşan bir sistemi ortaya çıkarmak, şimdiye kadar bu sisteme tattırılmış en ağır yenilgidir. Sistem yenilmiştir ve bu yenilgi sistemin ölümünün ilanıdır. Sistem kaostadır ve kaos aslında sistemin çözümsüzlüğünün kanıtlanması, artık onun eskisi gibi yaşamayacağını anlaşılmıştır. Artık kapitalizm mevcut biçimiyle yaşayamaz. Ancak yine de kapitalizm her şeye rağmen kendisini yaşatmak istiyor. Zor kullanarak, eğlenceye dayalı bayağı türden bir kültür ve sanatı geliştirerek, insanı insanlıktan çıkararak bir kültürü tüm topluma pompalayarak, sanatçıyı da bunun aktörü haline getirerek kaos ortamında ömrünü uzatmaya çalışıyor. Şiddeti en üst noktaya çıkarıyor, bu tarzla varlığını sürdürmek istiyor. Uygarlığın köleci karakterine asla dokunmadan, onun özünü hiç değiştirmeden, biçimde bazı değişimlere giderek kendisini uzun ömürlü kılmayı deniyor. *Sayfa 8*

Kara Dere / Dersîm -Anı Sayfa 21-24

1 Mayıs'ta Küresel Özgürlük Hamlemizi Büyütelim

Duran Kalkan

■ Hareket ve tüm emekçi insanlık olarak yeni bir 1 Mayıs sürecini yaşıyoruz. 2024 yılı 1 Mayıs'ı her bakımdan anlamına daha uygun kutlanacağı ve yaşanacağına benziyor. Bilindiği gibi 1 Mayıs, işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü oluyor. Günümüzde tüm işçi ve emekçiler, kapitalist modernite sistemi tarafından ezilen tüm güçler, en derin ve doğru bilinçlenmelerini ve örgütlenmelerini 1 Mayıs gerçeğinden alıyorlar. Dolayısıyla 1 Mayıs işçi ve emekçi günü olmayı, tüm ezilen ve sömürülenlerin kurtuluş günü olmayı ve büyük anlamlı mücadele verilen gün olmayı hak ediyor. *Sayfa 16-20*

KÜRT HALKI FAŞİZME GEÇİT VERMEDİ

Duran Kalkan

Seçim sonuçları Türkiye'de ve Kürdistan'da yaşanan mücadele açısından önemli sonuçları ifade eden bir düzeye geldi. Bu işin başında olanlar da yerel seçimlerde ortaya çıkan sonucu 'bir dönemeç' olarak ifade ediyorlar. Bu sürecin baş aktörü olan Tayyip Erdoğan da böyle olduğunu itiraf etmek zorunda kaldı. Buradan ders çıkartarak yeni bir başlangıç yapacağını ima etmeye ve söylemeye çalışıyor ama artık çok zordur. Geçen süreçte zaman zaman bu tür durumları yaşamış olsa da kendisini bu göreve getirenler, yaşanan olaylar karşısında kendisini yeniden toparlamasına, iktidar gücünü elde tutmasına fırsat ve imkan tanıdılar. Bazı çevreler ise bunu Tayyip Erdoğan'ın yaptığını sandılar, dolayısıyla ona bağlananlar oldu. Fakat Türkiye'de gerçekleşen yerel seçim sonuçları göstermiştir ki, Tayyip Erdoğan için bir bitiş olmuştur. Aslında 2023 Mayıs seçimlerinde de bu sonuç ortaya çıkartılabildi. Demek ki, ideolojik-siyasi mücadeleler doğru yürütülebilseydi, sol demokratik güçler, demokratik siyaset kendini yeterli örgütleyebilseydi, en temel yetersizliği olan marjinal durumu aşarak halklaşmayı, kitleleşmeyi esas alıp başarabilseydi, bu son 22 yıl farklı yaşanabilirdi ve Tayyip Erdoğan figürü olmayabilirdi. Kendi başarısından değil de çeşitli ideolojik-siyasi akımların başarısızlığı ortamından yararlanılarak böyle bir süreç yaşanıldı ve böyle bir kişilik ortaya çıktı. Bu, son 23 yılın böyle yaşanmasına yol açtı.

2002'de uluslararası komployu yönetmekle görevlendirilmiş olan Türkiye siyasetinin temel akımları İmralı mücadelesinde yenilgi yaşamışlardı. Böyle bir ortamda gelişmesi gereken kesinlikle demokratik siyasetti, fakat demokratik siyaset alanının düşüncedeki darlığı, örgütlenmedeki zayıflığı, marjinal konumu aşamaması, düşünce ile pratiği birleştirememesi büyük bir boşluk oluşturdu ve bu boşlukta Necmettin Erbakan'ın Milli Görüş'ünden koparak biraz da onu reddederek çeşitli güçlere güvence verme temelinde Tayyip Erdoğan göreve getirildi. Aslında Tayyip Erdoğan bir siyasetçi değildi, onun siyasi görüşü Necmettin Erbakan'ın

Milli Görüş'ü düzeyindeydi, bu çizgi kitlelerden destek bulma gücüne sahipti, fakat dünya ve Türkiye siyasetinde yer bulması zordu. Dünya ve Türkiye siyaseti, kapitalist modernite çizgisi açısından önu kapalıydı, gelişmesine izin verilmiyordu. Normal olarak bakılırsa Tayyip Erdoğan'ın da yaşaması gereken buydu.

Bu durum nasıl değişti? Tayyip Erdoğan'ın önu nasıl açıldı? Bu sorulara uluslararası komplo gerçeğini doğru anlayarak, bilince çıkartarak cevap vermek gerekiyor. Uluslararası komplo olmasaydı, Tayyip Erdoğan olmazdı. Uluslararası komploya karşı Önder Apo'nun mücadelesi ve başarıları olmasaydı Tayyip Erdoğan yine olmazdı. Uluslararası komplo saldırılarını, idamı, İmralı çürütme politikasını boşa çıkartan, İmralı mücadelesini kazanan bir Önderlik mücadelesi olmasaydı; Necmettin Erbakan'ın Milli Görüş'ünden gelen birilerine ihtiyaç duyulmayacaktı.

Tayyip Erdoğan, uluslararası komplo için son çareydi

Tayyip Erdoğan'a ihtiyaç, Önder Apo'nun yürüttüğü Kürdistan özgürlük mücadelesinin gelişimi ve uluslararası komplo saldırı planlarını boşa çıkartan direnişlerinin başarısı sonucunda gündeme geldi. 'Denize düşenin yılana sarılması' gibi, Kürdistan özgürlük mücadelesi karşısında kendi faşist sömürgeci-soykırımcı gerçeğini gören ve yok olacağını hisseden sistemin, karşıt olduğu anlayışlarla, politikalarla uzlaşması sonucunda Tayyip Erdoğan'ın önu açıldı. Bu bakımdan Tayyip Erdoğan figürünü, onun nasıl ortaya çıktığını, hangi boşluklardan yararlanarak 23 yıllık bir iktidar gücü haline geldiğini doğru anlamak gerekiyor. Bu bakımdan Tayyip Erdoğan'ın önu'nün açılması uluslararası komployu yürütme temelinde gerçekleşti. Uluslararası komplo'nun üç temel planlamasının boşa çıkartılıp yenilgiye uğratılması ardından son çare olarak Tayyip Erdoğan figürü parlatıldı, öne çıkartıldı ve tamamen uluslararası komplo saldırısını yürütme ve başarıya ulaştırmakla görevlendirildi. Böylelikle hem imhanın ve idamın boşa çıkartılması, hem de İmralı çürütme politikasının yenilgiye uğratılmasının ardından Tayyip Erdoğan

görevlendirildi. Uluslararası komplo başarıyla görevlendirilmiş bir yönetim oldu, bir memur statüsündeydi.

Tayyip Erdoğan uluslararası komplo için son çareydi, zaman geçtikçe ve Tayyip Erdoğan başarısız kaldıkça onu değiştirmek yerine yeni takviyeler ve çıkışlar yaptırarak görevde tuttular. AKP'nin TC ordusuyla ve Kemalist dar milliyetçi Genelkurmay çizgisiyle çatışmasında da böyle bir destek rol oynadılar. 2007-2008'de de böyle bir çıkış yaptırıldılar. Tayyip Erdoğan yönetimine içte devlet gücü haline gelme, devlet yönetimini ele geçirme mücadelesinde komplocu güçler büyük destek verdiler. Kürdistan'daki özgürlük mücadelesi ve Önder Apo'nun yürüttüğü direniş karşısında her zayıf düşüklerinde yeni takviyelerle Tayyip Erdoğan yönetimini güçlendirmeye çalışıp ayakta tuttular.

Türkiye'deki siyasi figürleri iyi tanımak gerekiyor

Kemal Kılıçdaroğlu da böyle bir figürdü, bürokrasi içindeki konumu dışında siyasetle bir ilgisi yoktu. İktidara koltuk değneği olma temelinde politikaya yönlendirildi. Bu da uluslararası komplo'nun ihtiyacıydı. Çok önemli bir destek olarak Kemal Kılıçdaroğlu CHP'ye genel başkan yapılarak Tayyip Erdoğan yönetimi güçlendirildi. Toplumun aldatmada koltuk değneği konumunda bir muhalefet ortaya çıkartıldı. Kemal Kılıçdaroğlu yönetimiyle uluslararası komplo saldırısının sürdürülmesi için CHP'yi bu biçimde kattılar.

Önder Apo "bu bir asimile dosttur" dedi ve görevlendirilen bir memur olduğunu ortaya koydu. Gerçek de böyleydi. Kemal Kılıçdaroğlu da Tayyip Erdoğan gibi uluslararası komplo'nun görevlendirmesiydi, uluslararası komplo yönetimine bağlıydı. Yönetimin koltuk değneğiydi, bir muhalefet gücü değildi, tam tersine öyle bir misyonu, çabası ve vizyonu yoktu. Her gün Tayyip Erdoğan tarafından tokatlanın, toplumun böyle bir kargaşa içerisinde aldatılmasına yol açan, sözde onunla mücadele ediyor gibi görünüş aslında muhalefeti zayıflatan, Tayyip Erdoğan iktidarının devam etmesini sağlayan bir figürdü.

Tayyip Erdoğan yönetimi 7 Haziran 2015 seçiminde aşılmış ve yenilmişti. Ayakta kalmasını sağlayan ise Kemal

Kılıçdaroğlu faktörüydü. Tayyip Erdoğan buna dayanarak sonu gelen yönetimini yeniden toparlayıp sürdürme gücü kazandı. Onu görevlendirenler böyle istediler ve destek verdiler. Yönetimini toparlama ve iktidarını sürdürmede zorlanacağı, başarılı olamayacağı görülünce son çare olarak Devlet Bahçeli'yi devreye koydular. İkinci büyük takviye ve destek MHP oldu. Kemal Kılıçdaroğlu CHP Genel Başkanı oldu ama rolü ve misyonu Tayyip Erdoğan'ı iktidarda tutmak oldu. Devlet Bahçeli ise hiç resmi yönetime girmedi ama Tayyip Erdoğan'ın yürüttüğü fiili yönetimin esas gücü, ideolojisini, siyasetini belirleyeni oldu. Böylelikle Türkiye'ye yön vereni oldu. Dikkat edilirse Kemal Kılıçdaroğlu CHP Genel Başkanlığı'ndan düşükten sonra Tayyip Erdoğan, Kemal Kılıçdaroğlu'na teşekkür etti. Aslında o teşekkür kendisine verdiği destek içindi.

Bu son yerel seçimin sonucunda da en çok teşekkür ettiği, minnet duyduğu kişi ise Devlet Bahçeli oldu. Devlet Bahçeli gerçeğinin de, MHP gerçeğinin de bu çerçevede daha iyi bilinmesi gerekiyor. Bir dönem Tayyip Erdoğan'a en ağır sözler söylerken, bir anda politik tutum değiştirerek yüz seksen derece tersine döndü ve Tayyip Erdoğan'ı Türklüğün ikinci Atatürk'ü, yeni lideri olarak tanımlayan bir zihniyet ve politik söylemin sahibi haline geldi. Bunlar bile Türkiye'deki siyasetin ne kadar bağımlı olduğunu, köksüz olduğunu, aslında devlet gücünün her şeye hakim olduğunu ortaya koyuyor. Onlar karşısında doğru ve yeterli mücadele yürütebilmek açısından çeşitli siyasi figürleri, bu figürlerin ve bu devletin nasıl oluşturulduğunu, nasıl yönetildiğini iyi anlamak gerekiyor.

Mayıs 2023 seçimlerinde de Tayyip Erdoğan'ı görevlendiren güçler bir dönem daha kalmasını istediler, onun her türlü şey yapmasına güç ve destek verdiler. Özellikle Kürdistan'da yürüttüğü savaşta KDP'nin desteğini sonsuz düzeyde Tayyip Erdoğan yönetiminin soykırımcı savaşına dahil ettiler. Kemal Kılıçdaroğlu ve Bahçeli gibi, KDP'de uluslararası komplocu güçler tarafından AKP yönetiminin ayakta tutulması için yönlendirilen siyasi bir figür oldu.

31 Mart 2024 yerel seçimleri sonucunda bunlar daha iyi görülebiliyor.

Bu yüzden seçim sonuçlarını doğru anlamak, iyi değerlendirmek ve doğru sonuçlar çıkartarak ona göre de doğru politikalar geliştirmek gerekmektedir. 2023 Mayıs seçimleri ardından CHP içindeki mücadele şunu çok daha net bir biçimde açığa çıkardı: Kemal Kılıçdaroğlu'nun hala Tayyip Erdoğan'ı ayakta tutmak için CHP'nin başında durmaya ne kadar çok çalıştığını genel başkanlık mücadelesinde ortaya koydu. O, bir CHP mücadelesi değildi, uluslararası komplo görevini yürütmek için gösterilen bir çabaydı. Tamamen komplodaki görevini başarmak için çaba harcıyordu, fakat değişti. Biz o zaman 'bu sıradan bir olay değil, Türkiye siyasetinde yeni bir dönemin başlangıcı' olarak da değerlendirdik. Bunu, 'CHP başkanlığından düşen Kemal Kılıçdaroğlu, yönetimden düşen de Tayyip Erdoğan olacak' diye de ifade etmiştik.

Yerel seçimlerle de doğrulanın bu oldu. Ecevit başkanlığındaki sosyal demokrat milliyetçi liberal koalisyonun İmralı mücadelesinde yenilmesi ardından 2002'de oluşturulmaya çalışılan Türkiye siyasetinin sonu geldi. 31 Mart'ta gerçekleşen yerel seçim sonuçları bunu ifade ediyor. Bu artık kesinleşmiştir. Tayyip Erdoğan'ın 'bir dönüm noktası' demesi Türkiye siyaseti için doğru ama kendisi için değil, bu dönemde artık Tayyip Erdoğan olmayacak, bitecek ama bu nasıl gerçekleşecek, ne tür mücadele yöntemlerine baş vuracak, elindeki gücü Tayyip Erdoğan bundan sonra nasıl kullanacak? Tüm bunları da takip etmek gerekiyor.

Unutulmamalıdır ki, Tayyip Erdoğan, Saddam Hüseyin benzeri gibidir. Önder Apo, Saddam Hüseyin için "bir tabanca bulunca krala suikast yapan birisiydi, bir milyonluk ordu bulunca bunu savaşa sürmeden, kullanmadan teslim etmez" diyordu. Tayyip Erdoğan da öyle obur birisidir. Bir de küresel kapitalist modernite sisteminin desteğini bulan birisi elindeki gücü kullanmaktan geri durmayabilir. Zaten şimdiye kadar da durmamıştır. Uluslararası komplo başarıya götürmek için en incesinden en kabasına kadar her yöntemi geliştirerek en büyük saldırıyı Tayyip Erdoğan yönetimi sürdürmüştür. En büyük Kürt düşmanlığını Tayyip Erdoğan yapmıştır. En ileri düzeyde demokrasi düşmanlığını Tayyip Er-

doğan yapmıştır. Bir de tüm bunları yaparken hileci ve aldatıcı bir temelde kendisini demokrat göstererek, ezilenlerden yana göstererek, Kürt dostu göstererek yapmıştır. Fakat tüm bunların sonu gelmiştir. Geriye kalan, gücünü nasıl kullanacak sorusunu akla getiriyor. Yaşamak ve elde ettiği maddi imkanları korumak için uzlaşma yolunu mu seçecek yoksa iktidarını daha fazla sürdürmek için çatışma yoluna mı girecek bunu ilerde göreceğiz. Bu her iki olasılığın önü de açıktır. Eskiden çatışmacı yanı daha fazlaydı ama şimdi uzlaşma eğilimi daha çok görülüyor. Yerel seçim sonuçlarına yaklaşımı ve seçim sonrasında yaptığı konuşma tümüyle uzlaşma eğilimleri içeriyordu. Pazarlık yapmaya çalışacağı görülebiliyor.

2002 yılında uluslararası komplo saldırısını yönetmek için bir boşluktan yararlanarak ara dönem biçiminde geliştirilen Tayyip Erdoğan yönetiminin artık sonuna geliniyor. Tayyip Erdoğan'ın kendisi bunu resmen de fiilen de kabul etmiş oldu. 7 Haziran 2015 seçim sonrasında da reddeden bir tutum içinde gö-

terli bir yönetim haline gelemedi, sonuçta devlet işleyişini de tıkattı ve 12 Eylül darbesine kadar gidildi. Özgür Özel yönetimi buradan ders çıkartabilecek mi, gerçekten bir siyasi figür olacak mı, TC'nin ideolojik-siyasi ilkelerinde değişikliğe yönelebilecek mi? Tüm bunları zaman gösterecektir. Bu yönlü kısmi imaları var, fakat CHP içerisinde de milliyetçilik ve tutuculuk çok fazladır. O bir dezavantaj olsa da Ecevit CHP'sinden bu yana yaşananlardan doğru dersler çıkartılabirirse bu bir avantajdır.

Türkiye böyle gitmiyor, Kurdistan'da gelişen mücadele Türkiye'nin bütün enerjisini bitiriyor. Artık küresel kapitalist modernite sistemi açısından da Türkiye eski değerini, mevcut ideolojik-siyasi duruşuyla taşıyor, birçok değişiklik oldu. Tüm bunlar Özgür Özel yönetiminde ideolojik ve siyaset anlamında bir değişikliğe yol açar mı, demokratikleşmeye doğru bir gelişme sağlar mı? Bunlar şimdilik net değildir, hem dikkatli olmak hem de çok umutlu da olmamak gerekir.

Kurdistan açısından da kaç seçimdir aynı sonuçlar çıkıyor. Bu da

saldırı politikaları planları oluşturarak hareket ettiriler, sonuçta başaramadılar.

Kurdistan'da AKP'de görülen oyların hepsi de devletin oyudur. Öyle anlamak gerekiyor. Kürt toplumunun oyu değildir, belki korucular ve devletin kendisine bağladığı köleleştirildiği, uşaklaştırdığı bir kesim var, onlar oy veriyorlar ama oyların büyük bölümü devletin oyudur. Dışarıdan getirilip Kurdistan'a yerleştirilen çeşitli göçmen çevrelerin oyudur. Kürt yurtseverliği özgür yaşamda ısrarlılığını, kararlılığını, iddiasını, mücadeleciliğini bir kere daha açığa çıkardı ve gösterdi. Bu çok önemlidir. Bu sonuç büyük bir değer ifade ediyor. Aynı Türkiye'de AKP'nin birinci parti olmaktan çıkması, seçimi kaybetmesi gibi Kurdistan'da halkın özgürlükten yana tutum koymuş olması, bütün baskılara ve saldırılara rağmen kendi yerel yöneticilerini seçmekte ısrar edip kararlı davranmış olması çok önemli bir durumdur. Bu anlamda seçimlerde önemli iki sonuç açığa çıktı. Bir, CHP Türkiye'de birinci parti oldu, AKP birinci parti olmaktan çıktı. Tayyip Erdoğan artık Türkiye'nin ço-

olarak onları etkiliyor ve yönlendiriyorlar ama daraldıkları da görülebiliyor. İyi Parti; Devlet Bahçeli, Kemal Kılıçdaroğlu ve KDP gibi bir görevlendirmeydi. İyi Parti'nin, CHP ile ittifak yapması, o ittifakı dalgalandırıp başarısız kılması, tüm bunların hepsi uluslararası komploya başarıya gö-

yordu. Hatta 'CHP yönetimi daha zor duruma düşebilir' biçiminde değerlendirilenler bile vardı. Ama CHP'deki durum ortaya çıkardı ki, Türkiye toplumu yeni bir arayış içerisinde. Bunu demokratik siyaset sağlayabilirdi. Kurdistan'daki zaferlerle yetinen değil de Türkiye'de za-

Türkiye'de çalışılıysaydı, ısrar edilseydi, dar ve dogmatik yaklaşımlar, küçük burjuva milliyetçi kokan eğilimler aşılabilsaydı demokratik siyaset özüne uygun biçimlendirilip topluma taşırılsaydı gelişmeler çok farklı olabilirdi. Ortaya çıkan sonuçlar bunu kanıtıyor. Demokratik siyaseti bu temelde yeniden değerlendirmek lazım.

türmek için görevlendirilmiş bir kişinin politik çabalarıydı. Şimdi bu rolleri bitiyor. Bu bitiş süreci Kemal Kılıçdaroğlu ile başladı. Koltuk değnekleri ortadan kalkıyor. Meral Akşener de ortadan kalkıyor. Devlet Bahçeli'nin durumu tartışılır olacak. Tayyip Erdoğan için son görülüyor. Düşen bunlar ama Tayyip Erdoğan'ın da düşüşü de olacak.

Açığa çıktı ki, Saadet Parti'sinin de bir oyun olma durumu da varmış, ısrarla uzun süre Erbakan'ı temsil ediyoruz dediler, o da Tayyip Erdoğan yönetimini koruma hareketiydi denilebilir. İçine düştükleri durum ortadadır. YRP'sinin sağladığı gelişme daha önceki süreçte bu çevrelerin AKP'ye koltuk değneği olmak için yarışmış oldukları görülüyor. Her ne kadar Erbakan'ın gözükseler de hepsi birer memur ve görevlendirme temelinde olmuşlar.

AKP'den istifa ediyoruz, mücadele ediyoruz diyenler ise herhangi bir gelişme sağlayamadılar, etkide bulunamadılar. Bu çevrelerden bundan sonra da yeni bir şey beklemek zor görülüyor. Türkiye'nin yapılanmasında yeni politik çıkışların olma olasılığı çok daha güçlü görülebiliyor.

Türkiye toplumu yeni bir arayış içerisinde

Diğer yandan demokratik siyasetin durumunu değerlendirmek gerekiyor. 2023 Mayıs seçimleri ardından yapılan tartışmalar, eleştiri-özeleştiri, toparlanma bu sonucun ortaya çıkmasına bir düzeyde hizmet etti. Kurdistan'da bir sonuç var. Demokratik siyaset alanını yeniden değerlendirmeye ve tartışmaya ihtiyaç var. Kurdistan'daki başarılar Kürt halkının başarısıdır, bütün baskıya ve zulme rağmen Kürt halkının Apocu yurtseverlikteki ısrarı ve kararlılığıdır.

Demokratik siyasetin en büyük başarısı, Kurdistan'daki bu sonucu Türkiye'ye taşımasında ortaya çıkacaktır. Önder Apo'nun projesi buydu. Türkiye'nin değişik alanlarında oylar alınıyor ama Kurdistan'daki yurtseverliğin etkileri ve sonuçlarıdır. Türkiye'ye göçertilmiş Kürt kitlelerinin verdiği oylardır. Türkiye'de geniş bir açılım yapılamamıştır. Kurdistan'daki gelişmeler bunun için çok büyük bir şans, Türkiye'deki demokrasi hareketindeki marjinalliği aşdırtmak için geliştirilen bir uygulanmadı. Mevcut gelişme yeterli görülüyor. Altı ayda CHP'nin ortaya çıkardığı sonuç Türkiye ortamının yeniliğe, demokrasi arayışına ne kadar açık olduğunu gösteriyor. Bu ciddi bir durumdur. Hiç kimse bunu böyle tahmin etmi-

ferler kazanan, demokratik siyaseti yüzde otuzlara çıkartan bir düzeye getirebilirdi. Bunun önü kapalıdır denilemez. Türkiye'de bu gelişmeler yaşanmaz denilemez, çalışılıysaydı, inanılıysaydı, ısrar edilseydi, dar ve dogmatik yaklaşımlar, küçük burjuva milliyetçi kokan eğilimler aşılabilsaydı demokratik siyaset özüne uygun biçimlendirilip topluma taşırılsaydı gelişmeler çok farklı olabilirdi. Ortaya çıkan sonuçlar bir de bunu kanıtıyor. Demokratik siyaseti bu temelde yeniden değerlendirmek lazım. Milliyetçi, dogmatik, bireyci, grupçu yaklaşımları kırmak gerekiyor. Türkiye demokrasisini iyi planlayıp programlayıp bu temelde ısrarla bir mücadele yürütmek gereklidir.

Böyle bir yaklaşım olsaydı gelişmeler çok daha farklı olabilirdi. Fakat demokratik siyaset Türkiye demokrasisini planlamadı. 'Demokratik Türkiye Özgür Kurdistan' programında ısrar etmek, Önderlik paradigmasının öngördüğü demokratik ulus çizgisinde ısrar etmek, bunu Türkiye toplumuna yaymak gereklidir.

Dikkat edilirse YRP'nin ciddi bir söylemi de yoktu ama anlaşılıyor ki, toplum içerisinde çalışmışlar, birçok yerde oy alabildiler. Demek ki çalışılırsa kazanılabiliyor, kitle çalışması yapılmadan genel mücadelenin sonuçlarına dayanarak, basın önündeki propagandaya dayanarak parti olmak, toplumu örgütlemek, seçim kazanıp yönetim haline gelmek mümkün değildir. Demokratik siyaset Türkiye toplumundan, Türkiye siyasetinden kopuktur.

Diğer yandan Türkiye'de kitle örgütlenmesine, kadın ve gençlik çalışmalarına önem vermek, onların ihtiyaçlarını programlamak gereklidir. Orada çalışmaya yönelmek lazım. Popülist çalışma değil de toplumun ihtiyaçlarını karşılayan, toplumun içine girerek eğitim ve örgütlenme çalışmalarını yürütmek gereklidir.

Bundan sonra ne olabilir? Bizim cevap vermemiz gereken soru budur. Gerçekten son gelişmeler lehimizeydi ama yanlış anlamamak gereklidir. CHP'de, Özgür Özel'de ortaya çıkan durum yeterli ve sol bir başarı olarak görülmemeli, bu sadece bir eğilimdir.

Şöyle söylenebilir: İdeolojik-siyasi ve askeri olarak AKP-MHP faşizmine son bir yıldır önemli darbeler vurmuş, mücadele inisiyatifi ele geçirmiş ve mücadele imkanlarımızı büyütmüş durumdayız. Bu bir gerçektir. Seçim sonuçları siyasi açıdan da Tayyip Erdoğan yönetimi açısından ciddi bir yenilgidir. Bir darbe daha yemiş oluyor. Bütün bunlar Başûr'u ve Rojava'yı işgal etme, gerillayı ezme,

rünmüyor. Bütün AKP camiası da kabul etmek zorunda kaldı. Seçimin önemli bir sonucu budur.

Kürt halkı faşizme geçit vermedi seçimin kazananı oldu

14 Mayıs 2023 seçiminde Türkiye siyasi olarak üçe bölünmüştü. CHP, Türkiye'nin Akdeniz ve Ege kıyısını, Emek ve Özgürlük İttifakı, Kurdistan'ı, AKP-MHP faşizmi ise Orta Anadolu'da ve Karadeniz'de oluşturduğu Türkiye'siydi. 31 Mart yerel seçimlerde de benzer durum, siyasi sonuçlar itibarıyla görünür gibi ama bu biraz değişti, ikiye düştü. CHP Türkiye'deki seçimin kazananı oldu, hemen hemen bütün büyük kentleri kazanmış durumdadır. Yine AKP'nin elinden bazı belediyeleri almış oldu. En önemlisi de Kemal Kılıçdaroğlu yönetiminin yaptığı gibi çeşitli ittifaklara başvurmadan yalnız başına girdiği seçimde yüzde yirmi beş bandını aştı. Türkiye'nin birinci partisi konumuna gelmiş durumdadır. '70'lerin ortasında Ecevit CHP'sinin yarattığı sonuçlara biraz benziyor. CHP açısından değerlendirilecek o da bir umut yaratmıştı. Ezilenlerin, Kürtlerin, Alevilerin, işçi ve emekçilerin desteğini almıştı, fakat şekillenmiş bir devlet siyaseti vardı, partiler ve hükümetler onun birer memuru gibiydiler. Dolayısıyla Ecevit CHP'si de devletin ideolojisini ve temel siyasetini aşamadığı için daha ileriye gidemedi ve kendi başına ye-

değerlendirilmesi ve anlaşılması gereken bir durumdur. Kürt halkı yine faşizme geçit vermedi, özgür yaşamdan ve Türkiye'nin demokratikleşmesinden yana olduğunu bir kere daha ortaya koydu. Aslında Kürt halkına karşı savaşılan sadece AKP-MHP değildi, bütün devletti. Bu savaşta Türkiye'nin bütün imkanları kullanıldı. Ortada bir seçim de yoktu savaş vardı. Seçim kanunlarında defalarca değişiklik yaptılar, birçok hile geliştirdiler. Bu temelde AKP'yi seçimi kazanmış duruma getirmek istediler, fakat başarılı olamadılar. Kürt halkı, Önder Apo'dan ve yürütülen mücadelenin etkisinden oluşturduğu bilinç, irade, örgütlü ve dirençli tutumuyla bunların hepsini boşa çıkarmayı bir kere daha başardı. Bu anlamda seçimin kazananı oldu.

Bu çerçevede Kürt halkının, kadınlarının, gençlerinin, siyasi çalışmalarının bu başarısını kutlamak lazım. Bunu hak ediyorlar. Bu duruş ve irade çok önemlidir. Bir mücadele duruşu, büyük bir direnme duruşudur. Her türlü saldırıya ve imhaya karşı Apocu yurtseverlikte ve özgür yaşamda sonuna kadar ısrarı ortaya koyan bir duruştur. Bu çok anlamlı ve değerlidir. Faşist sömürgeci-soykırımçı kesimler tüm saldırılarına rağmen bu durumu değiştiremediler, genel saldırı yürüttüler olmadı, parça parça hileler geliştirdiler, çeşitli bölgelere ve kentlere dönük özellikle bu yerel seçimlerde kent kent özgün

ğunluğu tarafından desteklenen, oy alan bir lider değildir. Aslında önce de öyle bir durumu yoktu ama çeşitli hilelerle öyle gösteriyorlardı. Genel bir seçim olmamasına rağmen yerel seçimler bu gerçeği ortaya çıkardı. İkincisi, Kürt halkı kendi özgürlüğünde ve Türkiye'nin demokratikleşmesinde sonuna kadar ısrarlı, kararlı ve net olduğunu, her türlü baskıya, zulme karşı göğüs gerecek bir cesaret ve fedakarlığa sahip olduğunu ortaya koydu. Bu da çok önemlidir. Suriye, Irak, İran ile sınır kentler üzerinde çok yoğun oynandı, yoğun bir saldırı, hile yürütüldü ama bunlara rağmen çok önemli bir düzey ortaya çıktı. Şimdi savaşı sürdürmek ve iktidarda kalmak için bazı saldırılar da yapabilirler ama önemli olan halkın gösterdiği direnç, özgürlük iradesine sahip çıkma, bunu her türlü hileye karşı, en ağır baskı ortamında somut ortaya koyabilmiş olması çok önemlidir. Mücadele için imkan ve fırsatlar daha çok artmış oluyor.

Türkiye siyaseti yeniden yapılıyor, yeni durumlar ortaya çıkacak. Erbakan'ın oğlu babası gibi popülist bir siyasetle bu seçimde -AKP ile de yarışarak- önemli bir çıkış yaptı. Yeniden etkili hale gelebilecek mi, önü açılacak mı, AKP çözümlerken ona oy verilecek mi? Önümüzdeki süreçte çekişmeli durum bu olacaktır.

Yine MHP ve İyi Parti'nin durumu var. İyi Parti ve MHP'nin, CHP içinde ve diğer yerlerde etkileri var, ideolojik

PKK'yi tasfiye etme amaçlı topyekun faşist soykırımcı saldırı planları açısından birer darbe özelliği taşıyor. O planlara vurulmuş darbedir. Bu anlamda siyasi ve askeri olarak AKP-MHP faşizmi darbe yemiş durumdadır. Genel demokratik hareket, özgürlük mücadelemiz inisiyatifli hale gelmiş bulunuyor. Böyle bir pozisyon yakalanmıştır. Bunu önlemek için AKP-MHP faşizminin böyle bir sonuç ortaya çıkmadan daha fazla saldırı yaparak, imha ve tasfiye saldırılarını başarıya götürme çabası vardı. Dış politikasını de bu yönlü kullandı. İsveç'in NATO'ya girme istemini bu yönlü kullandı. Irak üzerinde baskı uyguluyor, İran'a tavizler vermeye çalışıyor. Buralardan aldığı güçle yeni bir saldırı geliştirip yenilgisini ve düşüşünü önlemek istiyor. Fakat son askeri eylemler, tekniğinin darbe yemiş olması önemli bir durumdur. Psikolojik olarak, moral düzeyi olarak devrim cephesini ve toplumu etkileyen ama düşman cephesinin moralini bozan bir etki yaratmıştır. Bir de ona bu seçim sonucu ekleniyor.

Bu anlamda bizim direnme ve mücadele etme imkanlarımız, fırsatlarımız daha çok artmıştır. Mücadele etmek için veriler her zamankinden daha fazladır. Düşman cephesinde bir güçlenme yoktur, tersine hem siyasi olarak hem de askeri olarak ağır darbeler yemiş olma du-

miz var. Zaten ideolojik olarak belli bir düzeyde teşhir olmuş durumdadır, AKP-MHP'ye destek veren herkes biliyorlar ki, Kürdistan'da soykırım savaşı yürütülüyor ama çıkarları gereği öyle davranıyorlar. Bu anlamda ideolojik teşhir olma durumu da var. AKP-MHP faşizmi, düşüşün ve çöküşün can havliyle eldeki gücünü Kürdistan özgürlük mücadelesinin üzerine salabilir. Saddam'da düşerken Halepçe soykırımı da dahil birçok saldırı yapmıştır. Benzer şeyler yapılabilir. Bu da bir ihtimaldir. Türkiye'de çeşitli engeller çıkabilir, iç çatışmalar da gelişebilir. Planların uygulanması boşa da çıkabilir. Bu da bir ihtimaldir. Çünkü mücadele-

Önderlik gerçeği tarz, üslup ve temposunu esas almamız

İmralı işkence tecrit ve soykırım saldırısı devam ediyor. Bunlar öyle hemen ortadan kalkabilecek durumlar değildir, o nedenle yeni bir işgal saldırısı olmazsa eskisine de razı olmayacağız, eskisini ortadan kaldırmak ve sökülüp atmak için mücadeleyi her yönde, her alanda geliştireceğiz, bu konuda en küçük bir duraksama, zayıflık, tereddüt kesinlikle olmamalıdır. Nerede ne yapacağımızı doğru tespit edecek, duyarlı olacağız ve takip edeceğiz. Mücadeleyi geliştirmeyi esas alacağız. Devrimci Halk Savaşı temelinde topyekun direnişi geliştirmek, Küresel Özgürlük Hamlemizi her alanda daha

derlik gerçeği tarz, üslup ve temposunu esas almamız. Önderlik gerçeği pratikte bir tarzdır, bir üsluptur, bir tempodur. Bunu göreceğiz ve anlayacağız, bu tarzı esas alacağız.

Önderlik tarzını iyi anlamamız, iyi özümsemeliyiz. Genelde de politika tarzını önemsemeliyiz, savaş tarzını önemsemeliyiz. Özgürlük mücadelesini geliştirmekle, yaymakla görevliyiz. Bunun için büyük imkanlar ortaya çıkmıştır. Bütünlüklü bir devrimcilik, her türlü görevle uğraşmak, var olan imkan ve fırsatları doğru

Türkiye'de ortaya çıkan durumu 'bir dönemeç' olarak değerlendiriyorlar, dönemeçler böyle durumları ifade ediyor. Çeşitli imkanlar yaratıyor, yenilik gerekiyor ve yeni koşullara göre çalışmayı gerektiriyor. Politik mücadelenin kurallarına, esaslarına göre hareket etmeliyiz. Bunu Apocu çizgide yapmalıyız. Apocu tarz, üslup ve tempoyla yapmalıyız.

değerlendirmek ve anı anında devrimci örgüte ve eyleme dönüştürmeyi esas alma ve çalışma doğru olan tarzdır. Bunun için sürekli yaratan, geliştiren, büyüten olunmalıdır.

Bizim mücadele etme, örgüt geliştirme, Parti'yi büyütme, halkı eğitip örgütlenme, Devrimci Halk Savaşı'nı geliştirme, gerillayı dağda-ovada-şehirdede örgütleyip her alana yayma görev ve sorumluluğumuz vardır. Hakkımız da bu, hukukumuz da budur. Bunun dışında Parti'den, örgütten, Önderlikten hiçbir şey isteyemeyiz. Önderlik, "ben sadece insanlara görev veririm, başka verecek bir şeyim yoktur, benden ancak görev istenebilir, daha fazla iş istenebilir" dedi. Görev, devrimci çalışma ve her türlü görevi birlikte yapmadır. İnkna edici, eğitici, kazanımcı üslubu esas almak gerekiyor. Eleştirmek; kazanmak, güçlendirmek, büyütme içindir. Yıkma ya da yok etme için değildir. Bunu söylerken eleştiri yapmayalım, eleştiriden uzak kalalım demek istemiyoruz. Eleştiriye kazanmak için, eğitmek ve inkna etmek için doğru ve yerinde, zamanında kullanalım ama yıkıcı, dağıtıcı, umutsuz kılıcı, karamsar dili, tutumu, duruşu, davranışı ortadan kaldıralım. Umutlu, inançlı, iradeli, iddialı, geliştirici, çekici ve inşa edici olalım. O nedenle dil, üslup konuları çok önemlidir.

Unutulmamalıdır ki, Önder Apo kadar eleştiri yapan yoktur ama Önder Apo'nun eleştiri üslubunda hiçbir karamsarlık, negativizm, umutsuzluk yoktur. Geliştiricilik, inşa edicilik, kazanımcılık, büyütücülük var. Onu açıkça görüyoruz. O halde Apocu tarzı esas almamız, Apocu üslubu öğrenmeliyiz ve onu uygulamamız. Önder Apo "umut zaferden daha değerlidir" dedi. Küçük burjuva bireyciliğinin, maddiyatçılığının yol açtığı umutsuzluk, karamsarlık kesinlikle kırılmalıdır. Onun da sınıf ve cins temeli var. Sınıf ve cins mücadelesi bu bakımdan önemlidir. Bunlar söylenip geçiliyor ama pratikte nasıl yaşanıyor, devrimci çalışmaya nasıl yansıyor, bunları görmek gerekiyor.

Dikkat edilirse içinde bulunduğumuz siyasi-askeri koşullar da bunu gerektiriyor. Seçim sonuçlarını, düşmanın durumunu, içinde bulunduğumuz siyasi ortamın durumunu değerlendiriyoruz. Seçim sonuçları şunları somut olarak ortaya çıkardı: Çok daha fazla duyarlı olmayı, çok daha fazla yaratıcı olmayı, çok daha fazla

hamlecı olmayı gerektiriyor. Zaten Özgürlük Hamlesi yürütüyoruz. Bu temelde girişken olmayı, durmamayı, yaratıcı zengin yöntemler geliştirmeyi ve hep inşa etmeyi, kazandırmayı gerektiriyor. Bu da doğru tarz, doğru üslup ve tempo edinmeyi gerektiriyor.

Yüz elli yıldır en büyük sermaye kurtları arasında enerji kaynaklarını ve yollarını güç oranında paylaşma savaşı sürüyor. Birinci Dünya Savaşı da böyleydi, İkinci Dünya Savaşı da böyleydi, şimdi üçüncüsü de böyledir. Sermayenin başka amacı yoktur,

dolayısıyla sermaye için çıkar çelişki ve çatışması başka türlü izah edilemez. Evet, her savaşta milli etkenler, dini etkenler de oluyor fakat sermayenin milliyeti de dini yoktur, her şeyi para ve kârdır. Zaten kapitalizm de bu demektir. O halde belirleyici etkenler onlar değildir. Örneğin Ukrayna'daki savaşın belirleyici etkeni 'Putin'in Slav birliğinden yana olması, Slav birliği yaratma çabası' deniliyor, ama kesinlikle öyle değildir. Azami kâr için enerji kaynaklarının ve yollarının üzerinde hakimiyet kurmak için yürütülen bir savaştır.

Birinci Dünya Savaşı, Asya'nın kaynaklarını Avrupa kapitalizminin sömürmesi için daha ucuz yol inşa etmekle başladı, İngilizlerin projesiydi. Bu proje de Osmanlı üzerinden Körfezden Hindistan'a ulaşmak biçimindeydi. Buna Almanlar müdahale ettiler. Abdülhamit bunlar arasında gitti geldi, bir süre Osmanlı'nın ömrünü uzattı. Sonra da Abdülhamit Almanya'da karar kılınca İngiltere de Osmanlı'yı dağıtmaya karar verdi. Arabistan'ı ele geçirdi, Körfeze yerleşti, Almanya'nın söz konusu ticaret yolunu oluşturmamasını önledi. Hitler bunu kuzeyden Karadeniz'den Kafkasya'dan Hindistan'a inmek üzere yapmak istedi. Bunun üzerine ABD, İngiltere, Sovyetler Birliği birleştiler ve İran'ı kapattılar, yine Almanya'yı engellediler. Öyle anlaşılıyor ki, Körfez Savaşı da böyle başladı. Üçüncü Dünya Savaşı'nın da esası buydu. Körfez Savaşıyla ABD Körfez'e yerleşti. Kuveyt'e, Suudi'ye Körfez etrafına yerleşerek tuttu. Afganistan savaşıyla eski İpek Yolu'nu canlandırma girişimini boşa çıkardılar. 'Amerika madem Afganistan'dan çekilecekti neden bu kadar savaş yürüttü?' diye soranlar oluyor. Olaylara yüzeysel ya da sadece sonuçlarına bakarak değerlendirildiğinde anlaşılması zor olabiliyor. Halbuki Çin'in Rusya destekli olarak da eski İpek Yolu'nu yeniden canlandırmasını engellediler. Kavga anlaşılıyor ki onun üzerine oldu.

Daha sonra Çin'in Rusya ile birlikte Karadeniz'in kuzeyinden Avrupa ile ticaret yolu oluşturma girişimi ABD'ye en ağır darbeyi vuracaktı, böyle bir proje NATO'yu da dağıtıcaktı. Böyle bir proje Avrupa'yı Çin ve Rusya ile daha ilişkili hale getirecekti, hatta bağımlı hale getirecekti. Avrupa üzerindeki ABD etkisi tümünden kırılacaktı. Trump'un izlediği politikalar biraz

buna kapı da aralıyordu, çünkü küresel politikayı ABD'liler için zararlı sayan yaklaşımları Avrupa'da büyük bir korku da yaratmıştı. Biden yönetimi buna müdahale etti. Ukrayna savaşı bütün bunları boşa çıkardı, yolu kapattı, Rusya ve Çin'in Avrupa ile ilişkilenmesini önledi. İsveç ve Finlandiya'yı NATO'ya kattılar, Baltık Denizi'ni NATO denizi haline getirdiler. Bu durum Avrupa'yı daha fazla NATO'ya bağlamış oldu. Fransa-Almanya Avrupa ordusu oluşturmak istiyordu, ABD bu tür girişimleri yok etti. Hepsinin yerine NATO'yu geçirdi. Bir ABD etkinliği gelişti. Ukrayna savaşından ABD bazı sonuçlar çıkardı. Afganistan savaşıyla hedefi sadece yolu sabote etmeyi ama Ukrayna savaşı öyle olmadı, doğrudan Avrupa ile ilgiliydi. Avrupa'nın iradesini yok etti. Son çeyrek yüzyılda iki defa Avrupa'nın iradesinin tümünden yok olduğunu gördük. Bir, Önder Apo Roma'ya gidip Kürt sorununun çözümünü istediği zaman gördük ki ortada Avrupa iradesi diye bir şey yoktur, her şey Amerika'ya bağlıdır. Önder Apo'nun 8 maddelik Çözüm Projesi Avrupa'yı da etkili politik bir güç haline getirebilirdi. Fakat Almanya ve Fransa bunu hiç tartışmadan saldırıya geçtiler. İtalya yönetimi, özellikle Almanya ve Fransa'nın bu durumu değerlendirebileceğini düşündü, ama ABD karşısında iradesiz olduklarını somut olarak gördü.

Bir de Ukrayna savaşı temelinde Avrupa bu hale geldi. ABD siyaseti dışında herhangi bir şey yürütecek güce sahip olmadıkları ortaya çıktı. ABD, Ukrayna savaşı ardından yeni bir enerji yolu projesini ortaya çıkardı. Son 2-3 yıldır yürütülen yoğun diplomatik görüşmeler sonucunda üçüncü yol projesi olarak Hindistan'dan, Körfez'den, İsrail'den Kıbrıs ve Yunanistan'a giden bir yolda anlaşma sağladılar. Bu projeyi Hindistan'da da ilan ettiler. İsrail görüşmelerinin neyi ifade ettiği anlaşıldı. İsrail-Mısır-Suudi görüşmeleri, Arap-İsrail ittifakını sağlaması bunun üzerini. Yine ABD'nin, Yunanistan üzerindeki çabaları bunun içinmiş, böylelikle Yunanistan'ı askeri olarak donattı ve güçlendirdi. Bu da ABD öncülüğünde gerçekleşen bir proje oluyor. ABD, Körfez Savaşı'yla, Sovyetler Birliği'nin çöküşü ardından ilan ettiği 'Yeni Dünya Düzeni'ni böyle bir enerji yoluyla hakim kılmaya çalışıyor.

Gazze'deki savaşı Hamas başlatmadı

Afganistan'ı etkisiz kıldı, Körfez Savaşı'yla Körfezi denetime aldı, geriye kalan ise Doğu Akdeniz'di, birkaç yıldır Doğu Akdeniz üzerinde hem enerji kaynaklarını arama hem de güvenlik doğrultusunda bir çelişki ve çatışma durumu da vardı, bunu da gidermeyi Gazze savaşıyla başlattılar. Gazze'deki savaşı Hamas başlatmadı, Gazze'deki savaşı isteyen Amerika ve İsrail'di, fakat bir gerekçeye ihtiyaçları vardı. Hamas'ı etkisizleştirmek, Doğu Akdeniz üzerinde askeri hakimiyet sağlamak için bir gerekçe gerekiyordu, bu gerekçeyi Hamas'ın füzeleri yarattı. Hamas'a füzeleri de Tayyip Erdoğan attırdı. Nasıl ki, Şam'a giden DAİŞ'i Tayyip Erdoğan'ın döndürdüğünü itiraf ettilerse yakında bunu da itiraf edebilirler. Çünkü Hamas'ı böyle bir saldırıya geçirebilecek tek güç Tayyip

rumu var. Zaten ideolojik olarak belli bir düzeyde teşhir olmuş durumdadır, AKP-MHP'ye destek veren herkes biliyorlar ki, Kürdistan'da soykırım savaşı yürütülüyor ama çıkarları gereği öyle davranıyorlar. Bu anlamda ideolojik teşhir olma durumu da var.

AKP-MHP faşizmi, düşüşün ve çöküşün can havliyle eldeki gücünü Kürdistan özgürlük mücadelesinin üzerine salabilir. Saddam'da düşerken Halepçe soykırımı da dahil birçok saldırı yapmıştır. Benzer şeyler yapılabilir. Bu da bir ihtimaldir. Türkiye'de çeşitli engeller çıkabilir, iç çatışmalar da gelişebilir. Planların uygulanması boşa da çıkabilir. Bu da bir ihtimaldir. Çünkü mücadele-

da büyütüp yürütmenin fırsat ve imkanları daha fazla vardır. Nerede ve hangi yöntemlerle mücadele edelim diye düşman cephesindeki gelişmeleri de takip edeceğiz, ama esas olarak mücadele edeceğiz, çalışacağız, durmayacağız.

Türkiye'de ortaya çıkan bu verili durumu 'bir dönemeç' olarak değerlendiriyorlar. Dönemeçler böyle durumları ifade ediyor. Çeşitli imkanlar yaratıyor, yenilik gerekiyor ve hızla yeni koşullara göre çalışmayı gerektiriyor. Politik mücadelenin kurallarına, esaslarına göre hareket etmeliyiz. Bunu Apocu çizgide yapmalıyız. Apocu tarz, üslup ve tempoyla yapmalıyız. Bu anlamda pratiğe yöneldik mi, Ön-

Erdoğan'dı, Hamas'ın bir ucu da Tayyip Erdoğan'dır. Hizbulkontranın nasıl ki bir tarafı İran, bir tarafı AKP ise artık sürecin özelliğine göre kimin kullanması gerekiyorsa o kullanıyorsa, Hamas da öyledir. Bu tür örgütlenmelerin karakteri odur, zaten ortaya da böyle çıktı. FKÖ'yü etkisiz kılmak için ardına kadar CIA, Mossad ortam açtı, MİT destek verdi, Hamas da örgütlendi. Gazze'yi El Fetih'i yenilgiye uğratarak ele geçirdi, yönetimi seçimle de almadı. 'Seçimle gelmiş yönetim' deniliyorsa da öyle değildir. Tayyip Erdoğan da hep seçimle yönetime geliyor, zamanında Saddam da seçim yapıyordu, bu da onlara benzer bir durumdur. Bu bir yönlendirme işidir.

14 Mayıs 2023 seçiminde Tayyip Erdoğan'ı yeniden cumhurbaşkanı yapmaları şimdi çok daha iyi anlaşılıyor. Aslında bir seçim olmadı, önceden sonucu belirlenmişti, biraz tartışmalı oldu ve muhalefet de gelişti, bir sürü umut da oluşturdu, kaybettiklerinde umutları kırılın diye bunu da yaptılar. Bir arayış ve tartışma vardı ama sermaye çevreleri sonunda Tayyip Erdoğan'da karar kıldılar. Tayyip Erdoğan zaten kendisinden emindi. Öyle anlaşılıyor ki, yeniden iktidarda tuttular, çünkü dış çevreler için böyle provokasyonlarda kullanılması gerekiyordu. Çıkar çevreleri yeniden Tayyip Erdoğan üzerinde somutlaştı ve iktidarda tuttular. O seçim bunu maskeleyen ve meşruiyet yaratma seçimiydi. Seçimle işbaşına geldi diyebilmek için düzenlediler. Tayyip Erdoğan kullanıldı, yakında bunu birçok çevre açığa da çıkartacaktır.

Mevcut çatışma Gazze'de odaklandı. Ukrayna savaşı hemen geriye düştü. ABD alacaklarını almıştı, gerisi nasıl anlaşacaklarına kalıyordu. Onun ardından Hindistan'da açıklanan projenin üzerinde anlaşma sağlanınca ve Türkiye dışlanınca Tayyip Erdoğan ağızdan tavrı aldı, "içinde olmadığımız hiçbir projeye yaşam hakkı vermeyeceğiz" dedi ve arkasından Karabağ savaşı başladı. Karabağ savaşı ardından Zengezur Boğazı'ndan Ermenistan üzerinden bu projeyi sabote etmek için bir kara sınırı açarak Orta Asya'yı karadan Türkiye'ye bağlayıp daha karlı bir enerji yolu oluşturma arayışına girdi. Tayyip Erdoğan'ın o çabasını boşa çıkardılar ve durdurdular. Tayyip Erdoğan ise Hamas yoluyla İsrail üzerinden enerji yolunu boşa çıkartmak istedi.

Tayyip Erdoğan bir yandan Gazze savaşıyla İsrail yolunu sabote eden diğer taraftan Irak üzerinden Birinci Dünya Savaşı'nda örgütlenmek istenen İstanbul Boğazı'ndan Avrupa'ya geçen yolu yeniden canlandırmak istiyor. Irak'ı bu temelde kendi yanına çekmek istiyor, görüşmelerinin bir boyutunun bu olduğu söyleniyor. Belki görüşmelerinin merkezinde Medya Savunma Alanları'na ya da Maxmur, Şengal'e dönük saldırılar var, ortak askeri saldırılar da planlıyorlar, fakat daha öteye Irak üzerinde böyle bir şeyi geliştirmeye çalışıyor, hem Irak'a baskı yapıyor hem de bazı çevreleri böyle bir yola ikna etmeye çalışıyorlar.

ABD enerji yolunu Kuzey Suriye'den geçirmek istiyordu. Kuzey Suriye'den Doğu Akdeniz'e oradan Kıbrıs'a gitmek daha yakın ve karlı oluyordu. Fakat Türkiye bu projeyi ABD ile olan müttefikliğini kullanarak

engelledi. Böylelikle ABD, Türkiye'nin Suriye ve Irak'a dönük askeri saldırılarına onay verdi ve TC ile anlaştı. Türkiye'ye 'madem Kuzey Doğu Suriye'den geçirmek istediğimiz enerji yolunu engelliyorsun, o zaman sonuçlarına da razı olursun' dediler. Tayyip Erdoğan'ı Irak'ta ve Suriye'de savaşa soktular, ondan sonra da herkese 'burada savaş var, güvenlik yoktur, istikrar yoktur' dediler. Söz konusu yol üzerindeki anlaşmalar bunun sonucunda ortaya çıktı, birçok çevre buna dayanarak ikna oldu. Suudi zaten körfezi denetliyordu, Irak ise İsrail'in elinde, Güney Kıbrıs ve Yunanistan'ı tahkim etmiş, Doğu Akdeniz'i de askeri olarak gemileriyle denetim altına alırsa bu yol hattını oluşturabilecekti. Hamas gibi güçler temizlendikten sonra çok fazla bir şey kalmıyordu, böylece yol temizliği yapılmış oluyordu.

Sorun Gazze değil, Rusya'nın durumudur

Çin bu projeye karşıt olsa da 'siyasi olarak dünyanın bir numarası ben olacağım ve herkese boyun eğdireceğim' de demiyor, bu konuda çok ihtiyatlı çalışıyor. Örneğin Rusya

rayna savaşıyla, Körfez savaşı birbirine çok benziyor. Saddam'ın Kuveyt'e saldırısıyla, Putin'in Ukrayna saldırısı birbirine çok benziyor. Saddam gidip Kuveyt Emiri'nin hazinesini alıp Bağdat'a getirecekti. Çünkü Irak'ın, İran savaşında hazinesi boşalmıştı, bir milyonluk orduyu, büyüyen bürokrasiyi besleyemiyordu. İran savaşında Kuveyt Emirliği Saddam'a destek vereceğini söylemişti ama bu desteği vermedi. Saddam bunları da gerekçe yaptı ve Kuveyt'e gitti ki ortada ne Emir var ne de hazine var, hepsi Suudi'ye kaçmıştı. Aynı biçimde Putin de 'Ukrayna'ya yeni bir yönetim atamak için operasyon düzenliyorum' dedi, Zelenski'nin yerini de biliyordu ama gittiğinde Zelenski oradan kaçırılmıştı. Savaşa girdi ve zorlanan bir duruma geldi ve zayıfladı. Fakat mevcut durumda Rusya yine de bir güçtür, bu proje karşısında hala en kritik güç Rusya'dır. Rusya, ABD'nin Doğu Akdeniz'e asker, savaş gemilerini getirmesine biraz müdahale etti ama çok zayıf bir uyarıda bulundu. Daha çok tepki göstermesi gerekiyordu ama göstermedi, bu durum hala tam netleşmiş değildir. ABD'nin Doğu Akdeniz'deki askeri mevzilenmesi Rus-

Tayyip Erdoğan'ı güçlendirdiler, sistem tarafından kullanıldı ve kullanmaya da devam ediyorlar.

Artık sonuna doğru gidiliyor ama en kritik aşamaya yaşıyor demek daha doğrudur.

Kürtlerin ve Kurdistan'ın insanlığı bu kadar etkilemesi, Önder Apo'nun durumunun İmralı direnişinin, savunmaların bu kadar etkili hale gelmesi buradan kaynaklanıyor, böyle bir kritik ve çıkış yolunu kimsenin bulamadığı bir ortamda, her kesin yeni arayış içinde olduğu, çıkış bulamadığı bir yerde ışık oldu.

ile anlaştı, Ukrayna savaşında Rusya'ya destek verdi, fakat NATO'nun, Avrupa'nın ve ABD'nin tepkisini görünce geri çekildi, başlangıçtaki desteği sonrasında Putin yönetimine vermedi. ABD Pasifik'te biraz zorladı ve Tayvan üzerinden biraz gerginlik yarattı. Sonrasında Çin Devlet Başkanı Washington'a gidip görüşmeler yaptı. Demek ki bir noktada Çin ile anlaşabiliyorlar. Geriye İran, Rusya ve Türkiye kalıyor. Ulus üstü sermayenin savaşında statükocu devletlerin başında Türkiye, İran, Rusya geliyor. Geçmişte de böyle tanımladık, hala bu tanımlamamız doğru anlaşılırsa geçerliliğini koruyor. İran ve ABD çatışıyor gibi görünüyorlar, çünkü kırk yıldır böyle şekillenmişler ve birçok çevreyi kendilerine böyle bağlamışlar ve öyle de kullanmaya çalışıyorlar, belki her şeyde anlaşmış da değildir. Bir mücadele var ama eski İran-ABD karşıtlığı artık yoktur. Dikkat edilirse nükleer silahtan, uranyumun zenginleştirilmesinden ABD hiç söz etmiyor. Söзде en büyük çelişki buradan ileri geliyordu. İran, Ermenistan ile anlaşarak Zengezur Boğazı'nda Türkiye'nin önünü kesti. İsrail de Azerbaycan üzerinden baskı yaparak Tayyip Erdoğan yönetimini orada boşa çıkardı. Kaybeden Tayyip Erdoğan yönetimi oldu.

Mevcut durumda Rusya ne olacak çok belli değildir. Sorun Gazze değil, Rusya'nın durumudur. Ukrayna savaşında Rusya'yı zayıflatılar. Uk-

statükocu, faşist gerici zihniyet ve siyaset demektir. Sistem böyle kurulduğu için Türkiye'yi NATO'ya kabul ettiler. NATO ile Türkiye'yi denetim altına almak istediler. Şimdi ise Tayyip Erdoğan yönetimiyle Türkiye'ye stratejik konumunu kaybettirdiler, sistem içinde dışlanan bu yol projesiyle en çok kaybedenlerden birisi Türkiye oldu. Türkiye umut ediyordu ki, ne olursa olsun gelip boğazlardan geçecekler, buna mecburlar biçiminde yaklaştı. Şimdi denizden yol açabilmeleri biraz masraflı da olsa Türkiye'yi dışında bırakıyorlar. Türkiye'nin Cebelus'tan, Çukurca'dan, Irak'a, Suriye'ye savaş açması karşılığında Türkiye'yi bu yol projesinin dışında bıraktılar. Tayyip Erdoğan buna yol açtı, iktidarda kaldı ama Türkiye tarihi stratejik konumunu kaybetti ve dışlandı. Bu durumda en çok zarar gören Türkiye oldu. Şimdi bunu bozmaya, engellemeye çalışıyorlar. Karabağ savaşı bundan dolayı oldu. Irak ile bu temelde görüşüyorlar. Hamas'ı İsrail ile çatışmaya da Türkiye bunun için soktu. Gazze savaşı başlar başlamaz ilk andan İsrail hücumu geçince hazırlıklı olduklarını fark ettiler ve Hamas ve Tayyip Erdoğan oyuna geldiklerini anladılar, hemen 'ateşkese hazırız' diye yalvarmaya başladılar. Tuzağa düştüler, oyuna geldiler. Saddam'ın Kuveyt'te, Putin'in Ukrayna'da tuzağa düşmesi gibi tuzağa düştüler. Mevcut haliyle ABD ve İsrail Hamas'ı etkisiz kılmada kararlılar, başarılı olurlarsa yenilmezlerse Hamas'ı etkisizleştirecekler. Gazze'nin kuzeyinde zaten büyük bir doğalgaz yatağı var, onu da ele geçirdiler. Hamas'ı da enerji yoluna zarar veremeyecek bir biçimde etkisiz kılacaklar, orayı güvenli hale getirecekler, İsrail'i karadan denize yolun açıldığı bir limana dönüştürecekler. İsrail'in güvenliği ile ticaretin güvenliği orada birleşecek. Sermayenin de güvenliği, İsrail'in güvenliği, söz konusu enerji yolunun güvenliği iç içe geçecek ve birleşecek. Kıbrıs'a ve oradan da Yunanistan'a yol oluşturacaklar. Lübnan'ı ve Suriye'yi de buna göre düzenlemek isteyecekler. Fakat Rusya bir etkidir, nasıl olacağı tam net değildir. Bunun devamı gelecektir.

Enerji yolu Suriye'yi aşip Kıbrıs sularına girdi mi Türkiye sorun olacaktır. Türkiye ve sistem arasındaki çelişki ve çatışma gündeme gelecektir. Bu çok açıktır. İşte Tayyip Erdoğan yönetimi enerji yolu buraya gelmeden engellemek ve bozmak istiyor, ama başarılı olamaz. Irak girişimiyle de başarılı olamayacaktır. Türkiye'ye 'sen Kıbrıs'ta dahil ol yeterlidir, buna razı ol' diyecekler ve İsrail'i öne çıkartacaklar. O nedenle Tayyip Erdoğan yönetiminin çabaları fazla fayda getirmeyecektir. İsrail'in güvenliği ve çıkarları neyi gerektiriyorsa öyle yapacaklar. Dolayısıyla zenginlik İsrail'e kalacak, Türkiye'yi buna razı etmeye çalışacaklar. Türkiye iç siyaseti daha hareketli hale gelecek, bu önümüzdeki sürecin temel karakteri budur. İç siyasette Türkiye'yi buna bağımlı bir zihniyet ve siyasete kavuşturacaklar, Türkiye siyasetini ona göre yeniden yapılandırılacaklar. Eğer bunu yapamaz ve başaramazlarsa da çatışacaklar. Daha da zorlarsa Türkiye'yi parçalayabilirler. Çünkü Sevri Antlaşması unutulmadı hala gündemdedir. Türkiye bütün bunlara rağmen sermayenin çıkarları önünde kendisini bu kadar karşıt engel konuma getirirse, çatı-

şılır. Önderlik böyle bir duruma on beş yıl önce dikkat çekmişti. 'Türkiye Kürt sorununu çözmezse, demokratikleşmezse Türkiye'nin gideceği yer sistemle çatışma ve parçalanma olacak' dedi. Şimdi o noktaya gelindi. Mevcut durum böyledir. Önümüzdeki sürecin en temel karakteri budur.

Türkiye gündeme gelecek, önümüzdeki birkaç yılın siyasi gidişi böyledir. Tam ne zaman olur, ona bir şey diyemeyiz ama süreç böyle işleyecek. Türkiye de bunu engellemeye çalışacak ama yalnız başına engelleyemez. Eğer Gazze'de boşa çıkartamazsa ya da Rusya boşa çıkartamazsa Türkiye'nin engelleme gücü yoktur. Irak ile görüşmelerle, KDP ile ilişkilerle engellemesi mümkün değildir. Geriye Türkiye'nin iç durumu gündeme gelecek, böyle bir duruma gelmeden mümkün olduğunca Türkiye'deki sistem karşıtı güçleri Amerika ve NATO etkisiz hale getirmeye çalışacaklar.

Demokratik modernite devriminin zaferi için koşullar fazlasıyla var

Sonuç olarak süreç derinleşerek devam ediyor. Bu süreç yeni başlamadı. Çöktürme Eylem Planı denilen saldırı aslında bu temelde geliştirilen bir saldırıydı. Tayyip Erdoğan'ı güçlendirdiler, sistem tarafından kullanıldı ve kullanmaya da devam ediyorlar. Şimdi bunun artık sonuna doğru gidiliyor ama en kritik aşamaya yaşıyor demek en doğrusudur. Bunu anlayıp bunun gereklerini yerine getirmeliyiz. Bunu yaparsak buradan sistemin, kaosu ve krizi aşması değil, Demokratik Modernite Devriminin zaferi çıkar. Onun koşulları da fazlasıyla var. Sistem kendisini geçici de olsa biraz kriz ve kaosu hafifletmek için çaba harcıyor. Bunu yapabilir mi, nasıl yapar, koşullar mümkün olur mu, tüm bunlar net değildir, önümüzdeki süreç bunu gösterecektir.

Esas olarak da Kurdistan'daki durum şu an bu çerçevede belirleniyor olacaktır. Kürtlerin ve Kurdistan'ın insanlığı bu kadar etkilemesi, Önder Apo'nun durumunun İmralı direnişinin, savunmaların bu kadar etkili hale gelmesi buradan kaynaklanıyor, böyle bir kritik ve çıkış yolunu kimsenin bulamadığı bir ortamda, her kesin yeni arayış içinde olduğu, çıkış bulamadığı bir yerde ışık Önderlik paradigması ve Kurdistan'daki özgürlük mücadelesi oluyor, onun temelindeki Kadın Özgürlük Devrimi oluyor, gençliğin devrimci dinamizmi oluyor. Dikkat edilirse Önderlik düşünceleri çok fazla çalışma yapmadan da büyük gelişmeler ortaya çıkartabiliyor. Doğu Kurdistan'dan da İran'daki 'Jin Jiyan Azadi' devrimi bunun çok somut örneğiydi. Küresel Özgürlük Kampanyası'nın bu kadar etkili olması da bunu gösteriyor. Çeşitli dost çevrelerin Önderliğe bu kadar güçlü sahip çıkmaları, biraz okuyup anlayanların kendi kurtuluşlarını Önderlikte görmeleri bunu gösteriyor. İnsanlık çözüm arıyor, başka türlü de çözüm yolu yoktur. Geri, tutucu geçmişte kalan şeylerin kendini yeniden alternatif haline getirme koşulları yoktur. O bakımdan her şey bizim tutumumuza ve mücalememize bağlıdır.

RÊBER APO'NUN DÜŞÜNCE MERKEZİNİ KADIN ÖZGÜRLÜK FİKRİ OLUŞTURUYOR

Zilar Stêrk

Öncelikle 4 Nisan Önderlik doğuşunu; başta Önder Apo'ya, yurtsever halkımıza, tüm kadınlara ve özgürlük mücadelesine baş koymuş tüm yoldaşlarımıza kutluyorum.

Rêber Apo'nun fiziki özgürlüğü için yıllardan beri geliştirilen hamlesel mücadeleyi en çok sahiplenenler kadınlardır. Kadınların Rêber Apo'ya özgürlük hamlesine öncülük düzeyindeki katılımları, hem bundan önceki hamlelerde, hem de 10 Ekim 2023 tarihinde dostlar öncülüğünde "Öcalan'a Özgürlük Kürt Sorununa Siyasi Çözüm!" sloganıyla başlatılan son hamleye katılımları, göze çarpan düzeydedir. Kadınların Önderliği bu kadar sahiplenmesinin nedeni, kadın özgürlüğüne vermiş olduğu önem ve bu uğurda harcamış olduğu emekle ilgilidir. Rêber Apo, yıllar önce avukatlarıyla yapmış olduğu bir görüşmede "Ben bir kadın özgürlük işçisiyim. İstedikleri kadar onlarınım" demişti. Dolayısıyla Kurdistan'da kadının hem, en büyük yoldaşı hem de en özülü yoldaşı Rêber Apo'dur. Dünyaya bakışını oluşturan temel ilkelerin başında kadın özgürlüğü gelmektedir. Yaşama ve dünyaya bakışını, kadın özgürlüğü üzerine kurmuş bir demokrasi ve özgürlük önderidir. Kadın özgürlüğünün sağlanması için çok büyük çabaların ve emeklerin sahibidir. Özellikle de Kurdistan'da kadınları kölelik uykusundan uyandıran ve özgürlükle tanıştıran, Rêber Apo'dur. Kadın özgürlüğü konusuna, klasik devrimciler gibi günü birlik geçiştiren bir yaklaşım içerisinde olmadı. Konuyu son derece tarihsel, felsefik, bilimsel ve sosyolojik kapsam içerisinde ele aldı. Kadın özgürlük sorununu sadece Kürt kadını üzerinden de ele almadı. Tarihsel, toplumsal ve evrensel bir sorun olarak ele aldı ve bu yönlü çözüm önerileri geliştirdi. Kadınlara bir kurtuluş ideolojisi sundu. Biz kadınlara, bir kadın bilimi olarak Jineolojinin geliştirilmesini önerdi. Kadın özgürlük çalışmalarının bir parçası olarak erkek gerçeğini de ele alıp çözümlendi. Erkekteki mevcut egemenlik zihniyetinin değiştirilip dönüştürülmesi konusunda muazzam sorgulamalar, diyaloglar ve çözümler yaptı. Hem modernite olarak hem de uygarlık olarak kapitalizmi, erkek egemen ideolojinin, ataeril ideolojinin en büyük ürünü olarak görüp değerlendirdi. Faşizmi, yoğunlaşmış erkeklik ideolojisi olarak çözümlendi. Bunun savaş ve şiddetle diyalektiksel bağını kurdu. Çözüm yolu olarak önce "erkeği öldürme teorisi" olarak daha sonrasında ise "erkeği dönüştürme projesi" olarak gündemimize koydu ve ciddi bir faaliyet alanı olarak, bizzat kendisi üzerinde durdu. Yani özgürlük ve kölelik sorunlarını tek taraflı ve sadece kadınların sorunu olarak görmedi ve görmüyor. Soruna esasta yol açan temel öge olarak erkeğe de sorumluluk yüklüyor.

Rêber Apo'nun özgür kadını ve özgür erkeği geliştirme çabaları olmasaydı, Kurdistan devriminin bugünkü niteliğine kavuşması çok zor olurdu. Toplumsal bünyeyi, hatta sonuna kadar gericiliğe batırılmış olan Kürt erkeğinin zihniyet dünyasını kadın özgürlük fikrine açan ve bu yönlü değişim ve dönüşümün kabulünü, harcadığı büyük çabalar so-

larında Kadın Ordulaşma çalışmalarını geliştirmek amacıyla yaptığı büyük telsiz konuşmasında verdiği bir talimatla attı. Rêber Apo bu büyük telsiz konuşmasında, tüm gerilla eyaletlerine "Eşitlik ve Öz-

dünya kadınlarını ilgilendiren ve kendi içinde evrensel nitelikler de taşıyan bir mücadele yürütmekteyiz. Erkekçi ve devletçi uygarlık sistemi, mevcut durumda kendisini tüm dünyaya hakim kılmış durumdadır. Erkeğin, her devlet

çapta örgütlü kılmayı başarırız, bizzim de içinde olduğumuz genel toplumun yüzde 90'ını durmadan ezen ve öğüten bu sistem çarkını durdurabilir ve çözümlüşünü yakınlaştırabiliriz. Fakat tek sorunumuz sadece dönen egemen çarkı durdurmak veya çöktürmek değil, aynı zamanda daha yaşanılabilir bir dünya sistemini inşa etmek gibi bir sorunumuz da vardır. Yeni alternatif demokratik toplumsal sistemleri inşa etmediğimiz müddetçe, erkekçi ve devletçi uygarlık sisteminin son bulmayacağını bilmemiz ve kavramamız gerekiyor. Ona vurabileceğimiz en büyük darbe, ona alternatif bir demokratik toplum sistemini düşünmek ve geliştirmektir. Erkekçi ve devletçi uygarlığın sistem çarkına sokulabilecek bir çomak varsa, o da ona alternatif demokratik bir toplum sistemini geliştirmektir.

Bu erkekçi ve devletçi uygarlık çarkına en büyük çomağı Rêber Apo sokmuş durumdadır. Rêber Apo, bize böyle alternatif bir demokratik toplum sistemini önererek bunu yapmış durumdadır. Demokratik konfederal ilkelere dayalı bir demokratik moderniteyi, hem kuramsal hem de sistemsel düzeyde ortaya koyuyor. Bunu teorik bir kuram olarak, AİHM'ne sunmak üzere hazırladığı ve adına "Demokratik Uygarlık Manifestosu" dediği savunma kitaplarında tüm teferruatıyla yazmış. Bu bütünlüklü demokratik modernite kuramını, sistemsel olarak üç temel sacayağı üzerine oturtmuş durumdadır. Birinci ayak olarak, erkekçi ve devletçi kapitalist uygarlık sisteminin ulus devletine karşı, demokratik konfederalizme dayalı yeni bir demokratik ulus çözümünü öneriyor. Alternatif sistemin ikinci sacayağı olarak da sanayi devriminden bu yana egemen bir ideoloji haline getirilmiş olan endüstriyalizme karşı ekolojik bir endüstri anlayış ve yaklaşımını öneriyor. Üçüncü sacayağı olarak da kapitalist ekonomiye karşı, yine ekolojiye duyarlı komünal bir toplumsal ekonomi modelini öneriyor.

Rêber Apo, bu bütünlüklü yeni demokratik modernite kuramını, aynı zamanda demokratik ekolojik ve kadın özgürlükçü bir paradigmaya oturtuyor. Bu yeni alternatif paradigmasının temelini, kadın özgürlüğüne oturtmuş durumdadır. İmralı işkencehanesindeki esaret ve rehinlik süreci boyunca, mahkemelere göndermek üzere hazırladığı tüm savunmalarında, ortaya koymuş olduğu temel düşünce paradigmasının merkezine, yine kadın özgürlüğünü oturtmuş durumdadır. Bugün Kurdistan'ın tüm parçalarında ve yurt dışı alanlarında, dünyada örneği görülmemiş düzeyde uygulamaya geçirilmiş olan eşbaşkanlık ve eşit temsiliyet modelinin baş mimarıdır. Rêber Apo, eşbaşkanlık sistemine geçilmesi yönündeki görüşlerini ilk kez 20 Eylül 2004 yılında, kendisiyle görüşmeye giden avukatlarına iletmişti. Rêber Apo'nun bu harika fikri, dışardaki Kürt siyasi kamoyuna yansınca, ilk olarak o dönemde Bakur Kurdistan'da siyaset yürüten partilerden biri olan DTP, bu eşbaşkanlık modelini kendisi için esas alıp uy-

Kadın sorununun küresel düzeyde bir toplumsal sorun olduğunu ve çözümünün de yine küresel düzeyde bir devrimle mümkün olabileceğini Rêber Apo'dan öğrendik. İçinde yaşadığımız çağı artık bir kadın devrimi çağına dönüştürmek amacıyla, tüm dünya kadınlarını ilgilendiren ve kendi içinde evrensel nitelikler de taşıyan bir mücadele yürütmekteyiz. Dünyanın neresinde olursak olalım hangi ırktan, hangi ulus ve milliyetten, hangi sınıftan olursak olalım, kadın olmaktan kaynaklı olarak yaşadığımız sorunlar, hepimizin ortak sorunlarıdır. Dolayısıyla kadının eşitlik ve özgürlük sorunu, evrensel bir sorundur.

nucunda sağlatan, yine Rêber Apo'dur. Bizzat kendisinin yürüttüğü bu yönlü mücadeledir.

Kadın yaşamını anlamlı kılan, ona kendini bilme ve anlama, eğitime ve savunma, örgütlenme ve eyleme geçme, kendini yönetme gibi haklarla tanıştıran yine Rêber Apo'dur. Özcesi, Kürt kadınlarının kendini savunabilmeleri için onları her açıdan silahlandırdı.

Önderlik devrimci mücadelenin başarısını kadın özgürlük mücadelesindeki başarıya bağlıyor

Bilinen savaş silahlarının dışında bir de ideolojik ve politik açıdan silahlandırdı. Düşünsel, felsefik ve kültürel açıdan silahlandırdı. Kadınlar olarak örgüt kurma, toplanma, toplantı yapıp karar alma, irade olup örgüt yönetme gibi en stratejik çalışmalarını yürütmemizi öğreten ve sağlatandır. Yani Rêber Apo, Kürt kadınlarına kendini savunabilmek için her türlü gücü ve silahı verdi. Erkeğin yanı sıra, hiçbir egemen otoriteye boyun eğmeyecek bir kadın gerçeğini geliştirdi.

Kurdistan kadın özgürlük mücadelemizin bugünkü demokratik ve özgürlükçü düzeyi yakalamasında, Rêber Apo'nun tüm bu boyutlarda harcamış olduğu çabaları belirleyici oldu. Rêber Apo, Kurdistan'da verilmekte olan devrimci mücadelesinin başarısını, öncelikle kadın kurtuluş ve özgürlük mücadelesindeki başarıya bağladı ve bağlıyor. Kadın konusunda geliştirdiği kapsamlı sosyolojik çözümlerinin tümünü ve geliştirdiği Kadın Kurtuluş İdeolojisi ile temel ilkelerini bu amaçla geliştirdi. Kurdistan'da bugünkü eşbaşkanlık ve eşit temsiliyet sisteminin ilk tarihsel temelini, daha 1993 son-

gürlük Komitelerini" kurma talimatını vermişti. Aslında Rêber Apo'nun, daha o zamandan beri kadın özgürlüğü konusundaki temel prensibini, eşitlik ve özgürlük üzerine kurduğunu görüyoruz. Ancak o zamanlar sömürge bir ülkenin hem ulusal hem sınıfsal ve hem de cins boyutunda ezilmiş kadınları olarak Rêber Apo'daki bu ufku, bir türlü yakalayamıyorduk. Zorlanıyor ve anlamada, kavramada ve uygulamada dar kalıyorduk. Rêber Apo'nun, Kurdistan devriminde ve Kürtlerin özgürlüğü konusunda biz kadınlara biçtiği stratejik öncü rolü ve misyonu yeterince kavrayamıyorduk. Onun bize verdiği stratejik öncü rol ile bizim kendimize biçtiğimiz sıradan rol ve misyon arasında dağlar kadar fark vardı. Anlama ve kavrama sorunlarımız çok ciddiydi. Bu sorunlarımız nitelik değiştirirse bile bugün hala belli boyutlarıyla devam etmektedir.

Kadının eşitlik ve özgürlük sorunu evrensel bir sorundur

Günümüzde yaşadığımız sorunların ve zorlanmaların kapsamı, geçmiş oranla değişmiş olsa bile, esasta hala yetersiz kaldığımız çok ciddi konular vardır. Ama tüm bu zorlanmalarımıza rağmen Kürt kadınları ve Hareketi olarak, Rêber Apo'ya ölümüne bağlıyız. Rêber Apo'nun varlığını kendi varlığımızın ve özgürlüğümüzün biricik teminatı olarak görüyoruz. Onun özgürlüğünde kendi özgürlüğümüzü görüyoruz.

Kadın sorununun küresel düzeyde bir toplumsal sorun olduğunu ve çözümünün de yine küresel düzeyde bir devrimle mümkün olabileceğini Rêber Apo'dan öğrendik. İçinde yaşadığımız çağı artık bir kadın devrimi çağına dönüştürmek amacıyla, tüm

ve her toplum içerisinde kendisini kurumlaştırma ve hakim kılar tarzı, biçimsel olarak bazı farklılıklar arz etse de mevcut durumda doğusuyla, batısıyla tüm dünyayı, sistemli bir biçimde yönetip yönlendiren erkek aklı ve tüm topluma hakim kıldığı cinsiyetçi zihniyettir. Dünyanın kaderini belirleyen, hala bu erkekçi ve devletçi uygarlık sistemidir. O yüzden dünyanın neresinde olursak olalım hangi ırktan, hangi ulus ve milliyetten, hangi sınıftan olursak olalım, kadın olmaktan kaynaklı olarak yaşadığımız sorunlar, hepimizin ortak sorunlarıdır. Dolayısıyla kadının eşitlik ve özgürlük sorunu, evrensel bir sorundur. Kadın sorununun böyle evrensel bir niteliği vardır.

Fakat tüm bunlara rağmen mevcut erkekçi ve devletçi kapitalist uygarlık sistemi, dünyayı yönetmeye devam ediyor olsa da, öze kendi içerisinde çok büyük sarsıntılar da geçiyor. Toplumsal yaşamın hemen hemen tüm boyutlarında çok büyük krizler yaşanıyor. Yaşanan bu krizli kaosu ortam karşısında, hem ayakta kalabilmek ama hem de erkekçi devletçi kapitalist uygarlık sisteminin yıkımını hızlandırmak ve hem de yaşanan bu kriz ve kaos ortamından kadınlar lehine, halklar, inançlar ve kültürler lehine, ezilen işçi-emekçiler lehine bir çözüm üretmek için, mücadelemizi her bakımdan küresel çapta ortaklaştırmak ve ortak demokratik bir örgütlülüğe kavuşturmak zorundayız. Çünkü erkekçi ve devletçi uygarlık; binlerce yıllık bir bilgi, birikim, tecrübe, deneyim ve son derece kurumlaşmış örgütlü bir sistem çarkı halinde, aralıksız bir biçimde işlemeyi sürdürüyor. Bu ezici ve sömürücü sistem çarkı, her saniye dönmeye devam ederek, toplumun en büyük kesimlerini öğütmeye devam ediyor. Kadınlar olarak kendimizi evrensel

Kurdistan koşullarında Rêber Apo'nun kadın özgürlükçü çıkışı ve duyarlılığı olmasaydı, Kurdistan özgürlük mücadelesi belki yine olurdu ama kadın özgürlük hareketi olarak bizler, mevcut özgünlüğümüzle asla bu düzeyde var olamazdık. Çünkü Rêber Apo'nun kadın özgürlüğü konusundaki hem yüksek hem derin ve itinalı çabalarını gösterecek başka bir Kürt kişiliğinin, en azından 1970'lerin Kurdistan'ında ortaya çıkabileceğine dair tek bir verinin varlığı bile söz konusu değildi. Rêber Apo'yu diğer devrim önderlerinden ve birlikte mücadele yoldaşlığı yaptığımız diğer tüm erkek yoldaşlarımızdan ayıran birçok özelliğinin yanı sıra, en temel özelliği, kadın özgürlüğü konusunda, evet bizler de karşıımızdaki geri geleneksel egemen erkek gerçeğine karşı belli boyutlarıyla bir mücadele yürüttük belki, ama buna her yeltendiğimizde sesimizi çözümümüzü bir çırpıda kismaları hiç de zor olmayacaktı. Ama Rêber Apo, kendisine en yakın duran yoldaşları da dahil olmak üzere, mücadele içerisindeki erkeği; kadına yaklaşım konusunda kontrolde tutmayı başaran bir tarzı ortaya çıkardı. Kürt kadınlarının özgürlük arayışlarını ayakta tutmak ve bir özgürleşme düzeyi ortaya çıkartmak bakımından, Rêber Apo'nun bu eşsiz çabaları çok belirleyici bir role sahiptir.

gulamaya başlamış oldu. DTP'nin uygulamaya koyduğu eşbaşkanlık sistemi hem Kurdistan hem de Türkiye siyaseti içerisinde ciddi bir heyecan ve coşku düzeyi yarattı. Kadınların kendi eşitlik ve özgürlük mücadelelerini siyaset dünyasına taşımanın ve bu temelde kendi siyasetini geliştirme kapısı, ilk kez bu düzeyde açılmış oluyordu. Açılan bu kapının iyi değerlendirilmesi halinde başta Kurdistan olmak üzere tüm Türkiye toplumunda büyük değişim ve dönüşümlerin ortaya çıkması, artık imkan dahiline girmiş oluyordu. Eşbaşkanlık sistemi, kadınların kendi siyasetine kapı açmakla beraber, siyasetin erkekçi ve iktidarçı yapısını dönüştürmeyi de amaçlıyordu. Bu yüzden de Kurdistan ve Türkiye'deki kadın yapıları, eşbaşkanlık ve eşit temsiliyet uygulamasını çok yakından izleyip bu gelişmeden ilham aldılar ve bu yönlü destek ve teşviklerini artırdılar.

Kadın bilimi olarak Jineoloji'yi geliştirmeye ve temellendirmeye çalışıyoruz

Bunun yanı sıra Rêber Apo, demokratik konfederal bir toplumsal örgütlülüğe dayalı olarak geliştirdiği demokratik ulus kuramının en temel boyutlarından biri olarak da, özgür eş yaşam boyutunu tanımladı. Demokratik bir ulusta "özgür eş yaşam" boyutunun gelişebilmesi için bir kadın bilimine, yani Jineolojiye de acil bir ihtiyaç olduğunu tespit etti.

Önder Apo'ya göre her şeyin bilimi yapıyordu ama toplumun doğurucusu ve kurucusu olan kadın varlığı, çok bilinçli bir biçimde bilimin dışında bırakılıp aydınlatılmasına müsaade edilmiyordu. Kürt kadınları olarak, Önder Apo'nun bu tespiti üzerinden bugün kadın bilimi olarak Jineoloji'yi geliştirmeye ve temellendirmeye çalışıyoruz.

Özcesi Kurdistan koşullarında Rêber Apo'nun kadın özgürlükçü çıkışı ve duyarlılığı olmasaydı, Kurdistan özgürlük mücadelesi belki yine olurdu ama Kadın Özgürlük Hareketi olarak bizler, mevcut özgünlüğümüzle asla bu düzeyde var olamazdık. Çünkü Rêber Apo'nun kadın özgürlüğü konusundaki hem yüksek hem derin ve itinalı çabalarını gösterecek başka bir Kürt kişiliğinin, en azından 1970'lerin Kurdistan'ında ortaya çıkabileceğine dair tek bir verinin varlığı bile söz konusu değildi. Rêber Apo'yu diğer devrim önderlerinden ve birlikte mücadele yoldaşlığı yaptığımız diğer tüm erkek yoldaşlarımızdan ayıran birçok özelliğinin yanı sıra, en temel özelliği, kadın özgürlüğü konusundaki inancı, ısrarı ve iddiası oluyor. Rêber Apo'nun ortaya koyduğu inanç, ısrar ve iddia düzeyi olmasa, biz kadınlarda bile bu düzeyde kadın özgürlükçü bir yaklaşım, o dönem açısından ortaya çıkmayabilirdi. Çıksa bile kendini günümüze kadar bu düzeyde büyüterek, genişleterek ve derinleştirerek ulaştırması pek mümkün olmazdı. Çünkü kadın özgürlüğü konusunda, evet bizler de karşıımızdaki geri geleneksel egemen erkek gerçeğine karşı belli boyutlarıyla bir mücadele yürüttük belki, ama buna her yeltendiğimizde sesimizi çözümümüzü bir çırpıda kismaları hiç de zor olmayacaktı. Ama Rêber Apo, kendisine en yakın duran yoldaşları da dahil olmak üzere, mücadele içerisindeki erkeği; kadına yaklaşım konusunda kontrolde tutmayı başaran bir tarzı ortaya çıkardı. Kürt kadınlarının özgürlük arayışlarını ayakta tutmak ve bir özgürleşme düzeyi ortaya çıkartmak bakımından, Rêber Apo'nun bu eşsiz çabaları çok belirleyici bir role sahiptir.

Toplumsal mücadeleler tarihinde gerek yürütülen eşitlik ve özgürlük mücadelelerine gerekse de ulusal kurtuluş mücadelelerine, sosyalist işçi sınıfı mücadelelerine öncülük ve önderlik eden hiçbir devrimci önder kişilik, Önder Apo gibi kadın özgürlük sorununa stratejik yaklaşmamış ve sorunu bu düzeyde ideolojik, felsefik ve paradigmasal temelde ele almamıştır. Rêber Apo'yu, diğer devrim önderlerinden ayıran birçok ideolojik, felsefik, siyasal, sosyal ve kültürel farkın arasından en önemlisi, kadın özgürlüğünün toplumsal özgürlükteki öncü rolünü ve önemini görmüş olmasıdır. Bu temelde kadın özgürlüğünü geliştirme hem düşünsel hem pratik olarak, müthiş enerji harcamış olmasıdır. Bu konuda geçmiş yüzyıllarda toplumsal mücadelelere önderlik etmiş olan birçok önder kişiliğe yapmış olduğu radikal eleştirilerin perspektifsel karşılığı olarak; yukarıda da anlatmaya çalıştığımız kadın kurtuluş ideolojisi ve temel ilkeleri, cins mücadelesinin stratejik esasları, erkeği öldürme teorisi ve daha sonra gelişen uluslararası kompo ardından

esir olarak tutulduğu İmralı işkence sisteminin nefessiz bırakan ölümcül koşullarına rağmen, son yirmi beş yıllık süre içerisinde geliştirmiş olduğu demokratik ekolojik ve kadın özgürlükçü paradigma, kadın bilimi olarak tanımladığı Jineoloji perspektifi, 21. yüzyılın bir kadın yüzyılı olmasını sağlamaya dair büyük bir umut ve inancı geliştirdi ve pekiştirdi. Özellikle de "kadın özgürlüğü sağlanmadan toplumsal özgürlüğün sağlanamayacağı" yönündeki tespit ve belirlemesi, yine kadının yaşadığı sorunların sadece kadının sorunu olmadığını ve bunun bir toplumsal sorun olduğunu vurgulayan belirlemeleri, kadın özgürlük programlarının doğrultusu açısından hayati önemde oldu. Marks'ın, kendi tarih analizini üzerine oturttuğu emek-değer teorisine karşılık, Rêber Apo kendi tarih analizini üzerine oturttuğu "Analık Emeği" ve analık emeğine oturttuğu komünal ekonomi anlayışı, beş bin yıllık erkek egemen zihniyet ve sisteminin üzerinde yükseldiği tüm eril değerleri alt üst edecek düzeyde yeni bir kuram olmaktadır. Yine Marks'ın da etkilendiği pozitivist bilim anlayışına ve dayandığı mekanik maddeci anlayışa yaptığı eleştiriler, beş bin yıldan beri kadın köleliği üzerinden tüm toplumu köleleştiren ve sınıflara bölen egemen erkek aklını, kökten sarsıcı niteliktedir. Beş bin yıllık erkekçi, sınıfçı, tekeli egemen uygarlığın gelişimini üzerine oturtmuş olduğu "güçlü, kurnaz, avcı erkek" çözümlenmesi, hem kadın özgürlük mücadeleleri hem de demokratik toplumsal hareketler açısından çığır açıcı nitelikte bir çözümlenme düzeyidir. Erkeği Öldürme Teorisi ve Erkeği Dönüştürme Projesi ile egemen erkek kültüründe, kadın lehine üçüncü bir kırılma yaratmaya dönük perspektifi, yeni demokratik ve özgür bir toplumun ancak kadın değerleri ekseninde geliştirilebileceğine işaret etmektedir. Yine kadınları bir sınıf, bir ulus olarak tanımladı. İlk ve son sömürge olarak tanımlamış olması, kadın özgürlük mücadelesinin ne zamana ne mekana takılmamasını gerektiren evrensel karakterini ve niteliğini ortaya koymaktadır. Erkek egemenliğinin ne ulus, ne sınıf, ne dil, ne din, ne yaş farkı tanımaksızın adeta evrensel bir ittifak içinde olduğunu çok açık bir biçimde ortaya sermekte ve oldukça anlaşılır kılmaktadır. Yine egemen erkekliğin kaynaklandığı salt analitik zekanın yapısını sorgulama düzeyi ve bunun karşısında cinsiyetçi toplumda küçümsenen, aşağılanan, basitleştirilen, metalaştırılan, nesneleştirilen, eşyalaştırılan kadındaki yaşama duyarlı ve yaşamla iç içe olan duygusal zekalı karakterini toplumsal yaşamın başlatıcısı olarak tanımlamış olması, kadında beş bin yıldan beri her türlü yöntemle bitirilmiş olan güç dinamiklerini yeniden inşa etmeye cesaret etme düzeyine yol açmaktadır.

Düşman saldırılarının en çok yükseldiği süreçlerde bile Önder Apo'nun kadın özgürlük perspektiflerini ihmal etmeyen, kadına dair selamlarını kesmeyen gerçeği, kadın özgürlüğüne verdiği başat rolden kaynaklanmaktadır. Kürt kadınları olarak bu rolümüzün içini ne kadar doldurup doldurmadığımızdan bağımsız olarak, kadına verilen tarihsel, toplumsal, felsefik,

ideolojik ve paradigmasal bir roldür bu. Bu rolün mutlaka oynanması gerektiği, bunun dışında kadının, dolayısıyla toplumun kurtuluş ve özgürlük şansının olmadığını anlatan mesajlarla doludur bu perspektif. Bu açıdan Önder Apo'nun esareti, Kurdistan'da yükselmeye başlayan özgür kadın iradesinin, Kürt halk iradesinin ve demokratik toplum iradesinin esareti anlamına gelmektedir. Mevcut durumda İmralı işkencehane koşullarındaki esaretine, hem Kürt kadınları ve Hareketi olarak hem de Kürt halkı olarak artık tahammülümüz kalmamıştır. Kürt kadınları buna tahammüllerinin kalmadığını ve bu esaret sisteminin kırılması için yeni bir kararlılık sürecine girdiklerini, yaptıkları tüm açıklamalarda dile getiriyorlar.

Kürt kadınlarının hamleye katılım potansiyeli çok daha yüksektir

Dostlar öncülüğünde başlatılan "Öcalan'a Özgürlük! Kürt Sorununa Çözüm!" hablesinin temel amacı Önder Apo'nun İmralı işkence koşullarından çıkarılmasıdır. Yani bu hamlenin temel hedefi, Önderliğimizin özgürlüğünü sağlamaktır. Özgürlük, kendisine verilen anlam çerçevesinde tanım bulur. O yüzden Önderliğimizin özgürlüğünü sağlamak derken, bir yanlış anlamaya mahal de vermemek gerekiyor. Çünkü Rêber Apo; zihniyet, düşünce, ruhsal ve iradi açıdan son derece özgür bir insandır. İmralı gibi bir işkencehanede rehin tutulması, tüm bu boyutlarda özgür olmadığı anlamına gelmiyor. Bir halkın Önderi, yeni bir düşüncenin sahibi, yeni bir sosyal bilim kuramının geliştiricisi, yeni bir paradigmanın öncüsüdür. Böyle bir Önderimiz olduğu için kendimizi çok şanslı görüyoruz. Rêber Apo, hem bir halkın önderi ama hem de bizdeki kadın özgürlük düşüncesinin ve kadın kurtuluş ideolojisinin önderidir. Kürt kadınlarının kölelik konularını görmelerini sağlayan ve onları özgürlükle tanıştıran temel iradedir. En zor dönemlerinde, en çetrefilli sorunlarla yüz yüze kaldığına bile Rêber Apo, kadının içinde olduğu durumu asla göz ardı etmedi. Asla ötelemedi, erteledi. Kadınlar olarak kendimiz için, kendimizin bile tasavvur edemeyeceği özgürlükçü yaklaşımlar geliştirdi. Yakalamakta güçlük çekeceğimiz anlamlar yükledi kadın özgürlük mücadelesine. En zorlu dönemlerin temel çıkışını, kadına dönük perspektifleri sayesinde yaptırdı, her zaman ve bu hala da böyledir.

Dostlar öncülüğünde geliştirilen hamlenin genel gidişatı bu yıl iyi geçti diyebiliriz. Hem kitleseldi hem de küresel çaptaydı. Kurdistan'ın tüm parçalarında ve tüm yurt dışı alanlarında adeta yeni bir serhildan dönemine giriş oldu. Öyle ki, Avrupa'nın yanı sıra hem Bakur'daki 8 Mart ve Newroz kutlamalarının kitlesel ve coşkulu geçmesinde rol oynadı, hem de Türkiye'deki yerel seçim sonuçlarında yansımaları buldu diyebiliriz. Hamlenin ateşleştiği olduğu bu sürecin zirvesini ise, yerel seçimlerin hemen ardından, faşist AKP-MHP iktidarının Wan'daki halk iradesine el koyması karşısında, halkımızın ortaya koyduğu iradi tutumda görüldü. Wan halkı, büyükşehir belediyesini, on dört ilçesi ile

beraber almasına rağmen, faşist iktidar bu iradeyi tüm dünyanın gözü önünde gasp etmeye çalıştı. Halkımızın Wan'da ortaya koyduğu keskin ve kararlı tutumu, gerçekten de muhteşem oldu. Nitekim halkımızın Türkiye'deki muhalefet güçleriyle birlik ve bütünlük içinde ortaya koymuş olduğu bu kararlı tavır karşısında, faşist iktidar korktu ve çalmaya kalktığı bu belediyeleri halkımıza geri vermek zorunda kaldı.

Kadınların hamleye katılımının belirgin olduğunu yukarıda belirtmiştik. Ama bunun yeterli bir düzeyde olduğunu elbette söyleyemeyiz. Çünkü Kürt kadınlarının hamleye katılım potansiyeli çok daha yüksektir. Hamle kapsamındaki birçok eylem ve etkinliğin hem planlamasında hem de pratikleştirilmesinde kadınların her yerde çok aktif bir katılım ve emeğin sahibi olduğunu biliyoruz. Hamle dostlar öncülüğünde yürüdüğü için genel bir hamledir ve Kadın Hareketi olarak bizler de içinde yer alıyoruz. Ama, tüm alanlarda gelişen eylem ve etkinliklere Kadın Hareketi'nin de kendi kimliğini belirginleştirerek katılmasında eksik kalmıştır. Kadın en öndedir ve katılımı da yoğundur. Tüm yürüyüş ve tüm etkinliklerin çoğunu kadın kitlesi oluşturuyor. Ama katıldığı her eylem ve etkinlikte kendini örgütlü kimlik olarak daha görünür kılmaya ihtiyacı vardır. Yine hamle kapsamında kadınlar, katıldıkları genel eylem ve etkinliklerin yanı sıra, bazı özgün eylem ve etkinlikleri de daha fazla geliştirebilirler. Hamle kapsamında kendi kadın argümanlarını daha çok geliştirip öne çıkarabilirler.

Kadınlar, katıldıkları her eylem ve etkinlik alanında kendilerini sürekli yeniden yaratıyorlar. Bu yüzden de kadınların hamle kapsamındaki eylem ve etkinliklere katılımını daha da çoğaltması, eylem ve etkinliklere katılan kadınlara da fayda sağlamaktadır. Çünkü bu eylem ve etkinlikler içerisinde kadınlar, farkında olmadan bir gelişme ortamı ve zemini de bulmuş oluyorlar. Kadınlar tarafından planlanan ve organize edilen her eylem, birçok kadın için adeta bir pratik eğitim, bir örgütlenme ve iradeleşme zemini de oluyor. Her eylem alanı, aynı zamanda bir deneyim ve tecrübe kazanma zeminine de dönüşüyor. Bu yüzden sömürgeci özel savaş rejiminin geliştirdiği tüm saldırı, işkence, gözaltı ve tutuklamalarına rağmen özgür ve iradeli kadın duruşu, varlığından fazla bir şey kaybetmiyor. Çünkü kadın kendisini eylem alanlarında sürekli yeniden yaratıyor. Katıldığı her eylemle beraber, kendisini yeniden çoğaltıyor. Bu yüzden kadınların hem kendilerinin planlayıp düzenlediği eylemlere katılmaları hem de genel eylem ve etkinliklere etkili bir biçimde katılmaları çok geliştirici oluyor. Adeta pratiği öğreten bir okul gibi bakmak lazım. Dolayısıyla çeşitli nedenlerle eylem ve etkinliklere katılmayan, çekimser yaklaşan, mesafeli duran kadınlara da bu eylemlere katılmalarını öneriyoruz. Hem katkıları olacaktır hem de girecekleri bu kolektif eylem ortamlarının onlara katacakları önemli şeyler olacaktır.

ÖNDERLİK EN SADE İNSANDIR

Devrimcilerin görevi yeni yaşamı kurarak alternatif dünyayı ortaya çıkarmak, sistemin kokuşmuş cesedinin daha fazla mikrop yaymaması için onu bir an önce mezara gömmektir. Bu anlamda Apocu hareket sistemin gerçek mezar kazıcısı olan bir harekettir. Onun ölümünü ilan etmiş ve mezarını kazmaya girişmiştir. Onun mezarı üzerinde yepyeni bir dünya kurulacaktır.

PKK Kurucularından Ali Haydar Kaytan'ın PKK kuruluş yıl dönümü değerlendirmesinden alınmıştır

Önderlik kendi tarzını asla bir dayatma içinde olmadı. Kendi tarzına katılımın büyük bir inanç ve bilgelikle beslendiğini dile getirdi. Bu yönlü gücü bulunmayanların, yani inançsızların ve yaşamına anlam katamayanların bu Önderlikten uzak durmaları gerekir. Önderliğin dediği gibi, çağımızın hasta ettiği bireyler -ki çağımız kapitalizm çağıdır, hastalığı yayan yine odur- bu tarz Önderliğe katılamazlar; katılsalar bile sonuç alamazlar. Katılımın nasıl olması gerektiği ve neye katılım sağlanacağı Önderlik tarafından net olarak ortaya konulmuştur: "Benim bedenim diri veya ölü olmam belirleyici değildir. Belirleyici olan ulaşılan anlam, irade ve ahlaklıdır. Bu yalnız ben değil, bende dile gelen tüm bir evren, var olan insanlık ve toplumsal gerçekliğimizdir. Ona dayalı halkımızın demokratik, özgür ve eşitlik içinde yeniden yapılanmasıdır." Demek ki Önderlik gerçeği salt fiziksel bir olguya indirgenemez. Belirleyici olan Önderlikte ulaşılan anlam düzeyi, yaratılan irade ve yakaladığı ahlaklıdır. Bunlar belirleyicidir. Bizim de kendimiz açısından esas almamız gereken budur.

Sistem yenilmiştir

Önder Apo uygarlık sistemini yenmiş insandır. Önderlik bu sistemi herhangi bir meydan savaşında yenmemiştir. Öncelikle onu kendi bütünlüğü içerisinde çözerek çirkinliğini ve insanlıktan sapmışlığını tüm insanlığın gözleri önüne sermek, buradan yola çıkıp onu aşan bir sistemi ortaya çıkarmak, şimdiye kadar bu sisteme tattırılmış en ağır yenilgidir. Sistem yenilmiştir ve bu yenilgi sistemin ölümünün ilanıdır. Sistem kaostadır ve kaos aslında sistemin çözümsüzlüğünün kanıtlanması, artık onun eskisi gibi yaşayamayacağını anlaşılmıştır. Artık kapitalizm mevcut biçimiyle yaşayamaz. Ancak yine de kapitalizm her şeye rağmen kendisini yaşatmak istiyor. Zor kullanarak, eğlenceye dayalı bayağı türden bir kültür ve sanatı geliştirerek, insanı insanlıktan çıkararak bir kültürü tüm topluma pompalayarak, sanatçıyı da bunun aktörü haline getirerek kaos ortamında ömrünü uzatmaya çalışıyor. Şiddeti en üst noktaya çıkarıyor, bu tarzla varlığını sürdürmek istiyor. Uygarlığın köleci karakterine asla dokunmadan, onun özünü hiç değiştirmeden, biçimde bazı değişimlere giderek kendisini uzun ömürlü kılmayı deniyor.

Burada kutsal insanlık gerçeğiyle yeniden buluşmayı Önderlik çözümünde buluyoruz. Önderlik sistemin bu insansızlaştırarak karakterini ortaya koymuş, insanı yeniden tanımlamış, insanın insan olarak içinde yaşayabileceği özgür toplum sistemini kurmuş ve bütün insanlığa sunmuştur. Belki günümüzde bu sistem bütün insanlığa mal olmamıştır. Belki bugün Önderlik çözümüne katıldıkları söyleyenler o çözümü yeterince doğru anlamının uzağındadır. Ama yine de sistem yenilmiştir. Bu sistem için sonun başlangıcıdır. Devrimcilerin görevi yeni yaşamı

kurarak alternatif dünyayı ortaya çıkarmak, sistemin kokuşmuş cesedinin daha fazla mikrop yaymaması için onu bir an önce mezara gömmektir. Bu anlamda Apocu hareket sistemin gerçek mezar kazıcısı olan bir harekettir. Onun ölümünü ilan etmiş ve mezarını kazmaya girişmiştir. Onun mezarı üzerinde yepyeni bir dünya kurulacaktır.

Önderlik çözümse eğer, böyle söylüyor ve söylediğimize inanıyorsak, çözüm de orta yerdedir. Çözüm nettir. Özgür topluma ve bireye götüren bu çözümü anlamıyorum demek, ben insan olmaktan bir şey anlamıyorum demektir. O açıdan Önderliğin çözümüne hem evet denilmeli, hem de o çözüm en ince detayına kadar bilince çıkarılmalıdır. Önderliğin çözümü sadedir. Önder Apo şunu söyledi: "İnsanlığın geçmişi daha gerçektir. Ben oraya döneceğim, insanı orada arayacağım ve orada bulup yeniden başlatacağım. Gelecek bu çabaların işleyiş halinden başka bir şey değildir." Dolayısıyla başlangıca dönüp aradığımız insan en sade insandır. Bugünün insanından çok daha sade ve net olan, anlaşılır olan, zihniyeti kirlenmemiş olan, bilinci tecavüze uğramamış olan insandır. Devletçi toplum zihniyeti, egemen erkek zihniyeti, devlet odaklı sistem zihniyeti insanın düşünme gücünün tecavüze uğradığı bir zihniyeti anlatır. Bu kirlenmiş ve yalana dayalı bir zihniyettir. Öncelikle ondan kurtulmak gerekir. Bilinçlenme ve aydınlanma bu işin başıdır.

Önderlik, hiyerarşik ve devletçi sistemi yendi. Bu yenilginin de öfkesiyle sistem Önderlikten tamamen kurtulmak istiyor. 9 Ekim komplosu öncesinde mücadelede gösterdiğimiz gevşeme Önderliği İmralı'ya, ikinci gevşeme ise zehirlemeye götürdü. Önderliğin yaşamını mümkün olduğu kadarıyla kısaltma ve en erkenden bedensel çözümlü sürükleme tarzındaki bu uğursuz girişimde kendi sorumluluğumuzu görmemiz gerekir. Demek ki yetersiz yoldaşlık hala devam ediyor ve Önderliğin yaşadığı zehirlenme biçimindeki trajedinin kaynağında da yine yetersiz yoldaşlık bulunuyor.

Dağ ve gerilla zemininde verilen zorlu mücadele yetersiz yoldaşlığı aştırmada önemli bir mesafe kat etti. Partimizin 10. Kongresi yetersiz yoldaşlığa son verip Önder Apo ile zafer kişiliği temelinde doğru bir yoldaşlığın yakalanmasında büyük bir kararlaşma düzeyini ortaya çıkardı. Kongremiz bu kararlaşmayla birlikte ve bundan da aldığı güçle kendisini Önderliğin Özgürlüğü Kongresi olarak tanımladı. Bu büyük bir iddiadır ve bunun sadece bir iddia olarak kalmaması için bütün Parti kadrolarının Önderliğin özgürlüğüne kenetlenmeleri şarttır. Önderliğin özgürlüğü halkımızın özgürlüğüdür. Bunun gerçekleştirilmesi zamana yayılamaz; bu hedefe ulaşmaya ayağın sorunu olacak şekilde bakılmadan Önderlik özgürleştirilemez. İmralı'daki işkencenin dehşet verici boyutlara ulaşması, Önderliğin özgürlüğünü sürece yaymanın sakıncalarını görmek için yeterlidir. Orta

yerde bedeninden kanlar akan bir yaralı varken yapılması gereken neyse, Önderliğin özgürlüğü için de yapılması gereken odur. Burada bizi sonuç almaya götürecek olan şey amaca kilitlenmek, tarzımızı yetkinleştirmek ve tempomuzu arttırmaktır. Önderlik, "Kişi amacında güneş kadar netse, onu gerçeğe dönüştürecek yolu ve yöntemi mutlaka bulur" dedi. Demek ki, bize öncelikle gerekli olan bu amaca bağlılık, bunun mümkün olduğuna inanmak ve bu temelde mücadele vermektir.

Gerilla zemini dışındaki alanlarda yetersiz yoldaşlıkla mücadelede tam bir başarı çizgisinin yakalandığı söylenemez. Sözü edilen bu alanlarda hala ciddi sorunlarımız vardır. Legal zeminlerde orta sınıf etkileri son derece güçlüdür. Yetersizlik aslında bir orta sınıf özelliğidir. Yetersiz yoldaşlık da gerçekte orta yolculukla aynı anlama gelir ve dolayısıyla orta sınıflara dayanmayı ifade etmektedir. Mücadelemizi tehdit eden en büyük tehlike budur. Çünkü orta sınıflara dayanan bir kadro öncülük vasıflarını kaybetmiş demektir. Çokça dile getirildiği gibi, kararsızlık orta sınıfların en temel özelliğidir. Bunun da ötesinde bu sınıf kapitalizmin en temel dayanaklarından biridir. Egemen sistemin temel dayanağı olan bu sınıfla tutarlı bir demokrasi mücadelesi verilemez. Özgürlük ve demokrasi mücadelesinin en sağlam ve en büyük dayanağı yoksullardır. Çünkü onların kölelikten başka kaybedecekleri bir şeyleri yoktur; emekçi yoksul kesimlerin demokrasi ve özgürlük mücadelesindeki kararlılığı ve tutarlılığı da buradan gelir. PKK Hareketinin gerçek tabanı budur ve yeniden bu tabanla buluşturulması zorunludur.

Önder Apo Kürt yoksullarının temsilcisi olduğunu söyledi. PKK'nin kuruluşu sürecinde yer alan kadroların tümü işçi ve yoksul köylü kökenli insanlardı. İlk gruplaşma sürecinde harekete katılan orta sınıfa mensup bazı kişiler grup içinde etkili olamayacaklarını anlayınca, kısa bir süre içinde çekip gittiler. Bu tür kopuşlar hareketi zayıf düşürmedi, tersine daha da güçlendirdi. O dönemde Kurdistan'da orta sınıfa dayanan bazı gruplar vardı. Bunlar tamamen yasal sınırlar içinde hareket ediyorlardı. Bu yüzden Apocu Hareket haklı olarak bunları reformist-teslimiyetçi küçük burjuva milliyetçi akımlar biçiminde tanımlıyordu. Bunların halka gitme, halk içinde örgütlenme gibi bir derterleri yoktu. Çünkü beklentilerine cevap olmasını bekledikleri güç halk değil devlettir. Devlet kendilerine ne kadar hak verirse o kadarına razı olacaklardı. Onlara göre Apocular Kurdistan'da devlete karşı mücadele yolunu seçmekle yaşam koşullarını daha da ağırlaştırmaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Bu anlayış kendilerini Apocu Harekete karşı şiddet kullanmaya kadar götürdü. Sömürgeci güçlere ve halkımızın düşmanlarına bir fiske dahi vurmayan bu akımlar, 12 Eylül darbesi öncesinde onlarca devrimci ve yurtseveri alçakça katlettiler.

Orta sınıf belli bir örgütlenme ve yönetme geleneği olan bir sınıftır. Bu

sınıf sömürücü egemen sisteme karşı ezilenlerin geliştirdiği mücadelenin sonuçlarından yararlanmasını çok iyi bilir. Mücadele gelişip bazı mevziler kazandıkça, bu doğrultudaki eğilimi daha da güçlenir. Mücadelenin kazanımlarını kendine mal etmek için müthiş bir hırsıyla çalışır. Bunun için örgütlenme ve yönetme yeteneğini çok iyi değerlendirir. Buna karşılık yoksullar örgütsüzdür, zaten yoksulluğun asıl nedenini de bu örgütsüzlük oluşturmaktadır. Orta sınıflar yoksullar ve ezilenlerin örgütlü bir güç haline gelmelerini istemezler. Çünkü bunlar örgütlenmelerinde yürüttükleri mücadelenin kazanımlarına da sahip çıkarlar; kan, acı ve gözyaşı pahasına elde ettikleri değerleri orta sınıflara yedirmezler. Bu da elbette kendi çıkarlarını her şeyin üstünde tutan orta sınıfın işine gelmez.

Orta sınıf zeminine dayanan devrimcilik kendisini ölüme yatırmış demektir

Orta sınıf bir bakıma olanak demektir. Bu sınıf devrimcileri avlamak için sahip olduğu olanakları iyi değerlendirir. Olanak iyi bir yemek, sıcak bir yatak, hediye niyetine verilen bir giysi, bir yerden bir başka yere giderken kadronun emrine tahsis edilmiş bir araba olabilir. Zayıf kadro bütün bunları birer sadakat göstergisi olarak algılar. Orta sınıftan insanlar kadroyu esas alacaklarına, kadro giderek onlara benzeşir. Orta sınıf mensupları art niyetle kadroyu kendilerine benzeştirmeye çalışmazlar. Hatta iyi niyet onların mezihmetlerinin köşe taşıdır denilebilir. Ancak bu kesimlerin yaptıklarıyla ulaştıkları sonuç kadrodaki radikalizmin törpülenmesi ve giderek yok edilmesidir. Kısacası orta sınıf zeminine dayanan bir devrimcilik kendisini ölüme yatırmış demektir. Önderliğimizin "Olanak başa bela getirir" sözü bu gerçeği çarpıcı bir biçimde dile getirmektedir.

Burada sorun orta sınıfın devrimci mücadeleden dışlanması değildir. Tersine, ezilenlerin ve yoksul emekçilerin örgütlülüğü gelişip partinin mücadeledeki öncülüğü sağlaştıkça, bu kesimlere devrim daha ciddi hizmetlerde bulunabilirler. Bu açıdan temel sorun yoksulların örgütlü güç haline getirilmesi ve bu temelde örgütlü bir mücadelenin geliştirilmesidir. Her bitki kendi kökleri üzerinde yeşerir derler. Ezilenler ve emekçi yoksullar da Apocu Hareketin köklerini teşkil etmektedir. Halkımızın ezici çoğunluğunu oluşturan bu kesimlerin dışlanması ve aynı anlama gelen örgütsüzlüğü, Hareketimizi köklerinden koparmakla aynı anlama gelmektedir. Hareketimiz söz konusu olduğunda sistemin sözcülerinin sözünü ettikleri 'kök kazıma' çabası da sonuçta aynı kapıya çıkmakta, son tahlilde orta sınıf eğiliminin egemen olma girişimleriyle örtüşmektedir. Hiç kimsenin buna hakkı yoktur. Bunda ısrar etmek sistemin objektif ajanlığına soyunmaktır.

Önder Apo, Kurdistan'da çalışmalara başlarken, halkın ilk kadroların ne söylediklerinden çok, ne yaptıklarına ve nasıl yaşadıklarına bakarak karar ver-

diğini söyledi. Hiç kimse Önderliğin bu sözlerini kendine göre yorumlayamaz. Kuruluş döneminin kadroları sahip oldukları olanaklara bakarak orta kesimlerin güdümüne girmeye tenezzül etmediler. Onları başkalarından farklı kılan buydu. Belki aç kaldılar, susuzluk çektiler, yatacak yer bulamadılar; buna rağmen yoksullarda ısrar etmekten vazgeçmediler. Ezilenlerin kalplerini ve kafalarını kazanmaları bu ısrarları ve inatlarının ürünüydü. Onların bu kesimlerle ilişkisi bir aşk ilişkisiydi. Aşık aşk ilan ettiğine hizmet etmekle yükümlüydü ve onlar bunu çok iyi biliyorlardı. Kaldı ki, soylu duygular her zaman ezilenlerin zemininde gelişir. Sevgi, bağlılık, ölüme sadakat, adanmışlık, cesaret gibi soyluluk belirtisi olan duygular, kendisi başı başına bir dinlenme ortamı olan yoksulların zemininde büyüüp çoğalır. Dayanışma olgusu acılarıyla yüklü olan yoksulların ortamında en çarpıcı anlamını kazanır.

Daha iyi anlaşılması açısından edebiyattan bir örnek vermek isterim. Shakespeare'in hala üstünde duran asalet giysileri içinde sokağa atılmış Kral Lear'ı her şeyini kaybetmiştir. Tahtı elinden gitmiş, krallığı kayıplara karışmıştır. Artık sokaklarda, yatacak yeri ve yapacak işi olmayan yoksul insanlar arasında onlar gibi bir insandır. Soğuğun ve yağmurun altında aç olduğunu fark etmekte ve üşümektedir. Yanındaki insanlardan tek farkı, hala üzerinde taşıdığı krallık giysileridir. Bu emanetleri de defettiğinden artık yalnızlığını aşmış, gerçek dostları olacak insanların sıcaklığını hissetmeye başlamıştır. Kendi deyişiyle Kral Lear ancak şimdi 'her karışına kadar kral' olmuştur. Maskeler kaldırılıp bir kenara atılmış, altındaki canlı insan açığa çıkmıştır. Evet, yukarıda belirtilenler dünya edebiyatının büyük dehası Shakespeare'in söyledikleriyle tamamen örtüşüyor. Kim ne derse desin, insanlığı en derinden duyumsama ve insan olmaktan gurur duyma zemini yoksulların zemindir. Zengin maldan, yoksulsa candan verir. Bu yüzden bir devrimci bir yoksul kuru şiltesini bir zenginin kuş tüyü yatağına asla değişmez. Dervişlik işte budur. Bugün de Kürt yoksullarının böylesi dervişlere ihtiyacı vardır. Yeryüzündeki taçsız ve tahtsız Kürt krallığı işte böylesi kadroların örgütleyip ayağa kaldırdığı yoksullar ve ezilen emekçilerin eylemiyle vücut bulacaktır.

Önderliği yaşa ve yaşat! Édi Bes e Hamlesinin bu emredici şiarı bize hem kenetleneceğimiz hedefi, hem de bu hedefe nasıl ulaşacağımızı gösteriyor. Ancak Önderlik gerçeğini yaşayarak Önderliğimizi yaşatabilir ve özgürleştiririz. Önder Apo özgürleşmeden başka türlü bir yaşamı kendimize haram saymalıyız. Yetersiz yoldaşlığımız yüzünden tutsak düşmesine yol açtığımız için işlediğimiz başıslanmaz suçunu ancak böyle hafifletebilir, bizi özgür insanlık gerçeğiyle tanıştıran bu güzel insana olan vefa borcumuzu ancak böyle ödeyebiliriz.

ORTADOĞU ÖNEMİNİ KORUYOR

ABD'nin soğuk savaştan hemen sonra ve akabinde 2000'li yılların başında Ortadoğu'ya, önce Afganistan, ardından Irak'a yönelik müdahalelerle istediği sonuçları tümüyle yaratamadığı, zorlandığı ve hatta tavizler verdiği de bir gerçektir. Afganistan buna örnek verilebilir. Ancak tartışıldığı şekliyle ABD'nin Afganistan'dan çekildiği ve şimdi de Irak ve Suriye'den çekileceği doğruyu yansıtmamaktadır.

KCK Yürütme Konseyi Eşbaşkanı Cemil Bayık ile ABD'nin Ortadoğu politikalarına yönelik yapılan röportaj.

- ABD 2003 yılında Irak'ı işgal etmesinin üzerinden tam 21 yıl geçti. Saddam Hüseyin rejimi devrildi. Irak, uzun süre istikrarsızlıkla mücadele etti. Etnik ve mezhepsel gerilimler arttı, terör olayları yaşandı. 20 yıllık başarısız Afganistan işgali ardından son dönemlerde ABD'nin Irak ve Suriye'den de çekileceği belirtiliyor. Özellikle Gazze savaşından sonra Kızıldeniz'de ABD gemilerine yönelik saldırılar arttı ve ABD'nin Suriye ve Irak'tan çekilmesi yönünde tartışmalar var. ABD, Suriye ve Irak'tan yakın süreçte çekilir mi? Çekilirse bölgede ne tür sorunlar yaşanır? Özelde KDP, çekilmeye neden karşı çıkıyor?

Cemil Bayık: ABD'nin Irak'taki varlığını ve çekiliş tartışmalarını ABD'nin buraya geliş amacıyla birlikte ele almak gerekir. Sadece güncel gelişmeler çerçevesinde yaklaşmak gerekir. Böyle yaklaşımlar vardır ve bundan dolayı yanlış sonuçlara gidiliyor. Öncelikle bundan sıyrılmak gerekir.

Irak, soğuk savaş sonrası ABD müdahalesine uğrayan ilk ülkedir. Öte yandan Irak'a yapılan müdahale özünde Ortadoğu'ya yönelik yapılmıştır. Irak'a yönelik müdahalenin askeri işgal biçiminde gerçekleşmesinin de nedenleri vardır. Yoksa bu-

yük askeri varlığa başvurmadan da ABD birçok yere müdahalede bulunabiliyor veya müdahale olmaksızın da birçok yerde etkinlik sağlayabiliyor. Ama söz konusu Irak ve Ortadoğu olunca durum biraz farklılaşıyor. Ortadoğu'da askeri güç olmaksızın etkinlik sağlamak mümkün olamıyor. Belki günümüzde bu biraz farklılaşmış, askeriye'nin niteliği değişmiştir. Fakat güç olmak hala önemli ve geçerlidir. ABD'nin çekilmesi konusunda tartışmaların uzamasının nedenlerinden biri budur. Eğer bir yerleri bırakma, vazgeçme olarak anlaşılacaksa ABD herhangi bir yerden çekilmesi diye bir şey yoktur. Böyle bir şey olsaydı tartışmalar bu kadar uzamazdı. Belirtilen gibi ABD çekilir ve bu türden tartışmalar da sonlanmış olurdu. Fakat böyle olmamaktadır. Bununla birlikte ABD'nin soğuk savaştan hemen sonra ve akabinde 2000'li yılların başında Ortadoğu'ya, önce Afganistan, ardından Irak'a yönelik müdahalelerle istediği sonuçları tümüyle yaratamadığı, zorlandığı ve hatta tavizler verdiği de bir gerçektir. Afganistan buna örnek verilebilir. Ancak tartışıldığı şekliyle ABD'nin Afganistan'dan çekildiği ve şimdi de Irak ve Suriye'den çekileceği doğruyu yansıtmamaktadır. Bu tartışmalar küresel kapitalizmin ve onun hegemonik gücü ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik politikalarından yalıtık tartışmalar olmaktadır. Sanki Ortadoğu dünya siyaseti açısından önemini yitirmiş gibi ele alan yaklaşım vardır. Bu tarz tartışmalar kaynağını bu bakış açısından alıyor. Fakat bu yanlış bir bakış açıdır. Gerçekte ise Ortadoğu dünya siyaseti için var olan

önemini korumaktadır. Ortadoğu olmadan dünyayı kurgulamak her açıdan mümkün değildir. Kapitalist modernite ve küresel kapitalizm için de Ortadoğu var olan önemini koruyor. Ortadoğu büyük bir jeopolitiktir. Bugün kullanılan enerjinin merkez coğrafyasıdır. Aynı zamanda büyük bir jeokültürdür. Dolayısıyla Ortadoğu merkez olma rolünü sürdürmektedir. ABD Ortadoğu'da etkinliğini azaltmaya değil, arttırmaya çalışmaktadır. Askeri açıdan da böyle yaklaşmaktadır. En büyük üsleri Ortadoğu'dadır. ABD dünyanın en büyük savaş gemisine sahiptir ve bu savaş gemisini Ortadoğu'ya konuşlandırmıştır. ABD'nin Irak ve Suriye'den çekileceğinin tartışıldığı bir dönemde en büyük savaş gemisini Ortadoğu'ya konuşlandırması oldukça manidardır. Bunun sadece İsrail'in savunulması için olmadığı aşikardır. Kaldı ki İsrail devleti, kapitalist modernitenin Ortadoğu dizaynının bir parçasıdır. Şimdi İsrail'in Ortadoğu'daki rolü daha da merkezi hale getirilmek isteniyor. Bu açıdan da İsrail'i korumak bir nevi kapitalist modernitenin Ortadoğu'da kurduğu ve kurmak istediği düzeni korumak demektir.

ABD, küresel sermaye adına Ortadoğu'ya müdahale etmiştir

ABD'nin Irak'a müdahalesi özünde eski statükonun değişmesi için gerçekleşmiştir. Soğuk savaş süreci sona erince yeni bir siyasetle dünyayı yönetme ve şekillendirme ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bunun için eski siyasete göre oluşmuş statükonun değişmesi gerekmiştir. Yapılmak is-

tenen değişime karşı en çok direnç gösteren Ortadoğu'daki statüko olmuştur. Bundan dolayı ABD öncülüğünde kapitalist modernite sistemi Ortadoğu statükosuna müdahale etmiş ve bu müdahale Irak üzerinden olmuştur. Müdahalenin Irak üzerinden olmasının birkaç temel nedeni vardır. Öncelikle Irak çok önemli bir enerji bölgesidir. Aynı zamanda önemli bir jeopolitiktir. Soğuk savaştan sonra Baas rejiminin böyle bir bölgede egemen olması kapitalist modernitenin çıkarlarına tehlike oluşturmuyordu. Soğuk savaşın kuşatıcı baskısı sona erince Saddam bölgesel güç olma hesapları da yapıyordu. Zaten Baas rejimi Ortadoğu ulus-devletçiliğini temsil ediyordu ve statükonun değişmesi için Baas rejiminin etkisinin kırılması gerekiyordu. ABD yaklaşık on yıl arayla yaptığı iki müdahaleyle Baas rejimini yıkmıştır. Bunu yapmakla ABD kendisi açısından tehdit teşkil eden bir yapıyı ortadan kaldırmıştır. Bu olmakla birlikte ABD Irak'ta hedeflediği sonuçları yaratmış değildir. Esasında Irak bir model olarak düşünülmüştü. Eyalet sistemine yakın federatif model temelinde bir Ortadoğu dizaynı geliştirilmek isteniyordu. Irak, Afganistan ve akabinde Tunus, Libya, Mısır, Suriye'deki müdahale ve gelişmelerle ulus-devlete dayalı Ortadoğu'daki statüko önemli bir darbe almakla birlikte yeni bir model geliştirilerek Ortadoğu dizaynı tamamlanamamıştır. Bugünkü sorunlu ve çatışmalı durum bunun sonucudur. Yani kapitalist modernite açısından Ortadoğu hala dizayn edilmeye çalışılan ve bunda zorlanma yaşanan bir bölge-

dir. Bu durumun yaşanmasında da birkaç önemli neden vardır. **Birincisi**, Türkiye ve İran gibi iki önemli gücün varlığı Ortadoğu'da statükonun değişmesini zorlaştırmış ve hatta önlemiştir. **İkincisi**, Ortadoğu'da biriken din, mezhep, etnisite sorunları radikal bir değişimi gerektirirken, kapitalist modernite güçlerinin toplumu daha fazla sistem içine almayı amaçlayan müdahale ve politikaları sonucu daha da ağırlaşan bir hal almıştır. **Üçüncüsü**, ABD Ortadoğu'daki statükoyu hedeflemekle birlikte bunu demokratik gelişmenin önünü almak temelinde yapmıştır. Bir taraftan ulus-devlet statükosunu değiştirmeye çalışırken öbür taraftan demokratik gelişimi önleyen bir politika izlemiştir. Baştan beri kapitalist modernite güçlerini Ortadoğu'da başarısız kılan esas faktör budur. Bu yaklaşım ABD'yi de başarısız kılmıştır. Zaten kapitalist modernite özü gereği bu yaklaşımı aşamaz.

Bu yaklaşıma verilecek en iyi örnek Ortadoğu'ya yapılan müdahale kapsamında PKK'ye yönelik geliştirilen yaklaşımdır. Öncelikle şunu bilmek gerekir ki, ABD, küresel sermaye ve küresel sermayenin çıkarları adına Irak ve Ortadoğu'ya müdahale etmiştir. Bugün de ABD'nin yaklaşımı ve politikaları bu kapsamdadır. Dolayısıyla Ortadoğu'ya müdahale edilirken sadece mevcut statükoya değil, küresel sermayenin çıkarlarını tehlikeye koyan, buna göre olmayan her şeye müdahale edilmiş, hedeflenmiştir. Bu temelde hedeflenen güçlerin başında PKK gelmiştir. Soğuk savaşın ardından Körfez Savaşıyla ABD'nin Irak ve Ortadoğu'ya

müdahalesiyle paralel olarak PKK'ye karşı da müdahale başlatılmış ve bunu çeşitli aşamaları olmuştur. Bu müdahalenin ilki '92 Güney Savaşı olarak adlandırdığımız koalisyon güçlerinin (ABD-İngiltere-İsrail-TC-KDP) PKK'ye saldırmasıdır. Güney'deki federe oluşumu da bu planın bir parçası olarak ortaya çıkmıştır. Bundaki amaç PKK'nin tasfiye edilmesidir. Önder Apo'ya karşı gerçekleşen uluslararası komplo da Ortadoğu'ya müdahale kapsamında olmuştur. PKK'nin varlığından ve ortaya çıkan durumdan yararlanacağı kaygısından dolayı Saddam rejimi yıkılabilecekken 12 yıl boyunca ayakta tutulmuş, ancak uluslararası komployla PKK'nin gücünün kırıldığına kanaat getirildikten sonra Saddam rejiminin yıkılmasına karar verilmiştir. Öte yandan ABD ve kapitalist modernite güçlerinin bu yaklaşımı bugün de sürmektedir. Bugün de ABD ve

böyle bir politika izlediği görülüyor. Bir nevi ABD İran'ı buna razı ederek karşılığında İran'ı sisteme dahil etmeyi tasarlıyor. Özellikle yeni enerji planı çerçevesinde böyle bir politikasının olduğu söylenebilir. İran ise başta Irak'ta olmak üzere dışarıda kurduğu etkinliği korumak ve buna dayanarak güçlü bir siyaset yapmak istiyor. Fakat görüldüğü gibi bu durum gittikçe bir çatışma sebebi oluyor. İsrail üzerinden yapılan saldırıları böyle anlamak mümkündür. Bu saldırılarla İran'ın bölge üzerindeki etkinliği hedefleniyor. Bir nevi İran'a İran olarak kalması dayatılıyor.

Öte yandan sanıldığı gibi Kurdistan ve mevcut Iraklı güçler bir bütün ABD'yle ilişkilerin kopmasından yana değillerdir. ABD'nin çekilişini dayatan İran'dır. Irak'ta da bunu isteyenler olmakla birlikte devlet ve ana akım güçler ABD ve İran arasında belli bir denge siyaseti izleyerek işleri yürü-

KDP'nin Türk devletiyle girdiği ilişkiler işbirlikçilikten de öte tamamen bir ajan pratiğidir. Bu özelliğiyle ABD, İsrail, TC ve diğer dış güçler tarafından kullanılmaktadır. Esasında Kurdistan özgürlük devriminin gelişmesiyle birlikte KDP'nin ilkel milliyetçi işbirlikçi çizgisi ideolojik ve siyasi olarak yenilmiş ve tükenmiştir. Fakat ABD ve kapitalist modernite güçleri Ortadoğu'daki çıkarları için KDP'yi destekleyip ayakta tutuyor. Kurdistan'da özgürlük çizgisinin gelişmesini önlemek açısından da KDP'nin varlığı ayakta tutuluyor. Türk devleti de Kürt soykırımı politikaları temelinde KDP'yi destekleyip kullanıyor. KDP bu şekilde iki taraftan gelen destekle var oluyor ve ayakta kalıyor. Biri ABD-İsrail-kapitalist modernite güçlerinden, diğeri de Türk devletinden gelen destek. Güney Kurdistan'daki federe oluşumu da bu şekilde ortaya çık-

maşa tarzını değiştirmiştir. Günümüzde savaş eskisi gibi doğrudan askeri işgalle, ordunun sayı fazlalığıyla değil, teknik gelişmişlikle olmaktadır. Teknik gün geçtikçe savaş tarzını, niteliğini değiştirmektedir. Özellikle devletler açısından böyle olmaktadır. Örneğin hava üstünlüğü ve hava koridorlarındaki etkinlik güç olma ve savaş üstünlüğü üzerinde belirleyici bir nitelik kazanmıştır. Eskisi gibi yüz binlik ordulara ihtiyaç kalmamıştır. Dolayısıyla bundan dolayı ABD güçlerini önemli oranda azaltmıştır. Irak'ta da ABD'nin sayı bakımından gücü sınırlıdır. Bu duruma bakarak ABD'nin etkinliğinin azaldığını düşünmek yanlış olur. Zaten ABD etkinliğini daha da artırma çabasıdadır.

Eğer Irak'ın doğrudan işgal edildiği 2003'ten sonraki gelişmelere bakarak bir sonuca ulaşacaksak, 21 yıllık işgalden sonra şu gerçeklik kanıtlanmıştır; kapitalist modernite Ortadoğu'daki sorunlara çözüm bulamadığı gibi sorunları daha da ağırlaştırmaktan öte bir sonuç yaratmamıştır. Kapitalist moderniteyle statüko aşılamadığı gibi, yeni bir sistemin geliştirilmesi de mümkün değildir. Ne statükocu güçler ne de ABD ve kapitalist modernite güçleri çözüm olabilirler. Ortadoğu'daki sorunlardan çıkış ancak Önder Apo'nun ortaya koyduğu demokratik ulus çözümüyle olabilir.

- Tahran ve Ankara ikilisinin, Irak gibi zayıf bir ülkeye müdahalesi konusunda neler belirtebilirsiniz? İran'ın siyasi ve askeri güç olarak Irak'ta etkili olduğu biliniyor. Yine Türkiye'nin Irak'ın resmi topraklarında askeri üsleri var. Iraklı yetkililer Türkiye'nin bu işgalinden rahatsız, fakat zayıf konumlarından dolayı tepkileri açıklamalarıyla sınırlı kalıyor. Bu konuya ilişkin neler belirtebilirsiniz?

Cemil Bayık: Türkiye ve İran bölgesel güç olma stratejisi olan iki güçtür. Bundan dolayı her iki devlet de Irak üzerinde etkinliğini arttırarak hem güçlerini pekiştirmek hem de birbiri üzerinde üstünlük kurmak istiyorlar. Irak, bulunduğu coğrafya bakımından tarihten beri devletlerin üstünlük elde etmek için etkinlik kurmak istedikleri bir coğrafya olmuştur. Basra'yı, Bağdat'ı kontrol etmek üstünlük elde etmede önemli olmuştur. Tarih boyunca Irak bu çekişmeye sahne olmuş ve bundan dolayı da sürekli çatışma ve istikrarsızlık hüküm sürmüştür. Yakın tarihte ise enerji kaynaklarından dolayı Irak'ın önemi daha da artmıştır. Bu da Irak üzerinde çekişmelerin daha da artmasına neden olmuştur. Türkiye ve İran'ın Irak üzerinde etkinlik kurmak istemesinin en önemli nedenlerinden biri budur. Yine Irak'ın jeopolitiği de çok önemlidir. Bir ucu Kurdistan'a, bir ucu Körfez'e dayanıyor. Öte yandan Irak, Kürt soykırımı politikalarının kırıldığı yerdir. Bundan dolayı hem Türk devleti ve hem de İran bu durumdan fazlasıyla tedirginlik duyuyor. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Ortadoğu dizayn edilirken bunun merkezine Kürt soykırımı alındı. Bunun için ortak yönetim oluşturuldu. Kürt soykırımı sömürgeci rejimler tarafından ortak yönetim mekanizmasıyla yürütülüyordu. Bu temelde aralarında mutabakatlar vardır. Bağdat Pakti, Cen-

to, Sadabat Pakti, ikili ve üçlü anlaşmalarla bu yönetim hep yenilendi ve mekanizmalara kavuşturuldu. Saddam rejiminin yıkılmasıyla bu ortak yönetim bloğu da dağılmış oldu. Bu süreçten sonra Kürt soykırımına kaynaklık ve hamilik eden Türk devleti bunun Kurdistan'ın bütününü etkilememesi ve Kurdistan özgürlük devriminin gelişmesine hizmet etmemesi temelinde politika izlemiştir. Türk devletinin Irak'a yaklaşımı bu temele dayanmaktadır. Güney'de oluşturulan federe yapıyla ve KDP'yle ilişkileri de bu temelde olmaktadır. Türk devleti, Özgürlük Hareketi'nin tasfiyesi karşılığında Güney'deki federe oluşumu kabul etmiştir. KDP'ye de böyle bir rol oynatıyor. KDP bu rolü oynayarak kendisine bir iktidar alanı oluşturmuştur. On yıllardır bununla ayakta kalıyor. PKK'nin tasfiyesi için Kürt düşmanı soykırımcı sömürgeci Türk devletine işbirlikçilik yapmaktadır. İşbirlikçilikten de öte bir ajan örgütü olarak çalışmaktadır. Şimdi Türkiye ile Irak arasında ilişkiler geliştirilmek isteniyor. Kurdistan ekonomik sebeplerden dolayı bu ilişkileri önemseydiğini belirtiyor. Fakat dikkat edilirse Türk devleti PKK'ye karşı ortak mücadele şartını koşuyor. Türkiye için öncelikli olan Kürt soykırımıdır. Ekonomi ve diğer konular bundan sonra gelir. Eğer Kürt soykırımına hizmet etmezse, Türk devleti hiçbir ilişkiye girmez. Türk devletinin politikasının ve diplomasisinin temelinde bu vardır. Şimdi kurulmaya çalışılan Türkiye-Irak ilişkileri Kürt soykırımına dayalı olmaktadır. Bu tarz bir ilişki ise Irak'ın çıkarına değildir. Ne Irak devleti ne Irak toplumu bundan fayda sağlar. Bundan sadece soykırımcı sömürgeci Türk devleti ve ona işbirlikçilik eden KDP'ye fayda sağlar. Irak'a ise kaybettirir. Irak'a kazandıracak olan Kürt sorununun demokratik çözümündeki adımlara katılmak, ilişkilerini bu temele dayandırmaktır.

Türk devleti Güney Kurdistan'ı kendi toprakları olarak görüyor

Türk devletinin tarihsel olarak Irak toprakları üzerinde hak talebi vardır ve buna yönelik politika izliyor. Bu gizli, saklı bir durum değildir. Türk devletinin resmi Irak politikasıdır. Türk devleti tarihsel Musul vilayeti olarak anılan Güney Kurdistan'ı kendi toprakları olarak görüyor. Güney Kurdistan, Türk milliyetçilerinin Türk yurdu olarak belirledikleri Misak-ı Milli sınırlarının içindedir. Türk devleti şartlardan dolayı Misak-ı Milli alanlarını alamamış olsa da buraları işgal edip almak temel politikası olmuştur. Şimdiye kadar Kürt soykırımı politikalarının sürdürülmesi, Kürtlerin varlık ve statü sahibi olmaması karşısında bu duruma razı olmuştur. Fakat PKK'nin çıkışı ve Kurdistan özgürlük devriminin gelişmesiyle Türk devleti yaklaşımını değiştirmiş, Misak-ı Milli sınırlarını işgal etme politikasını başat politika haline getirmiştir. Rojava Devrimi'nden sonra Türk devleti bunda kesin karar kılmıştır. AKP-MHP-Ergenekon ittifakı bu amaç doğrultusunda kurulmuştur. AKP-MHP-Ergenekon iktidarının temel amacı Musul ve Kerkük'ün işgal edilmesi ve Kürt soykırımının gerçekleştirilmesidir. Bu temelde

ABD planladığı gibi Ortadoğu'da bir düzen kuramamışsa da bazılarının belirttiği gibi Irak, Suriye ve Ortadoğu'dan çekilip gitmesi gibi bir durum yoktur. Bu, kapitalist modernitenin Ortadoğu'dan vazgeçmesi anlamına gelir ki bunun söz konusu olması düşünülemez. Ortadoğu olmadan Avrupa ve Asya arasındaki ilişki de olamaz. Hindistan'dan başlayıp Avrupa'ya uzanan yeni enerji yolunun (IMEC) oluşması bakımından Ortadoğu'nun ne kadar önemli olduğu yaşanan çatışmalı durumdan açıkça anlaşılmalıdır.

kapitalist modernite güçleri Ortadoğu'yu dizayn ederken etkisizleştirmeyi hedefledikleri güçlerin başında PKK ve Önder Apo gelmektedir. Çünkü ABD ve bir bütün kapitalist modernite güçleri Önder Apo'nun paradigmasını kendilerine alternatif olarak görüyor ve bu yüzden de tehlikeli bulup hedefliyorlar. Bu gerçeklik iyi anlaşılmadan Irak'la başlayan Ortadoğu'nun dizayn süreci ve bunun sonucunda ortaya çıkan gelişmeler doğru anlaşılabilir.

ABD'nin Irak'tan çekilmesi Irak'ın Türkiye ve İran arasında bölünmesi anlamına gelir

Irak'a yönelik müdahalenin önemli bir diğer nedeni de İran'dır. Bilindiği gibi Saddam 1980'de henüz rejimin yeni değiştiği İran'a savaş açmış ve başta ABD olmak üzere NATO güçleri tarafından desteklenmiştir. Ancak Saddam İran'daki rejimi yıkmayı başaramayıp ardından kapitalist modernitenin çıkarlarına aykırı tutumlar içerisine girince ABD ve kapitalist modernite güçlerinin hedefi olmuştur. Bundan da anlaşılıyor ki Saddam'a böyle bir görev verilmiştir. Bunu başaramayınca da tasfiyesine karar verilmiştir. Fakat 2003 yılında Saddam rejimi yıkıldıktan sonra ortaya çıkan durumdan en fazla yararlanan güç İran olmuştur. Zaten İran, Irak hareketinde ABD'nin yanında yer almıştır. Dolayısıyla Irak üzerinde İran'ın gittikçe gelişen etkisi ABD müdahalesinin bir sonucudur. ABD müdahalesi olmasaydı böyle bir durum da ortaya çıkmazdı. Bu gerçeği gözden kaçırmamak gerekir. Şüphesiz ABD ve İran arasında çelişkiler vardır. Bu çelişkinin en önemli nedenlerinden biri de İran'ın başta Irak olmak üzere Şia ideolojisine dayalı dışarıda kurduğu etkinliktir. Şimdi Irak, ABD ve İran arasında bir çekişme ve etkinlik alanıdır. ABD sadece Irak'ta değil, diğer yerlerde de İran'ın gücünü kırmak, İran'ı kendi içine itmek istiyor. Rejimi doğrudan hedeflemek yerine

tüyorlar. Bunu ABD'nin varlığı sayesinde yapabiliyorlar. Bugünden yarına ABD'nin Irak'tan çekilişi ise Irak'ın Türkiye ve İran arasında nüfuz alanına bölünmesi anlamına gelir. Bu da Irak'ı daha fazla bağımlı hale getirir. Zaten şimdi de böyle bir realite vardır. Iraklı güçler İran ve Türkiye'ye göre pozisyon alıyor, bu ikisinden birine dayanarak güç oluyor, siyaset yapmaya çalışıyorlar. ABD'nin çekilişiyse bunun daha da derinleşeceği öngörülebilir. Böyle bir süreç Irak açısından parçalanmayla sonuçlanabilir. Zaten Irak parçalı bir durumdadır. Siyasi ve toplumsal bölünmüşlük çatışma zeminini de güçlendiriyor. Bundan dolayı Iraklı güçler ABD'nin çekilişinden çok bağımlılıktan kurtulmanın yollarını bulmaya çalışıyorlar. Hatta ABD'nin çekilişinin Türkiye ve İran'ın Irak üzerindeki etkinliğinin artacağını düşünerek bunu istemiyorlar. Birçok Iraklı güç ABD'nin çekilmesini söylüyor, ama gerçekte kararlı, net bir tutumları yoktur.

ABD ve kapitalist modernite güçleri Ortadoğu'daki çıkarları için KDP'yi destekliyor

ABD'nin çıkmasını istemeyen güçlerin başında ise KDP geliyor. Çünkü KDP ABD'ye dayanarak var oluyor, ayakta kalıyor. Zaten ABD'nin Irak'a müdahalesinden en fazla yararlanan güçlerin başında KDP gelmiştir. Bundan dolayı ABD'nin varlığıyla oluşan dengelerin değişmesini istemiyor. KDP tümüyle dış güçlere dayanarak varlığını sürdüren bir güçtür. KDP'nin genel olarak dış güçlerle ve özelde de ABD ve İsrail'le ilişkileri normal ilişkiler olarak ele alınamaz türdendir. KDP'nin dış güçlerle, ABD ve İsrail'le ilişkileri toplumsal yapıdan kopuk, tümüyle bağımlılık ve çıkar temelinde bir ilişkidir. Kürtlük KDP için tamamen bir malzemedir. Malzeme olmaktan öte bir anlamı yoktur. Türk devletiyle içerisine girdiği ilişkiler bu gerçeğini açıkça ortaya koyuyor. Şu an

miştır. Ona verilen misyon kapitalist modernitenin çıkarlarına göre hareket etmek ve Kurdistan özgürlük devriminin gelişmesini önlemektir. KDP'nin tutumu kendisine verilen bu misyona göre olmaktadır. ABD-İsrail'e olan bağımlılığı, Türk devletiyle girdiği ilişkiler bunun sonucudur. Bu ilişkiler olmaksızın KDP bir saniye bile ayakta kalamaz. Çünkü toplumla, halkla hiçbir ilişkisi yoktur. Toplum aleyhine bile olsa çıkar için her türlü ilişkiye girebiliyor. Böyle bir gerçekliği vardır. Bundan dolayı dış güçlerin desteğinin azalmasına yol açan gelişmeleri kendisi için hayati tehlike olarak görüyor.

ABD açısından da durumun nasıl görüldüğüne bakmak gerekir. ABD planladığı gibi Ortadoğu'da bir düzen kuramamışsa da bazılarının belirttiği gibi Irak, Suriye ve Ortadoğu'dan çekilip gitmesi gibi bir durum yoktur. Bu, kapitalist modernitenin Ortadoğu'dan vazgeçmesi anlamına gelir ki bunun söz konusu olması düşünülemez. Bu türden değerlendirmeler değişen şartları dikkate almaktan kaynaklanmaktadır. Dar ve bütünlükten kopuktur. Bu bakış açısına göre Ortadoğu'nun önemi azalmış, ABD ağırlığı Pasifik'e ve Asya'ya vermiştir. Ortadoğu'nun öneminin azaldığı doğru olmadığı gibi, küresel kapitalizm sürecinde önemi azalan hiçbir yer yoktur. Tam tersine küresel kapitalizm bağımlılığı geliştirmekte, bu da merkezlerin önemini daha da arttırmaktadır. Pasifik ve Asya'nın öneminin daha da artması bunun sonucudur. Buna bakarak Ortadoğu'nun öneminin azaldığını düşünmek yanlıştır. Ortadoğu çok önemli bir merkezle olmanın yanında Ortadoğu olmadan Avrupa ve Asya arasındaki ilişki de olamaz. Hindistan'dan başlayıp Avrupa'ya uzanan yeni enerji yolunun (IMEC) oluşması bakımından Ortadoğu'nun ne kadar önemli olduğu yaşanan çatışmalı durumdan açıkça anlaşılmalıdır. ABD savaşı göze alarak ve bizzat yürüterek bu süreci yönetmektedir. İkincisi; gelişen savaş tekniği

Irak'a yaklaşıyor, Irak devletiyle ilişkileniyor. Bunun hiçbir şekilde Irak'a yararı, katkısı yoktur.

İran devletinin yaklaşımları da Irak'ı güçlendiren temelde değildir. Irak'tan yararlanmaya dayalı bir politika izliyor. Irak'ın Türk devletiyle girdiği ilişkilerde İran'ın oluru vardır.

munun ve diğer Iraklı halkların kabul edeceği bir durumdur. Irak devleti toplumun desteğine dayanarak her türlü duruşu sergileyebilir. Öte yandan Irak devleti ekonomik sıkıntıları olsa da Tayyip Erdoğan çok daha fazla sıkışık ve çaresiz durumdadır. Gerçekte Irak Türkiye'ye değil, kendileri

Kerkük'ü işgal edip Irak'tan koparmak istiyor, diğer taraftan da Sünni mezhepçiliğine dayalı politikalarla Irak'ın iç işlerine karışmaya, Irak üzerinde siyasi baskı kurmaya ve Irak üzerinde etkinlik sağlamaya çalışıyor. Bununla Irak'ı İran karşıtı bir çizgiye çekmeye çalışıyor. Zaten

toplumun ihtiyacından çok küresel kapitalizmin tüketim ve kar ihtiyacı söz konusudur. Bunun için daha büyük ve daha hızlı tedarik sağlayacak yollar açılmak isteniyor. 2023 Eylül'ünde Hindistan'da yapılan G-20 toplantısında Hindistan'dan Arabistan'a, İsrail'e ve oradan Yunanistan'a ve Avrupa'ya uzanacak bir yol üzerinde mutabakat kuruldu. Böylece Rusya ve Çin'in geliştirmek istediği yollar engellendi. Zaten Ukrayna savaşına çekilmekle Rusya'nın planları işlemez duruma getirildi. G-20 toplantısında alınan kararlar da Çin'in İpek Yolu projesi önledi. Türkiye oluşturulan yeni enerji yolu projesinin dışında tutulduğu için sert bir reaksiyon gösterdi. Türkiye kendisinin enerji istasyonu olmasını istiyordu ve bunun için hem ABD ve Batı'yla hem de Rusya ve Çin'le anlaşmalar yapmaya çalışıyordu. Yani enerji hatlarının Türkiye'den geçmesini bekliyordu. Fakat bunun olmadığını görünce aksi tutum içerisinde girmiştir. Hamas'ın İsrail'e saldırısının arkasında Türk devletinin bu tutumu vardır. Tayyip Erdoğan Hamas'ı İsrail'e saldırtarak kendisinin dışında tutulduğu enerji yolu projesini sabote etmeye girişti. Şimdi Türk devleti Irak'la geliştirmeye çalıştığı kalkınma yolu projesiyle alternatif yol kurduğunu, ABD'nin güneyden geçirmek istediği yolun yerine geçeceğini belirtmektedir. Irak'ın yanı sıra bazı Körfez ülkelerinin de bu hat üzerinden Avrupa'ya enerji tedariki yapmak istediği anlaşılıyor. Fakat bunun nasıl olacağı net değildir. Türk devletinin ve medyasının belirttiği düzeyde bir durumdan bahsetmek zordur. Bu daha çok propaganda amaçlı söylemlerdir. Belki bu yol projesiyle ABD'nin Türk devletini sisteme dahil ettiği belirtilebilir. Bunun karşılığında Kürt soykırımı politikalarına Türk devletine verilen desteği sürdürmek, Türk devletinin de ABD'nin politikalarına uyumlu hareket etmesi olabilir.

mevcut sorunlu durumda tutuyor, dışarıya bağımlı hale getiriyor.

KDP, iktidar alanı zayıfladığı için Irak Federal Mahkemesi'nin kararlarına tepki gösteriyor

Güney Kurdistan'da oluşturulan federe statüsünün ne olduğunu iyi bilmek gerekir. KDP tümüyle tekeline aldığı için bu yapının bozulmasını istemiyor, buna yönelik gelişmeleri Kürtlerin statüsünden olması biçiminde işliyor. Fakat gerçeklik bu şekilde değildir. Bu statü Kurdistan halkının mücadelesinin gelişimini önlemek, Güney Kurdistan halkını ve Güney Kurdistan'daki devrimi Kurdistan'ın diğer parçalarından koparmak, böylece Kurdistan özgürlük devriminin gelişmesini engellemek için oluşturuldu. Oluşumunda kapitalist modernite güçleri ve Türk devleti yer aldı. Kapitalist modernite güçleri Irak ve Ortadoğu'daki çıkarları için böyle bir oluşumu geliştirdi. Türk devleti de Kurdistan devriminin yayılmasını önlemek, Bakur'da gelişen devrimle Başur'daki mücadelenin buluşmasını önlemek için bu statüyü kabul etti. Bu statünün oluşmasında koşulan temel şart Güney'in diğer parçalardan koparılması ve özellikle Bakur'da gelişen mücadeleye karşı durması olmuştur. Zaten bundan dolayı federe yapı oluşur oluşmaz KDP Türk devletiyle birlikte PKK'ye saldırmıştır. '92 savaşı ve daha sonraki saldırılar bu şekilde olmuştur. KDP'nin bu tutumu değişmeden günümüze kadar devam etmiştir. Şimdi de soykırımcı sömürgeci Türk devletinin yanında yer almakta, Kürt düşmanlarına işbirlikçilik, ajanlık yapmaktadır. Dolayısıyla KDP'den ötürü Güney'deki federe oluşumu gerçek anlamda Kurdistan halkının statüsüne dönüşmemiştir. Tam tersine KDP bunu Kurdistan halkının aleyhinde işletmiştir. Bunun en açık örneği Rojava Devrimi karşısında KDP'nin takındığı tutumdur. KDP, Güney Kurdistan'ı Rojava'ya kapattığı gibi, Türk devletinin Efrin, Serêkaniye, Girê Spî işgalinde yer almıştır. Rojava Kurdistan'ının işgal edilen bu alanlarında demografi yapı değiştirilerek açıkça Kürt soykırımı gerçekleştirilmesine rağmen KDP bu yokmuş gibi hareket etmekte, bunu gizleyip meşrulaştırmaktadır. Böyle bir karakter ve zihniyete sahip olan KDP'nin tekelinde olan bir statü Kurdistan davasına nasıl hizmet edebilir, buna Kürtlere ait statü denilebilir mi hiç? Elbette denilemez. Ancak KDP zihniyetinin aşılmasıyla söz konusu statü halka ait olabilir, Kürt halkına ve Kurdistan devrimine hizmet edebilir. Şimdi Irak devletiyle KDP arasındaki anlaşmazlıklar tamamen hakimiyetle ilgilidir. KDP, iktidar alanı zayıfladığı için Irak Federal mahkemesinin kararlarına tepki gösteriyor. KDP'nin gösterdiği tepkiler Kürt halkının çıkarlarının tehlikeye girmesinden, Kürt kazanımlarının ortadan kalkmasından dolayı değil, kendi konumu ve iktidar alanı içindir. Kürt varlığına ve kazanımlarına en büyük tehlike soykırımcı sömürgeci Türk devleti ve Kürt soykırımını yürüten faşist AKP-MHP iktidarıdır. Fakat KDP'nin Türk devletiyle, AKP-MHP iktidarıyla hiçbir sorunu yoktur. Kürt soykırımı için onlara her türlü ajanlığı yapmaktadır.

İran'ın oluru olmadan Irak'ın Türk devletiyle bu tarz bir ilişkiye girmesi mümkün olamazdı. Bilindiği gibi Irak'ta İran taraftarı gruplar etkilidir. Devleti onlar yönetiyorlar. Bu gizli saklı bir durum değildir. Şimdi Türk devletiyle ilişki geliştirenler, bu ilişki-den ötürü Hareketimize karşı olumsuz tutumlara girenler bu güçler olmaktadır. Halbuki bu güçler Türk devletinin zihniyetini, yaklaşımlarını çok iyi biliyorlar. Bundan dolayı da geçmişte Tayyip Erdoğan yönetimine açıktan tutum almışlardı. Fakat Türk devleti aynı tutumunu sürdürmesine rağmen Tayyip Erdoğan'la bu tarz bir ilişkiye girmeleri anlaşılır bir durum değildir. Demek ki burada gözetilen Irak'ın, Irak devletinin ve toplumunun çıkarları değil, pragmatik politiklardır. Bunu bir daha vurgulamak gerekir ki bu politika Irak'ın aleyhindedir, Irak'a faydası yoktur.

Irak devleti güçsüz olduğundan Türk devletinin saldırı ve işgaline karşı çıkamadığı doğrudur. Özellikle KDP'nin tutumu, Türk devletiyle girdiği ilişkiler Irak'ı Türk devleti karşısında güçsüz bırakmaktadır. Irak devletini güçsüz kılan temel faktör KDP'dir. Eğer KDP işbirlikçi ihanetçi tutum içerisinde olmasaydı, asgari demokratik zihniyete ve yaklaşıma sahip olsaydı Irak'ı olumlu etkiler, güçlendirir ve doğru politika izlemesini sağlardı. Bu hem Arap halkının hem de Kürt halkının yararına olurdu. Türk devleti de Kürt soykırımı politikalarını yürütemez duruma düşerdi. Çünkü Türk devleti Kürt soykırımını KDP'yle kurduğu ilişkilerle sürdürüyor. KDP Kürt soykırımına hem en büyük desteği veriyor hem de Türk devletinin soykırım politikalarını meşrulaştırıyor. Öte yandan Irak kendi içinde de parçalıdır. Irak devletini güçsüz kılan nedenlerden biri de budur. Fakat tüm bunlara rağmen Türk devleti karşısında Irak'ın pozisyonu zayıf değildir. Irak'ın meşru haklı talepleri vardır. Türk devleti açıkça Irak'ın topraklarını işgal ediyor, işgal ettiği yerleri ilhaka çeviriyor. Sadece Güney Kurdistan topraklarını işgal etmekle kalmıyor, her yerde açık gizli üsler kuruyor, Irak içerisinde örgütleniyor, kendine yakın gruplar devşiriyor. Bu, ne Kürt halkının ne de Arap toplu-

Irak'a muhtaç durumdadırlar. Irak, hiçbir şarta başlamadan Türk devletine işgal ve ilhaki sonlandırmasını belirtmelidir. Bu olduktan sonra kurulacak ilişkilerden Irak devleti ve Irak toplumu fayda görebilir. Aksi halde şu anki haliyle Irak'ın aleyhine bir durum oluşur.

- İran ve Türkiye Irak ile ticari ilişkilerini de en üst düzeyde sürdürüyorlar. Türkiye Kalkınma Yolu Projesi ile Irak'ın güneyindeki büyük el-Fav Limanı'ndan kuzeyde Türkiye sınırına kadar ulaşım hattı gerçekleştiriyor. Bu hattın amacı Irak ile Körfez ülkeleri arasındaki ticareti ve seyahati teşvik etmek ve doğrudan Türkiye üzerinden Avrupa'ya ve Orta Asya'ya sevkiyat yapmak. Türkiye'den sonra İran ile Irak arasındaki Şalamca sınır kapısından Basra'ya uzanan 32 kilometre uzunluğunda ikinci bir demiryolu hattı için İran ile de anlaşma imzalandı. İki ülkenin Irak ile yaptıkları bu anlaşmalar Irak'ın iç işlerine daha fazla müdahale etmesini beraberinde getirmez mi?

Cemil Bayık: Türk devletinin Irak'la ilişkilerinin temelinde Kürt soykırımı vardır. Türk devleti Irak'ın en zengin enerji bölgesi olan Musul ve Kerkük'ü kendine ait görüyor, burayı işgal etmeye yönelik planlar yapıyor. Politikası bu temeldedir. Böyle emelleri olan bir gücün Irak'ın yararına işler yapmayacağı açıktır. Dolayısıyla Irak'ın Türk devletiyle yaptığı enerji ve ticaret anlaşmaları Irak'ın güçlenmesine yol açmaz. Irak'ın daha fazla bağımlı hale gelmesine, sizin de sorunuzda belirttiğiniz gibi Irak'ın iç işlerine daha fazla müdahale etmelerini beraberinde getirir. İran için de benzer bir durum geçerlidir. Çünkü mevcut yaklaşımla Irak toplumuna faydalı olmayan tutumlarda rol oynuyor veya bunu engellemeye yönelik tutum sahibi olmuyor. Bunların başında Hareketimize karşıtlık temelinde geliştirilmeye çalışılan Türkiye-Irak ilişkileridir. Bu ilişkiler Irak'a faydalı olmadığı gibi İran'a da faydalı değildir. Türkiye bir taraftan Musul-

DAİŞ başta olmak üzere her türlü dinci çeteci vahşi grupları besliyor ve hedeflediği yerlere salıyor. Kirman'daki saldırının arkasında da Türk devleti vardır. Çünkü DAİŞ'i yönlendirenlerden biri Türk devletidir. Dolayısıyla Türk devletinin izlediği politikaların İran'ın zararına olduğu çok açıktır. Öte yandan İran'ın da kendine göre bir Irak politikası vardır ve bu politika Irak'a, Irak toplumuna zarar vermektedir. İran mezhepçi bir politika izliyor. Bu mezhepçi politika Irak tarihine, sosyolojisine uymuyor. Irak'ın bu kadar bölünmüşlük, parçalanmışlık içerisinde olmasında, zayıf olmasında İran'ın bu yaklaşımının payı belirleyicidir. Halbuki demokratik ve bütünlüklü bir yaklaşım olsa bu hem Irak'a hem de İran'a fayda sağlar. Fakat böyle yaklaşım esas alınmıyor, hegemonik yaklaşımlar esas alınıyor.

Irak bir sömürge konumundadır

Enerji kaynakları bakımından Irak dünyanın en zengin ülkelerinden biridir. Fakat Irak toplumu dünyanın en yoksul ülkelerinin başında gelmektedir. Aynı zamanda en sorunlu ülkelerden biri olmaktadır. Çünkü ihtiyaç duyulan asgari demokratik zihniyetten mahrumdur. Her ne kadar Irak yasa, anayasa bakımından temel demokratik teamüllere sahip bir ülke konumunda olsa da zihniyet olarak böyle bir durum yoktur. Milliyetçi, dinci, mezhepçi zihniyet egemendir. Bu zihniyet var olduğu sürece var olan sorunlar aşılamaz ve gelişme kaydedilemez. Enerji kaynaklarına sahip olmakla, bunun satışını yapmakla gelişme sağlamak mümkün değildir. Dolayısıyla Irak'ın Türkiye ve İran'la geliştirdiği ekonomik ve ticari ilişkilerden Irak toplumunun yararlanması beklenemez. Irak bir sömürge konumundadır. Türkiye'nin, İran'ın nüfuzu altındadır. Sermaye ve çıkar gruplarının ekonomik ve ticari tekelleri vardır. Yapılan enerji ve ticaret yolları bu güçlerin ve tekellerin çıkarları doğrultusunda olmaktadır.

Enerji ve ticaret yolları dünyada temel gündem durumundadır. Mevcut yollar ve tedarik biçimi ihtiyacı karşılayamamaktadır. Fakat burada

Ekolojik-Ekonomik Toplum

(Ortadoğu'da Demokratik Modernite Çözümü)

Anti-toplumsal olanın fazlasıyla anti-ekonomik olacağı açıktır. Çünkü kapitalizm "azami kâr kanunu"nu ekonomik toplum alanında gerçekleştirir. Sistem olarak kapitalizmin anti-ekonomciliği tüm tarihi boyunca deneyimledikleriyle her alanda doğrulanmıştır. Tarihsel bir doku olarak kapitalizm tali bir çelişki biçiminde kölesi olan proleter üzerinde değil, maddi ve manevi kültür birikimi olarak toplum ve ekonomik toplum üzerinde anlamlandırılırsa gerçekten sadece 'kapital' değil 'kapitalizmin tarihi' de doğru yazılabilecektir.

Önder Apo'nun "Ortadoğu'da Uygarlık Krizi ve Demokratik Uygarlık Çözümü" Kitabından derlenmiştir

Kapitalizme Karşı Ekonomik Toplum

Karl Marks'ın yaşadığı dönem ve mekân Almanya'nın birliği ve ulus-devleti için yoğun tartışmaların ideolojik ve politik akımların koşullanması altındadır. Olgular daha çok ideolojik, politik ve hukuk çerçevesinde anlamlandırılmaya çalışılır. Karl Marks, bu ortamı ekonomik öncüllükle etkilemeyi esas alır. Ekonomiyi belirleyici kategori olarak anlatımında temellendirmeye çalışır. Kapitalizmi bilim haline getirmenin baş sorumlusudur. Bağlantılı olarak kapital sahiplerini burjuvazi, ücretli emekçileri proleterya, toplumu ise kapitalist metalaşmanın egemen olduğu kapitalist toplum kategorisiyle karşılamayı bu bilimin köşe taşları sayar. Böyle yapmakla bir taşla üç kuş vurduğunu sanır. İngiliz ekonomi-politiğinden ekonomiyi, Fransız toplum bilimden pozitivizmi, Almanya felsefesinden diyalektik kavramı alıp birleştirerek "bilimsel-sosyalizmin" sentezini başardığına güveni tamdır. O dönem her bilimde devrim yapılmıştır. Toplumun bilimsel devrimini de kendisi ve Engels'in yaptığından emindir. Toplumun Darwin'i sayılırlar.

Avrupa sosyal biliminin en önemli kanadı olarak doğar. Hegemonik sistem açısından bakıldığında bu bilimin yeni yükselen ve sisteme damgasını vuran

sermaye tekeliçiliğinin ihtiyacından kaynaklandığını, sermayeyi bilimselleştirerek meşrulaştırılmasına iktidar şiddeti kadar, belki de daha fazla katkıda bulduklarını anlamak zor değildir. İstedikleri kadar kapitali olumsuzlasınlar, bilim halinde sunmakla meşruiyeti için gerekli tarihsel adım atılmıştır. Çok acıdır ki Karl Marks ve Friedrich Engels onca karşı çıkışlarına rağmen Kapital'in kapitalizm, sermaye-kâr tekeliçilerini burjuvazi, ekonomik toplumu kapitalist toplum olarak ilan etmekle bu tarihsel adımın önde gelen sorumluları durumuna düşmekten kurtulamadılar. Tarihte iyi niyetlerin çoğunlukla tersine sonuç verdirmede kullanıldıklarını hiç unutmayalım.

Başarılı bir diyalektisyen zıtlaşmayı doğru belirleyendir

Karl Marks ve Friedrich Engels bu işe girişirken en çok Hegel'in doruğa taşıdığı diyalektik felsefesinden yararlandıkları bilinmektedir. Temel hatayı diyalektik felsefeyi uyarlarlarken yaptıkları kanısındayım. Bunu da "tez-antitez-sentez üçlüsünü kapital-ücretli emek-kâr; burjuvazi-işçi sınıfı-kapitalist toplum başta olmak üzere bazı önemli üçlemeleri geliştirirken yaptılar. Hegel'deki diyalektik tez-antitez antitesi (varlıksallaşma) nın Marksistler (ve bu yöntemi kullanan pek çokları) tarafından tam kavrandığını san-

mıyorum. Halen de önemini koruyan ve geliştirilmeyi bekleyen temel felsefi sorun tez-antitez antitesi (varlıksallaşma), evrensel-tikel iç içeliğinin anlamını ve dolayısıyla hakikatini ifade etmektedir. Özünde şunu anlatmak ister; her varlığın özünde birde zıttı vardır. Varlıksal özler zıtsız olamaz. Zıtsızlık tam hiçliktir. Tam hiçlik var olmamadır. Var olmama da var olmadığına göre tam hiçlik olamaz. O halde varlıklar zıtsız olamaz; tıpkı itimin çekimsiz olmaması gibi. Sorun daha çok zıtlaşmanın mahiyetini doğru kavramakta yatmaktadır. Başarılı bir diyalektisyen zıtlaşmayı doğru belirleyendir. Şu hususu çok önemle belirtmek gerekir. Bir varlıktan binlerce antitez çıkabilir. Bir diyalektikçi açısından burada yapılması gereken en önemli görev bu çoklu antitezlerden hangisinin diğerini 'ilk elde', birinci sırada etkilediğini, oluşturduğunu doğru tespit etmektir. Karl Marks ve Friedrich Engels birer diyalektikçi olarak Hegel'i ayakları üstüne doğrultmak isterken, kafasını koparttıklarını fark etmeyecek kadar kaba bir yanlışlık içine girmişlerdir. İki yüz yıldır aleyhine çok söylemleştirmesine rağmen Hegel diyalektikçisinin halen bir doruk anlatım olduğunu belirtmek durumundayım. Karl Marks ve Friedrich Engels'in üçlemeleri şüphesiz diyalektik yan taşlardır. Ama doğru diyalektik üçleme değerinde anlatım içermekten uzaktırlar. Konumuz açısından

en önemli içerim, öz belirleme hatası, burjuvazi-proleterya zıtlaşmasında yapılmıştır. Şüphesiz burjuvazi-proleterya zıtlaşması vardır. Fakat bu zıtlaşma sandıkları gibi oluşmamıştır, işlemektedir. Toplum veritesinde, antitesinde kapitalizmin yol açtığı çelişki, zıtlaşma kapitalist-proleterya değildir. Çelişki olsa bile asıl çelişki değildir. Daha da önemlisi kapitalizm sanıldığı kadar toplumsal veriteyi tek başına kapitalistleştirecek potansiyelde değildir. Kapitalistin kendi başına bu gücü yoktur. Ayrıca bir toplum hiçbir zaman kapitalist, İslam, Hristiyan vs gibi bir sıfatla niteliğini değiştirecek bir varlık değildir. Öz olarak, İkinci Doğa olarak toplum varlığını korur. Bazı sıfatların tarihin çeşitli dönemlerinde 'tekiler' olarak etkili olması o toplumun tümüyle o tekilce tekilleştirmesini kanıtlamaz; bir siyah Lale'nin tek başına Lale toplumu olamayacağı gibi.

Roza Luxemburg: Saf kapitalist toplum asla gerçekleşemez

Kapitalizm bir etken olarak toplumsal antiteden sadece proleter oluşturmaz. Toplumsal varlıktan proleter tiplmeyi çeker. Fakat bu çekişte bile proleterle birlikte bu proleterleri çektiği topluma karşı çoğunlukla ittifak halindedir. Marksistlerin feodal topluma karşı proleteryanın burjuvaziyle geçici ittifak dedikleri olay,

olgu budur. Fakat hatalarının temelini oluşturan bir anlatımdır. Kapitalizm asıl olarak toplumdan ücret denilen bir taviz karşılığında proleterya adı altında bir ajan derlemekte, oluşturmaktadır. Eski topluma karşı ittifak değil, ihanet yapılmaktadır. Kaldı ki toplum gibi evrenin en harika bir esnek zekâ doğasına karşı bir istismarcı, tıpkı bir kadını kullanır gibi efendice bir kullanıcılık yapılmaktadır. Binlerce yıllık efendiler (Rabler, krallar, zorbalar) mirasını da kullanarak kâr adı altında sistemli ve sürekli olarak toplumun tümünden, varlıksal olarak değer aşındırmaktadır. Sadece kâr olarak değer değil, o toplumun tüm maddi ve manevi kültürel değerleri istismar edilmektedir. Bu durumda kapitalizm toplumu en çok ve sistemlice, sürekli olarak karşısına alan, sömüren 'tekeliç doku'nun kendisi olmaktadır. Bu anlamda toplumla ilgilidir. Üzerinde etkilidir. Ama hâkim sistemini kurarak; eski ticari, parasal ve iktidar sahiplerini kendi önderliğinde eriterek, işçi ve zanaatkarları yedekleri haline getirecek, entelektüellerden ideolojik hegemonya inşa ederek bu etkiyi, istismarı gerçekleştirmektedir. Toplumun antitesini, varlıksallaşmasını bilimsel ifadeye kavuşturmak istiyorsak "kapitalist toplum" olarak adlandırılan dokunun bu özde ve biçimlerde geliştiğini anlamak doğru belirlemelerin gereğidir. Sürecin bu karakteristik yapısını görmeden, işleyişinin bu

niteliğini kavramadan toplum adına 'bilimcilik' yapmak kaba 'pozitivizm'den öteye gitmez.

Kapitalizmin toplum üzerindeki işleyişini doğru belirlemeden kaba pozitivist nesnellemelere girişmek bilim adına bilime, toplumbilim adına topluma karşı büyük bir yanlış içine girilmiş demektir. Söz konusu olan toplum olunca sonuçlarının vahametini kestirmek herhalde üzerinde daha çok düşünülmesini gerektirir. Konuya ilişkin bu kısa çözümlemeden kapitalizmle ilgili çelişkinin çok tali bir düzeyde oluşan kapitalist-proleter çelişkisi değil, bu çelişkinin de kapsamında olduğu kapitalizm-toplum; kapitalistler-toplumcular arasında olduğu gayet açıktır. Zeki Marksistlerden Roza Luxemburg "saf kapitalist toplum" asla gerçekleşemez deyip Karl Marks'ı temel bir noktadan eleştirirken aslında belirtmek istenen bu dokusal süreci anlatmaktır. İlla bilimsel sosyalizmden (sosyal bilim demek daha doğru olur) bahsetmek istiyorsak bu temelde radikal bir bilim reformu ve devriminin gereğini kavramak başta gelen görevdir.

Dar anlamda kapitalizm-ekonomik toplum çelişkisinden bahsetmek mümkündür. Tedbirli olunursa ciddi yanlışlıklara yol açmadan bazı önemli ve doğru sonuçlara götürebilir. Önceki bölümlerde B. Fraudel'in ekonomiyi pazarla özdeşleştirdiğini, sermayeyi bu pazar üzerinden uzun mesafe fiyat farkından yararlanarak kârı gerçekleştirdiği, dolayısıyla Pazar karşıtı bir konumundan bahsettiğini önemle belirtmiştim. Bu anlatımın yetersiz olduğunu, kapitalizmin özünde sadece anti-pazar değil (eğer pazar ekonomiyi özdeş kılınyorsa) anti-ekonomi olarak değerlendirilmeye tamamlanmasının gereğini vurgulamıştım. Kapitalist sistem hegemonyasının anti-toplumculuğu; yol açtığı sömürgecilik ve emperyalizm savaşlarıyla ürettiği ulus-devlet faşizmiyle, endüstriyalizm temelinde yol açtığı çevre yıkımıyla, sürekli kriz yapısıyla, toplumsal uç kutupları derinleştirmeyle inkâr kabul etmez biçimde tanımlamak mümkündür. Anti-toplumsal olanın fazlasıyla anti-ekonomik olacağı açıktır. Çünkü kapitalizm "azami kâr kanunu"nu ekonomik toplum alanında gerçekleştirir. Sistem olarak kapitalizmin anti-ekonomiciliği tüm tarihi boyunca deneyimledikleriyle her alanda doğrulanmıştır. Tarihsel bir doku olarak kapitalizm tali bir çelişki biçiminde kölesi olan proleter üzerinde değil, maddi ve manevi kültür birikimi olarak toplum ve ekonomik toplum üzerinde anlamlandırılırsa gerçekten sadece 'kapital' değil 'kapitalizmin tarihi' de doğru yazılabilecektir.

Köle diyalektiği yeniden değerlendirilmeyi bekleyen en temel toplumsal görevdir

Proleter de dâhil köleden özgürlük kumaşı dokuyan ideolojik ve politik hareketlerin anlayamadıkları husus, güç ve sömürü tekellerinin köleyi bir eki, uzantısı olarak varsıllaştırdıklarıdır. (Antite, varlık haline getirme) Köleyi varsıllaştırırken toplumsal dokuları olarak dokurlar. Kendilerini kemirecek bir unsur olarak tekel dokularına eklemesler. Tarihte bu anlamda kazanan köle

Kapitalist modernite ve dayanağı olan geleneksel uygarlıklığa karşı demokratik, özgür ve eşitçi değerleri esas alan demokratik modernite ve tarihsel dayanağı olan demokratik uygarlık yaklaşımı, paradigması sadece mümkün değil, toplumsal varlığının özgürlüğünün yaşamsal hakikatidir.

sınıfı yoktur. Spartaküs bile kazan saydı, Roma için yeni bir köleci hanedan kurmaktan öteye gidemezdi. Lenin gibi çok iddialı bir anti-kapitalist bile sağlığında NEP (yeni ekonomi politikası) ile kapitalizmi uygulamak zorunda kaldı. Günümüz krizinde doğrulan bir gerçeklik kapitalist sanayinin yaşaması için (diğer kapitalizm türleri de dâhil) işçi sınıfı denen grupların gönüllü bir çaba içine girmekten (ücretlerini düşürme dâhil) çekinmedikleridir. Kaybeden ise genel olarak ekonomik toplumla birlikte tüm toplumsal değerler olmaktadır. Kapitalist bireyselleşme, bu gerçeği daha çok doğrular. Anti-toplumcu temelde bireyler yığına dönüşen tüm toplumsal alanlardan en üst uçta bir avuç oligarşik tekelci grup dışında toplum olmaktan çıkmış bir durum yaşanır. Diğer ezici çoğunluk işsizler yığını olarak kendini ücret kölesi olarak satmaktan bile mahrum bırakılmıştır. Ücret kölesi olanlar ise ücret düşüşlerini nispi olarak yaşamaktan bile kurtulamazlar. Gerçek tablonun böyle olduğu açıktır. Dar sınıf hareketlerinin bu gelişimde rolleri yadsınmaz. Reel Sosyalizm, sendikacılık hareketleri bu konuda kanıtlanmış pratiklerin sahipleridir. Özcesi köle değerlendirmemizi gözden geçirmek, baş çelişki ögesi olarak değil, genel toplum çelişkinin tali bir unsuru rolünde görmek daha doğru sonuçlara götürecektir. Köle diyalektiği yeniden değerlendirilmeyi bekleyen en temel toplumsal görevdir. Toplumsal diyalektik toplumsal hakikat için temel bilim değerindedir. Ama doğru uygulanması tüm önemini koruduğu gibi öncelikle yetkin çözümlenmelere ihtiyaç göstermektedir.

Genelde (evrensel) olduğu gibi kendi özgünlüğü (tikelliği) içinde Ortadoğu toplumunda kapitalizmin tahripkârlığı çok daha ileri uçlarda seyredir. Sistem olarak fetihçi girişi anti-toplum, anti-ekonomi de ana merkez; metropol kent ve ülkelerin sömürgeciliği biçimindedir. Haçlılar döneminden beri Ortadoğu'dan hegemonik uygarlık kaydırmasından ötürü çok daha planlı yürümek ve kendini inşa etmek durumundadır. Aşırı tekel kârları peşindedir. Temel toplum ihtiyaçlarına değil kârı azamileştiren kaynaklara, usul ve yöntemlere yönelir. Şüphesiz kapitalizmin millisi, gayri millisinden değil milliyetçiliğinden bahsetmek daha öğreticidir. Özünde milli kapitalizm denen olgunun özde en yoğunlaşmış kollektif yabancılaşma olduğunu derinliğine kavramak gerekir. Kapitalizmin kendisi doku olarak yabancılaşmadır. Milliyetçilik ideolojisiyle kendini ulusal, milli toplum olarak yansıtmak ister. Ulusalçılık, milliyetçilik kavramları genelde tekelciliği özde kapitalist tekel maskemem ve hegemonileştirmek için icat edilmiş ideolojik araçlardır. Ortadoğu 5 bin yıllık merkezi uygarlığa mekânlik etmesi nedeniyle tüm tekelci güç ve sömürü tekellerine yabancı değildir. Buna kapital tekelleri

de dâhildir. Fakat başat olmalarına ortam yaratılmamış, fırsat bulamamışlardır. Avrupa kapitalizmini Ortadoğu için bir yenilik olarak düşünmek pek anlamlı değildir. Yeni olan başat, fetihçi bir sistem olarak giriş yapmasıdır. Yaklaşık 200 yıldır süren bu girişim, ilk 150 yılı ticaret ve mali kapitalizmi temelinde olurken, son döneminde sanayicilik hız kazan-

maları yaptıkları en büyük yanlışlıktır. Kapitalizme bundan daha iyi hizmet olamaz. Ekonomiyi tahrip etme anlamında baş aktör olabilir ama inşa eden baş aktör olamaz.

2- Toplumsal varsılıklar olarak burjuva-proleterya çelişkisinin de temel değil, tali bir çelişki olduğunu belirlemiştik. Sosyal çelişki tekelistlerle onların dışındaki tüm toplum

mıştır. Batı toplumlarına göre daha yüzeysel bir hâkimiyeti vardır. Geleneksel güç ve sömürü tekelleriyle ittifak içinde hegemonyasını sürdürmektedir. Ortadoğu'da egemen Avrupa-ABD merkezli kapitalist hegemonik sistemdir. Ortadoğu'nun uzun uygarlık tarihi, eski toplumun (kabile, aşiret, mezhep toplulukları) güçlü varlığı Batı merkezli hegemonyacılığın zayıf bir temele dayanmasına yol açmaktadır. Zayıf halka olması bu gerçeklikten ötürüdür.

Kapitalizm karşıtlığını ekonomik toplum olarak belirlememizin önemli sonuçları vardır.

1- Çelişki kapitalizm-sosyalizm arası olarak değil ekonomik toplum-kapitalizm temelli olarak kavranmak durumundadır. Ekonomik toplum, tekelci ittifaktan olumsuz etkilenen tüm toplumsal ekonomik güçleri temel alır. Sosyalist ekonomi, modern koşulların ekonomi güçlerini esas alırken, ekonomi toplumu geleneksel ekonomik güçleri de kapsar. Daha da önemlisi piyasalaşmamış ve doğal, metalaşmamış geniş kullanım değerli ekonomi de bu kapsam içindedir. Özellikle kadın ve çocuk emeği çok yaygın olup çoğunlukla kullanım değeri üretir. Reel-sosyalistlerin ekonomiyi kapitalizm için metaların üretimine indirgemeleri çok dar bir yaklaşımdır. Ekonomiyi kapitalizmin baş aktörlüğünde bir faaliyet olarak yansıt-

arasındadır. Toplumsal eşitlik, özgürlük ve demokratik mücadelenin doğasını kavramak açısından bu ayrım önemlidir. Burjuva-proleterya mücadelesinin yapaylığı reel-sosyalizmin 150 yıllık deneyimiyle açıkça ortaya çıkmıştır. Hizmetçiler (köleleştirilmiş sınıflar) hiçbir zaman efendilerini aşacak ideolojik-pratik güç kazanamazlar. Varsılık olarak bu yetenekleri yoktur. Ancak hizmetçiliği ret ettikleri zaman yetenek sahibi olabilirler ki o zaman da hizmetçi sayılamazlar. Modernite döneminde sosyal mücadeleleri doğru kavramak için tekelist dokularla onların dışındakiler ayrımını doğru yapmak, bu temelde mevzilenme, direnme ve toplumsal inşalara girişmek hayati önem taşır.

3- Yukarıdaki iki ayrım temelinde "kapitalist topluma" karşı inşa edilecek yeni topluma çeşitli adlar vermek mümkündür. Burada önemli olan ad değil içeriktir. Demokratik sosyalist toplum denilebileceği gibi demokratik toplum da iyi bir ad olabilir. Hatta anti-kapitalizm anlamında ekonomik toplum da denilebilir. Önemli olan tekelciliğin egemenliğinde olmayan bir ekonomi ve toplumsal inşadır. Ekonomik faaliyeti pazara bağlı olarak gelişen bir meta ekonomisi olarak tanımlamak kısmen doğru olabilir. Meta kategorisine girmeyen muazzam büyüklükte bir kullanım değerleri

ekonomisi vardır. Asıl toplumsal ekonomiden anlaşılması gereken de bu bölümdür. Kapitalist ekonomi-politiğin (kimin kurguladığına bakarsak gerçek niteliğini daha iyi anlarız) ekonomiyi sadece kâr getiren faaliyetlere indirgemesi ekonominin gerçek niteliğini çarpıtan bir mit'ik yalandır. Kapitalist ekonomi, milli ekonomi, devlet, ticari, finans, sınaî, tarım, kent, köy, küresel ekonomi gibi ayrımlar gerçeği fazla yansıtmaz.

Anti-kapitalist olmak öncelikle anti-tekelci olmayı gerektirir

Özel, kollektif ekonomi ayrımları da yapaydır. Pazar ve kullanım değeri olarak ekonomi gerçekçi bir tanıma çok daha yakındır. Tarih öncesi kullanım değeri için ekonomi geçerli tek ölçü iken, pazarda değişim için ekonomi daha çok tarihsel dönemde yaygınlık kazanır. Kapitalist modernitenin toplumsal değerlerin ezici bir çoğunluğunu metalaştırması, istismar ve kâr amaçlı olup yeni ama kanserli bir olgudur. Toplumun dağıtılması sürekli kriz ve kaotik hal alması bu gerçeklikten kaynaklanır. İnsan türü yüz binlerce yıl sadece kullanım değeri etrafında bir ekonomi tanımıştır.

Ortadoğu toplumu her iki ekonomik değer için tarih öncesi ve sonrasında öncülük şansına sahiptir. Ekonominin ne olduğunu bilir. Anlamakta güçlük çektiği kapitalizm denen vampirin ekonomisi adı altında başına yığıldığı felaketlerdir. Gerçek ekonomik soykırımlardır. Kapitalizmin başat varlığı ekonomik yaşamın bir vazgeçilmez değil, bir baş belası, kanserojenidir. Sadece petrol, gaz, su, otomobil benzeri çevreyi yıkan, toplumu savaşa boğan kâr amaçlı alanlarda yürüttüğü faaliyetleri çözümlendiğinde bu gerçeklik daha iyi anlaşılır. Yine toplumun yarısından fazlasını işsiz, mesleksiz, göçer, ailesiz yığınlarla dönüştürmesi felaketin büyüklüğünü daha anlaşılır kılar.

O halde anti-kapitalist olmak öncelikle anti-tekelci olmayı gerektirir. Beraberinde demokratik, sosyalist (bu terimi toplulukçuluk olarak anlamak daha doğrudur) ve eşit-özgür toplumsallığı getirir. Söz konusu olan bu sıfatlar altında toplumu yeniden icat etmek değildir. Topluluklar olarak (aile, kabile, mezhep, aşiret, ulus) toplumlar binlerce yıldan beri mevcuttur. Gerekli olan kapitalist modernite koşullarında bu toplulukların savunmasını demokratik modernite koşullarına uyarlamak, gerektiğinde yeniden inşa etmektir. Demokratik modernite alternatifini kapsamına; anti-tekelci, anti-kapitalist demokratik topluluklar toplumu, ekonomik toplumu, demokratik sosyalist toplumu almaktır. Tekrar belirtelim. Önemli olan isim çokluğu değil özsel varlığıdır. Bunda netleşmek demokratik modernite programının birinci öncülüğüdür. Ortadoğu toplumları bu yaklaşıma yabancı değildir. Tersine binlerce yıldır yaşadığı toplumsal doğanın bilimsel ifadeye kavuşturulmuş olarak kendisine sunulmasıdır. Kendini bilim aynasında ve özgür yaşam iradesinde seyretmesi ve yürütmesidir. Kabile, aşiret topluluklarını hiç küçümsememek gerekir. Böylesi formlar toplumlar yaşadıkça hep var

olacaklardır. Günümüzde bile sivil toplum örgütlerini modern aşiret ve kabileler olarak değerlendirmek mümkündür. Geleneksel mezhepleri güncel olarak bilimsel akademi ve enstitüler olarak görmek mümkün ve anlamlıdır. Ulusları sadece ulus-devlet olarak değil, çok dilli, etnisiteli, dinli, vatanlı demokratik toplumlar olarak da inşa etmek ve görmek mümkündür. Ortadoğu'nun bağrında bu geleneksel topluluk biçimlerini kanlı bir kavgaya, çözümsüzlüğe iten genelde tekelcilik özelde kapitalist tekelciliğidir. Kapitalist modernitedir. Demokratik modernite kendi kapsamına bu toplulukları, geri, yok edilmesi gereken

tismarından kurtararak ulus- devlet ötesi demokratik, eşit ve özgür bir ümmet olarak yenilemek en kutsal tarihsel, toplumsal görevlerdendir. O halde kapitalist modernite ve dayanağı olan geleneksel uygarlıca karşı demokratik, özgür ve eşitçi değerleri esas alan demokratik modernite ve tarihsel dayanağı olan demokratik uygarlık yaklaşımı, paradigması sadece mümkün değil, toplumsal varlığının özgürlüğünün yaşamsal hakikatidir. Hakikat toplumsal varlığın özgürleşmesinin ifadesi demektir. Somutlaşması için gerekli olan; sosyal bilimin hakikatinde (doğru ifadesinde) bilimsel inşaya yönelmiştir. Hiçbir hareket, ideo-

getirdiği çözümler ve yıkılışın sonuçları son iki yüz yıllık uygulamalarıyla yerterince açığa çıkmış bulunmaktadır. Sadece küresel ısınmanın yol açtığı yıkımın kendi başına her geçen yıl mahşeri daha da yakınlaştırdığı bilimce de tespit edilebilen bir sonuçtur. Endüstriyalist şovenizm yüzünden körleşen zihniyet gözleri toplumun ve ekonomik dokusunun vazgeçilmez ekolojik yapısını göremiyor. Bu yapının anlamını kavrayamıyor. Azami kâr kanununun sürekliliğini sağlamak hesabına endüstriyalizmi tüm toplumsal dokulara (Toplumsal alanlar, kurumlar da denilebilir) ve ekonomik yaşama uygulamak iktidar şiddetinden daha tehlikelidir.

Nuh öyküleri ekolojik felaketi haber vermektedir. Peygamber kültüründe ekolojik yaşam başat rol oynar. Peygamberlerin ekolojik olmaktan çıkmış bir yaşamı mahşer, firavun, nemrut ve lanetlilik sıfatlarıyla değerlendirmeleri halen geçerli olması gereken temel bir toplumsal kuraldır. Bu kurallar olmadan toplumların sürdürülebilirlikleri tehlikeye girer. Ortadoğu ekonomik toplumunda binlerce yıldan beri kullanılmasına rağmen sınaî tekniğin endüstriyalizme vardırılmaması bölgenin manevi kültürü ve ahlâkî yapısıyla bağlantılıdır. Doğaya başkaldırmak Tanrıya başkaldırmakla özdeş sayılmıştır. Oysa Batı kültüründe doğaya başkaldırmak, ona hükmetmek felsefelerinin (Descartes Felsefesi) çıkış ilkesidir. Doğu toplumunda ise doğa ile uyum temel ilkedir. Doğaya karşı çıkış, hükmetmekten vazgeçmeyişi kapitalist modernitenin yükselişinin özüdür. Geline aşama daha şimdiden toplumsal yaşamın her alanda sürdürülemezlik sınırlarına dayanmasıdır.

Dolayısıyla Ortadoğu toplumsal geleneği ekolojye duyarlı ve uyumludur. Yerine getirilmesi gereken görev, kapitalizmin ve endüstriyalizmin fethedici, imhacı ve işgalci yaklaşımlarını ekolojik toplumun yeniden inşasıyla karşılamaktır. Demokratik modernitenin temel silahı ekolojik özde bir ekonomiyi ve toplumu esas almasıdır. Endüstriyalizmin Ortadoğu'daki tarihsel rolü on bin yıllık geleneksel tarım toplumunu çözmek ve tasfiye etmektir. Daha elli yıl öncesine kadar ekonominin ve toplumun ana bölümünü teşkil eden tarım-köy toplumu ve ekonomisi günümüze doğru hızla çözdürülmekte, iflase ve işsizliğe sürüklenmekte, borca batırılmakta, göçertilmektedir. Çözdürülme, çöktürülme ve tasfiye edilme bu topluma duyulan düşmanlıktan ötürüdür. Tarım-köy toplumu dağıtılmadan dünyanın diğer bölgelerinde sağlanan küresel kapitalist başarılar tekrarlanamayacağı gibi, daha şimdiden yaşandığı üzere tehdit altına (İslam toplumundan duyulan korku, İslamofobi) girmek durumunda kalır.

Emperyalizmin, kapitalist modernite hegemonyacılığının Ortadoğu savaşlarında endüstriyalizm başat rol oynar. Su ve petrol savaşları tipiktir. Su savaşları ilerde yoğunlaştırılacaktır. Toprakların işlenişinde kapitalist temelde dönüşüm, gelişecek olan diğer temel bir savaş alanıdır. Köylünün topraktan koparılışını bir savaş olarak anlamak gerekir. Kapitalist modernitenin son iki yüz yıllık fethinin amacı, on beş bin yıldır insanlık ana nehrini oluşturan ve ana bölümünü tarım toplumunun oluşturduğu yaşam kültürünün varoluşunu sonlandırmaktır. Kültürel soykırımcılığı bu gerçeklikte aramak gerekir. Toplum savunmak bu büyük yaşam kültürünü, modernitenin soykırımına karşı özgürleştirerek, demokratikleştirerek korumak anlamına gelir. Uygurlık tarihi tekelcilik savaşları olarak yorumlandığında, kabile ve dinsel cemaatlerin varlığını korumalarının demokratik uygarlığın temel güç formları olarak önemi daha iyi anlaşılacaktır. Açık ki uygarlık tarihi böylesi bir diyalektikle anlamlandırıldığında, şimdiki savaşların çözümlenmesi daha doğru yapılabilir.

Aşiret ve mezhep savaşları denilen şeylerin toplumun çarpıtılmış da olsa kendi varlığını ve kimliğini savunması anlamına geldiği görülecektir. Bu karmaşık anlatımdan çıkarılması gereken sonuç, kurtuluşun en gözde aracı olarak sunulan endüstriyalizmin gerçek Leviathan olduğunu kavramaktır.

AB türü reformlar için Ortadoğu'nun ne tarihsel akışı ne de toplumsal koşulları elvermektedir

Ortadoğu toplumları ve uygarlıkları denince akla gelen iki temel ekolojik öge, Toros-Zagros dağ silsilesi ile Nil-Fırat-Dicle-Pencab nehir sistemleridir. Bu iki sistemin beslediği toplum şimdi yaşamlarının en trajik bir döneminden geçmektedir. Milliyetçilik, dincilik, reel-komünizm kendilerini hep kurtarıcı olarak sundular. Ortaya çıkan sonuç, şimdinin geçmişi katbekat arattığıdır. Çözümleme yanlış olunca, sonucun böyle çıkması kaçınılmazdır. Kapitalist moderniteyi ne bütün olarak, ne de 'yapısal süre' olarak kavramanın kenarından bile geçmeyen bu tekelci ideolojiler, sıra endüstriyalizme gelince ortak tanrılarında buluşmuş gibi önünde secdeye kapanmaktadır. Sözü edilen ideolojiler cennetin kapısını (Seküler tanrının ulus-devletten sonra ikinci büyük sıfatı endüstriyalizmdir) açacağından emin olarak endüstriyalizme tapınmaktadır. Yanlış kurgulanmış hayatın doğru yaşanamayacağını da en çok bu yeni seküler tanrı ümmetinin kaotik durumundan çıkarsayabiliriz. Tereddütsüz denilebilir ki, bu tanrı önceki çağların tanrılarından çok daha acımasızdır. On beş bin yılı aşkın süredir insanlığa öncülük eden bir yaşam kültürünün sonlanmasını bir nevi mahşer olarak yorumlamak mümkündür. Demokratik modernite, antitezi olarak geliştiği kapitalist moderniteyi aşarken, bu tarihsel perspektif içinden bakmak durumundadır. Kendisini bu tarihin şimdisi olarak özgür-eşit ve demokratik olarak inşa etmenin tüm bilimsel ifadesini ve örgütsel yapısını edinmekle yükümlüdür.

AB (Avrupa Birliği), korkunç mezhep savaşlarından sonra ortaya çıkan kaotik duruma çare olarak 1648'de düzenlenen Westphalia sisteminin (ulus-devlet dengesinin ilk nüvesi) tam üç yüz yıllık katılması sürecinde yaşanan tüm insanlık tarihinden daha çok savaşlar ve yıkımların bilançosundan çıkardığı derslerin sonucu olarak inşa edilmeye girişilmiştir. Westphalia sistemi nasıl ki mezhepler savaşının antitezi olarak geliştirse, AB sistemi de katılığını devrimle değil reformla değiştirmeye çalıştığı Westphalia ulus-devlet sisteminin antitezi olarak geliştirilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nda doruğa çıkan ve soykırımla sonuçlanan ulus-devlet faşizminden reformcu çıkışla kurtulma, insan hakları hukuku ve demokratik ulus-devletler topluluğu olarak kendini yeniden inşa etmenin adıdır. Fakat çıkışını yanlış bir temelden başlattığı için amacında derinleşme sağlayamamakta, çok gevşek bir konfederasyonu bile oluşturamamaktadır. Bunun nedeni 'Çelik ve Kömür Birliği' gibi tamamen endüstriyalist bir zihniyetten yola çıkması

eski formlar olarak değil; tersine demokratikleştirilerek varlıklarından yararlanılması gereken temel toplumsal değerler olarak alır.

Hakikat toplumsal varlığın özgürleşmesinin ifadesi demektir

Ortadoğu toplumlarında aşiret bünyesinin giderek daralmasından ötürü oluşan ve aşiret, kabile niteliği giderek silinen Arap kavmiyetinden Bedevi halk, Türk kavmiyetinden Türkmen halk, Kürt kavmiyetinden Gurmanç halk demokratikleşmenin ve demokratik toplumun temel harcı durumundadır. Demokratik ideoloji ve politik hareket öncelikle bu kesimleri örgütlemek durumundadır. Demokratik modernitenin temel güçlerindedir. Yine tek tanrılı dinlerin ana mekânı olarak tüm mezhepleri, özellikle azınlık bırakılmış Süryanileri, Ermenileri, Êzidîleri, Alevileri, Helenleri, Yahudileri, bölgenin kültür hazineleri olarak değerlendirip birer enstitü, akademi olarak inşa etmek ve mensuplarına her koşul altında eşit, özgür ve demokratik yaşam koşulları tanıyarak demokratik modernite kapsamında değerlendirmek vazgeçilmez tarihsel, toplumsal bir görevdir.

Bölgenin büyük Arap, Türk, Kürt ve Fars ulusal toplumunu milliyetçilik ve ulusalcılık hastalığından uzak tutarak, ulus-devlet kapanından kurtarmaya çalışarak demokratik modernitenin kapsamı dâhilinde özgünlükleri kadar evrensellikleri olan büyük bir uluslar ulusu (ümmetin modern demokratik yenilenmesi) olarak inşa edilmesi temel (ulus-devlet ötesi) tarihsel toplumsal bir görevdir. İslam'ı ve ümmetini demokratik modernitenin kapsamında gerçek bir reformdan geçirerek kanlı, fetihçi, iktidarcı (saltanat İslam'ı) is-

loji; tarih boyunca olduğu gibi günümüzde de kendi hakikatinde örgütlenip özgür yaşamın vazgeçilmezliğinde yürümedikçe başarılı olamaz. Özellikle günümüzde zihniyetini ve iradesini taşımadığı tek bir toplumsal gözenek bırakmayan kapitalist modernite hegemonyacılığına karşı; Ortadoğu toplumunun insanlık kadar eski tarihini olanca toplumsal zenginliği içinde demokratik modernitenin toplumsal değerleriyle kaynaştırarak dikilmek; özsavunma yapmak ve yeniden inşalara yönelmek en kutsal görevdir.

Endüstriyalizme Karşı Ekolojik-Ekonomik Toplum

Kapitalist modernitenin sanayi devrimine yüklediği ekonomi üzerindeki sanayi hâkimiyetçiliği sadece ekonomik hegemonyacılık olarak gerçekleşmemekte, ideolojik tekelcilik ve iktidar tekelciliği üzerinde de önemli etkilerde bulunmaktadır. Diğer bir deyişle endüstriyalizmi dar anlamda teknolojik mantık olarak çözümlenemeyecek, kapitalizmi ekonomiyi indirgemek gibi temel yanlışlıklara yol açar. Kapitalizmin endüstriyalizme yüklediği işlev genelde ekonomik toplumu, özelde de tarım-köy toplumunu çöktürmektir. Endüstriyalizm bu konuda ideolojik tekel ve iktidar tekelci olarak eylemler. Ekonomik toplum çözüldükçe, kapitalizmin azami kâr kanunu işlemeye başlar. Bu ise ulus-devlet tekelciliğiyle iç içe gelişir. Kapitalizmi çözümlenemeye modernitenin üçlü sacayağı üzerinden geliştirilmediği, sosyal bilim adına ve pratik politikada temel yanlışlıkların yapılması ve eksikliklerin oluşması kaçınılmazdır.

İnsan toplumu ve ekonomisinin azami kâr kanununa göre endüstriyalizmin hegemonyasına girmesinin

Endüstriyalizm özünde fizik, kimya ve biyolojinin teorik-pratik ilke ve kurallarını topluma ve özellikle ekonomik yapısına uygulamak anlamını taşır. Bu ise çok farklı olan toplumsal doğanın yadsınmasını beraberinde getirir. Toplumsal doğa sürekli azami kâr peşinde koşan bir sistemi uzun süre üzerinde taşıyamaz. Özellikle nesnel doğanın kurallarının uzun süreli kullanımı toplum olmaktan çıkmaz. Kapitalist bireycilik bu gerçeği doğrulamaktadır. Toplumsal doğanın işleyiş kuralları kendine özgüdür. Ahlâkî ve politik olarak işler. Endüstriyalist yaklaşım er ya da geç ahlâkî ve politik işleyiş tasfiye etme durumundadır. Ekonomideki işsizlik, kriz ve gelir uçurumundan sorumludur. Ekolojiji doğuran ana etkenler endüstriyalizmin kısaca tanımlanan bu gerçekliğinden kaynaklanmaktadır. Endüstriyel çağın toplumu bütün alanlarda ekolojisini geliştirmeden yaşamını sürdüremez. Nasıl ki demokratik anayasalar Leviathan'ı (ulus-devlet canavarı) sınırlamak amaçlı iseler, endüstriyalizm canavarını sınırlayacak olan da ekolojidir. Çok iyi bilmek gerekir ki, endüstriyel çağ öncesi dönemde, insan türü de dahil, bütün canlıların yaşamı içgüdüsel bilinçle (en keskin duygusal zekâ) ekolojiktir. Ekolojik olmayan canlı tasfiye olmaktan kurtulamaz. Şüphesiz her canlının kendine özgü bir ekolojik zekâsı vardır. Endüstriciliği ekolojik yaşama başkaldıran çağ olarak da değerlendirmek mümkündür. Ekolojye başkaldırmak ise kıyamete gidiştir. Dinlerin çok öncesinden haber verdikleri mahşer, özünde toplumların ekolojik olmaktan çıkmasıyla ilgilidir.

Ortadoğu toplumu kendini ekolojik yaşama uyarlamada öncülük rolüne sahiptir. Adem ile Havva ve

olmasıdır. Böylesi bir birlik etrafında, insan hakları ve demokratik ulus-devlet hedefleri kapsamında özgür ve eşit toplum inşa edilemez. Önemli olan, kapitalist modernitenin kendi anavatanında kendini reformdan geçirme ihtiyacını duymasındır. Dünya-sisteme eski katı hegemonik yapılanmayla önderlik edemeyeceğini deneyimledikten sonra AB'nin reform sürecine girmesi, yine de sisteme belirleyici etkisi olacak bir gelişmedir. AB dışında hiçbir modernite gücünün kendini reformdan geçirme ihtiyacını ve yeteneğini özsel olarak gösterememesi hegemonyanın katı biçimlenişinden kaynaklanmaktadır. Öteki modernite güçlerinin sistemin temel sacayaklarına bağlı kaldıkça AB'yi izlemekten başka çareleri yok gibidir.

Dolayısıyla Ortadoğu'da kendini iki yüz yıldır inşa etmeye çalışan kapitalist modernitenin kendisinden bir reformist dönüşüm beklemek gerçekçi gözükmemektedir. Ancak AB ile işbirliği içinde reform olanağı yaşayabilir. Bu durumda ise bölgenin krizli ve kaotik durumu sürekli derinleşir. Güncel gerçeklik bu yargıyı doğrulamaktadır. Reform için AB sistemini aşmak bu nedenle şarttır. AB türü reformlar için Ortadoğu'nun ne tarihsel akışı ne de güncel toplumsal koşulları elvermektedir. Yeni yollar aranması bu gerçeklikten kaynaklanmaktadır. Defalarca vurguladık: Radikal İslam, İslamî Cumhuriyet, cemaat arayışları ne teorik ne de pratik olarak kapitalist moderniteyi aşmak derindedir. Azami programları İslamî cilalı bir kapitalist modernitedir. Yani İslam'ın ya yeni selefleri ya da Protestanları -Calvinist- olmak, devleti ve toplumu bu temelde ele geçirmek derindedirler. Laiklerin seküler dini olan milliyetçilikle yapmak isteyip de tam başaramadıklarını İslamî maskeyle tamamlamak istemektedirler. Özleri aynıdır ve kapitalist modernitedir.

Laikliğin sol kolu olarak reel sosyalizmin zaten modernite karşıtlığı diye bir sorunu yoktur. Tüm başarımlar istediği liberal kapitalizmin yerine devlet kapitalizmini geçirmektedir. Bunun sonucu ise liberal kapitalizmden daha acımasız, yıkıcı bir modernite inşası olmuştur.

O halde Ortadoğu'da demokratik modernite antitezini kapitalist moderniteye karşı geliştirmek, her geçen gün derinleşen kriz ve kaotik durumu aşmak için geçerli olasılıkların başında gelmektedir. Tarihsel ve toplumsal koşullar bu olasılığın gerçekleşme şansını arttırmaktadır. Yaşanan somut koşullara ilişkin belirlenebilecek temel slogan "Ya sürekli kriz ve kaos, ya demokratik modernite"dir. AB deneyiminden alınacak önemli bir ders, ekonomik toplum kökenli bir reformcu çıkış halkası yakalamaktır. Buradan alınacak mesafeye diğer toplumsal ve siyasal inşalar mümkün kılınabilir. Çelik ve kömürün endüstriyalizmin temel malzemesi olduğunu göz önünde bulundurduğumuzda, ekolojik toplumla çelişmesini daha iyi anlayabiliriz. AB'nin ekolojik topluma erişimini engelleyen yapısal neden de budur. Çelik ve kömür üzerine inşa edilen topluluklar anti-ekolojiktir. Demek ki sistemde reform yapmak kendi başına yeterli değildir. Eğer amaç ekolojik toplumsa tabii!

**Zihinsel anlam birikimi için
hem tarih, hem modernitenin
demokratik kefesinde oluşmuş
birikimin akademik örgütlenmesi
sağlam bir başlangıç olabilir.
Unutmamak gerekir ki, tarihin ilk
akademileri olarak Sümer
ziggurratları Nippur, Babil,
Nusaybin, Urfa,
Bağdat Bilge Evleri
uygarlıkların onlarsız edemeyeceği
gerçeğinin de ifadesidirler.
Demokratik modernite
akademiyasız gelişemez.
Bilimin ideolojik tekel olmaktan,
iktidar aracı olarak kullanılmaktan
kurtulması ancak
eşit özgür ve demokratik toplum
inşasıyla iç içe yaşanmasıyla
mümkündür.**

Ortadoğu'da demokratik modernitenin güncel somut bir adımı bölgenin tarihsel ve toplumsal koşullarına dayalı olarak atıldığında gelişme şansı olabilecektir. Dışarıdan kopyalama elbette tutunamaz. Son iki yüz yılın modernite kopyalamalarının tutunmakta zorlanması bu yargıyı doğrulamaktadır. Neolitik toplumun ve antitezi uygarlığın boy verdiği ekolojik ortam demokratik uygarlığın ve modernitesinin de alanı konumundadır. Nil, Dicle, Fırat ve Pencab nehir vadilerinde gelişen beş bin yıllık merkezî uygarlık alanları günümüzde bölgesel kriz merkezleridir. Son iki yüz yılda kapitalist modernitenin en tutucu ayakları olarak inşa ettirilen ulus-devletler bu krizin temel etkenidir. Bu devletlerin AB'nin izinde gidip reformlara girişme yetenekleri olmadığından, şiddetli kırılmalarla kriz ve kaotik aralık büyümektedir. ABD-AB sistemin ittifak halindeki hegemonyası olarak yüklenmelerine rağmen çıkış bulmakta zorlanmakta, ulus-devletin yeniden inşası gerçekleşmemektedir. Bu durum hem küresel krizi derinleştirmekte ve sürekli kılmakta, hem de tersinden etkilenip kaotik karmaşayı çoğaltmaktadır. Dolayısıyla sistemin yapısal krizi en çok merkezî uygarlığın anavatanında kalıcılışmaktadır. Adeta intikamını almaktadır.

Günümüzde kendine özgü bir Üçüncü Dünya Savaşı'nın yaşandığı inkâr edilemez. Bu savaş kapsam ve süre olarak ilk ikisinden daha derin ve uzundur. Bölgede sistemin kendini yenileme potansiyeli ne bulunmakta ne de oluşmaktadır. Gelişen şey çü-

rüme ve dağılımdır. Bu koşullar altında Sümer uygarlığının neolitik çağın antitezi olarak gelişmesinden günümüzün kapitalist modernitesine kadar geçen sürenin bastırılan tüm kültürel birikimlerini temel alan demokratik modernitenin kendini öncelikle tezleştirip sonra antitez olarak sisteme yüklenmesi en güçlü çıkış olasılığını teşkil etmektedir.

Tarihin merkezî akışında tez-anti-tez-sentez döngüsü bir kez daha harekete geçmek durumundadır. Somutlaştırırsak, öncelikle Dicle-Fırat vadilerini paylaşan ve tarihte hep bütünlük halinde yaşamış olan kültür üzerinde yeniden bütünlüklü bir çıkışa şiddetle ihtiyaç bulunmaktadır. Bugün adına Suriye, Irak ve Türkiye Cumhuriyeti sınırları denilen yapay çizimlerin Birinci Dünya Savaşı'nın galipleri olan İngiliz ve Fransız hegemonyasından miras kaldığı, tarihsel toplumsal kültürün bu temelde parçalanmasının jeostratejik böl-yönet politikasının gereği olduğu tartışma götürmez bir gerçektir. Bu sınırların yapaylığını derinliğine ve bütün sonuçlarıyla kavramadan, tarihin Verimli Hilal'inde anlamlı kültürel birlikler inşa edilemez. En büyük ahmaklık bu sınırların kutsallığına (en kutsal olmayan, yabancı hegemonyanın en uğursuz çizimleri) inanıp bütünlüklü bir kültürel çıkışa niyet ve akıl edememektir. Kültürel bütünlükten kasıt eşitlik, özgürlük ve demokratik değerler etrafında örülen maddi ve manevi kültürdür. Böylesi bir kültür, milliyetçi olmayan bir ulusallık, dinci olmayan bir dinsellik, cinsiyetçi olmayan bir toplumsallık ve pozitivist olmayan bir bilimsellik

zihniyetiyle yorumlanmak ve inşa edilmek durumundadır.

Bu konuda ilk adım olarak Dicle-Fırat Tarım-Su-Enerji Komünü'ne gitmek hem tarihselliğin, hem toplumsallığın bütünsel gelişimine uygun bir yanıt olabilir. Bu birlik sağlandığında tarihsel toplumun mucizeler yarattığını ve tüm kutsallıkların beşikliğini yaptığını bilmekteyiz. Bu komünün ekolojik-ekonomik toplumun gelişiminde yeterli bir temel sağlayacağı ve güçlü bir potansiyel oluşturacağı açıktır. Bu ekonomik komünal modelle birlikte toplumun her alanında benzer komünler geliştirmek mümkündür. İsrail'de uygulanan Kibbutz modeli de gücünü bu komün özelliğinden almaktadır. Tarih boyunca ekonomik yaşam, ağırlıklı olarak komün tarzındadır. Kapitalist liberalizm her ne kadar 'özel girişimcilik' adı altında bireycilik damgasını vursa da, üretim yine ağırlıklı olarak başta fabrikalar olmak üzere komünal birimler temelinde gerçekleştirilir. Fark bireyci kârcı sistemdedir. Kârcılık aşıldığında veya asgari düzeye indirildiğinde geriye komünal düzen kalır. Komünal sistem sadece ekonomik alanda değil, tüm toplumsal alanlarda da geçerliliği olan evrensel yapısal özellikler taşır. Komünlerin temel sorunu ahlâkî ve politik olabilmektir. Uygarlık ve kapitalist modernitenin dayattığı bu değerlerden dışlanmayı demokratik moderniteyle aşabilmektir.

Ekolojik ve ekonomik toplum vazgeçilmezdir

Dicle-Fırat havzaları temel ihtiyaçlar olan tarımsal ürünler için gerekli su, enerji ve toprağı fazlasıyla sun-

ideolojik tekel olmaktan ve iktidar aracı olarak kullanılmaktan kurtulması ancak eşit (farkındalıkla birlikte), özgür ve demokratik toplumun inşasıyla, bunların iç içe yaşanmasıyla mümkündür. Her eko-topluluk ancak kapitalist moderniteyi aşmış bir bilinç ve örgütlülük olarak inşa edildiğinde anlamlı olabilir. Kapitalizmi, endüstriyalizmi ve ulus-devletçiliği aşan bilinç, örgüt ve eylemsel irade oluşmadan, eko-topluluklar ve ekonomik toplum oluşamaz. Bilim ve bilinç ayrı, toplum ayrı anlayışları bir uygarlık çarpıtmasıdır. Bu da toplumun köleleştirilmesiyle bağlantılıdır.

Özgür ve demokratik toplum ancak kendisi için gerekli anlam bilinciyle yaşanabilir. Her ekonomik birim ekolojik bilinciyle yaşanabilir. Ekolojik bilince dayanmayan ekonomik birimler, yaşamlar kapitalist modernite içinde erimekten ve yaşamaktan kurtulamazlar. Ekolojik-ekonomik birimleri basit, teknolojiye yoksun birimler olarak düşünmemek gerekir. Gerektiğinde en karmaşık ve gelişkin teknolojiler de ekolojik-ekonomik birim ve birliklerde kullanılabilir. Hatta ekolojik-ekonomik birimler ideal teknoloji birimleridir. Teknolojinin en yararlı toplumsal kullanım alanlarıdır. Ortadoğu toplumunda teknolojik devrim en çok ekolojik-ekonomik toplum için gereklidir. Bu anlamda teknolojik devrim anti-endüstriyalisttir. Endüstriyalizmin hizmetindeki teknoloji köleliğe ve yıkıma götürürken, ekonomik ve ekolojik toplumun hizmetindeki teknoloji daha fazla özgür ve demokratik yaşama götürür. Özcesi teknolojiyle ekoloji arasındaki en anlamlı dengiyi demokratik modernite koşul-

maktadır. Ortadoğu'nun ekolojik ve ekonomik toplumsallığı bu materyaller yeterince sağlanmadan gelişemez. Fakat yeterli bir zihinsel anlam birikimi oluşmadan bu yapısal materyaller yapısal toplumu tek başına oluşturamazlar. Dolayısıyla reel sosyalist toplumlar gibi kapitalist moderniteye hizmet etmekten ve onun içinde erimekten kurtulamazlar. Zihinsel anlam birikimi için hem tarihte, hem de modernitenin demokratik kefesinde oluşmuş birikimin akademik örgütlenmesi sağlam bir başlangıç olabilir. Unutmamak gerekir ki, tarihin ilk akademileri olarak Sümer ziggurratları, Nippur, Babil, Nusaybin, Urfa, Bağdat Bilge Evleri uygarlıkların onlarsız edemeyeceği gerçeğinin de ifadesidirler. Demokratik modernite akademiyasız gelişemez. Kapitalist modernitenin kriz içindeki akademik dünyasına alternatif olarak örgütlenmek durumunda olan yeni bilimsel ve anlamsal dünya, ekolojik ve ekonomik toplumun vazgeçilmezidir. Bilimin

ları sağlar. Bunun için ideolojik savaşım moderniteler arası savaşımın vazgeçilmezidir. Bu mücadeleyi başarıyla vermeden, kapitalist modernite karşısında demokratik modernitenin yaşam şansı ve kalıcılığı hep zayıf bir olasılık, umut ve ütopya olarak kalır.

Ortadoğu coğrafyasında neolitik çağdan başlayarak tüm uygarlık çağları boyunca toplumu, maddi ve manevi kültürü besleyen, ekolojik ve ekonomik toplum yaşamıdır. Kapitalist modernite mahşerin üç atlısı olarak sermayeciliğiyle, endüstriciliğiyle ve ulus-devletçiliğiyle bu toplumsal kültürü çiğnemiş, hançerlemiş ve parçalamıştır. Buna karşılık yerine getirilmesi gereken temel görev, demokratik modernitenin demokratik-sosyalist, ekolojik-ekonomik ve ahlâkî-politik üçlü sacayağı üzerinde inşa mücadelesidir.

1 MAYIS'TA KÜRESEL ÖZGÜRLÜK HAMLEMİZİ DAHA DA BÜYÜTELİM

1 Mayıs gerçeğini iyi anlamalıyız. Daha derinden bilincine varmalı ve sahip çıkmalıyız. 1 Mayıs'ta Kürt kadınları ve gençleri, işçi ve emekçileri, Kürt halkı nerede bulunuyorsa oradaki işçi ve emekçilerle, kadın ve gençlerle birleşerek, onlara öncülük ederek 1 Mayıs'ı anlamına uygun yaşamak ve yaşatmak için sokaklara akmalı, meydanları doldurmalıdır. Bunu Kurdistan'da yapmalıyız, Türkiye'de yapmalıyız. Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü hedefleyen Özgürlük Hamlemizi 1 Mayıs'ta yeni bir zirveye çıkarmayı bilmeliyiz. 1 Mayıs'ta özgürlük için, demokrasi için, sosyalizm için, Kürt sorununun çözümü için, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü için sokaklara ve meydanlara çıkmayı ve en güçlü eylemleri gerçekleştirmeyi mutlaka başarmalıyız.

Duran Kalkan

Hareket ve tüm emekçi insanlık olarak yeni bir 1 Mayıs sürecini yaşıyoruz. 2024 yılı 1 Mayıs'ı her bakımdan anlamına daha uygun kutlanacağı ve yaşanacağına benziyor. Bilindiği gibi 1 Mayıs, işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü oluyor. Günümüzde tüm işçi ve emekçiler, kapitalist modernite sistemi tarafından ezilen tüm güçler, en derin ve doğru bilinçlenmelerini ve örgütlenmelerini 1 Mayıs gerçeğinden alıyorlar. Dolayısıyla 1 Mayıs işçi ve emekçi günü olmayı, tüm ezilen ve sömürülenlerin kurtuluş günü olmayı ve büyük anlamlı mücadeleye verilen gün olmayı hak ediyor.

Bunlar temelinde öncelikle en büyük devrim işçisi olan Önder Apo'nun, tüm yoldaşların ve HBDH'li dostlarımızın 1 Mayıs'ını kutluyorum. Yine tüm işçi ve emekçilerin, emekçi halkların ve ezilen insanlığın 1 Mayıs'ını kutluyorum. İlk ve en derin ezilen sınıf olan kadınların ve gençlerin 1 Mayıs'ını kutluyorum. Yüzde doksan beşten fazlası işçi ve emekçi konumunda olan Kürt halkının ve tüm Türkiye halklarının 1 Mayıs'ını kutluyorum. 2024 yılı 1 Mayıs'ında Kürt halkı ve Türkiye halkları olarak AKP-MHP faşist diktatörlüğüne karşı özgürlük ve demokrasi mücadelemizi hamlesel düzeyde geliştireceğimize ve zafer çizgisinde yürüteceğimize inanıyorum. Bu çerçevede de küresel kapitalist modernite sistemi tarafından ezilen ve sömürülen tüm insanları 1 Mayıs gerçeğini doğru anlamaya ve 1 Mayıs'ları insanlığı ve doğayı yok etmek üzere olan iktidar ve devlet sistemine karşı, bu sistemin en son ve en tahripkar modernitesi olan kapitalist modernite sistemine karşı özgürlük ve demokrasi bilincini, örgütlenmesini ve eylemini sürekli geliştirmeye çağırıyorum.

1 Mayıs'ı yaratan Amerikalı şehit işçiler şahsında tüm 1 Mayıs şehitlerini, Taksim şehitleri şahsında Türkiye halklarının 1 Mayıs şehitlerini, Abdülkadir Çubukçu, Ramazan Kaplan ve Mehmet Emin Aslan yoldaşlar şahsında tüm Kurdistan özgürlük mücadelesi şehitlerini saygı, sevgi ve minnetle anıyorum. 1 Mayıs'ları daha çok birlik, daha güçlü dayanışma, daha büyük örgütlenme ve zafer çizgisinde geliştirilen eylem günleri haline getirerek bu yoldaşlarımızın anılarını yaşatıp amaçlarını başaracağımızı ifade ediyorum.

Bilindiği gibi 1 Mayıs 2. Enternasyonal tarafından 1889 yılında işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak ilan edildi. 1 Mayıs'ın bu biçimde anlamlandırılması 1886 yılında Amerika'da ya-

şanan işçi direnişleri temelinde gerçekleşti. Haklarını kazanmak, kazanılmış olan haklarını korumak için Amerikalı işçiler 1 Mayıs'ta greve gittiler ve ABD devletinin saldırıları ardından geliştirdiği yargılamalar ve katliam sonucunda işçiler katledilip yaralandılar. 2. Enternasyonal bu tarihi işçi direnişini tüm işçi sınıfına mal etmek ve kalıcılaştırmak, yine sosyalist hareketin ortak ruhunu, bilincini oluşturmak üzere 1 Mayıs gününü işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak kararlaştırıp tüm dünyaya ilan etti.

Bu ilan işçi sınıfı arasında sonraki yıllarda çığ gibi yayıldı. Hızla bütün ülkelerin işçi sınıflarına ulaştı, her alanda 1 Mayıs günleri hem bir işçi bayramı olarak kutlandı hem de işçi sınıfının bilinçlenme, örgütlenme, dayanışma, ideolojik-politik bir güç haline gelme ve daha çok mücadele etme gününe dönüştü. Dolayısıyla sosyalist mücadelenin en önemli kazanımlarından biri haline geldi. Sosyalizm değerlerini en canlı tutan, en güçlü temsil eden, en çok yayan bir olay oldu. Bunun sonucunda en bilinçli işçilerin oluşturduğu işçi sınıfı öncü partileri kuruldu. Her alanda işçi sınıfı öncülüğünde sosyalizm ve demokrasi mücadeleleri gelişti. Bu gelişme doruk noktasına, Rusya'da 1917 yılı Ekim Devrimini gerçekleştirerek ulaştı. Böylece 1 Mayıslar resmi günler haline geldi. Anlamına daha uygun yaşanır, daha güçlü mücadele günleri haline getirildi.

Sovyetler Birliği ardından sosyalizm mücadelesinin Asya'da ve dünyanın dört bir yanındaki ezilen, sömürülen halklar için de ulusal kurtuluş mücadeleleri olarak yayılması, 1 Mayıs'ı 20. yüzyıl insanlığının kutladığı en büyük bayramlardan biri haline getirdi. 1 Mayıs 20. yüzyıl boyunca dünyanın dört bir yanında işçi ve emekçilerin en çok bir araya geldiği, ortak ruh, bilinç ve irade oluşturduğu, omuz omuza kapitalist sömürüye karşı özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik ve demokrasi için mücadele yürüttüğü bir gün haline geldi. 1 Mayıs'larında işçi ve emekçilerin özgürlük ve demokrasi mücadeleleri büyüdü, yayıldı, keskinleşti. İşçi ve emekçiler yüzlerce yeni şehitler verdi ve sömürülen insanlığa her zaman yol gösteren bir şehitler ordusu ortaya çıktı.

Türkiye'de de işçi sınıfının hem sendikal hem de partisel örgütlenme çalışmalarında 1 Mayıs ruhu ve bilinci çok önemli bir rol oynadı. 1 Mayıs'ları Türkiye işçi ve emekçileri kendisine temel dayanak yaparak en güçlü eylemlerini, eğitim ve örgütlenme çalışmalarını geliştirdiler. Öyle ki, 1 Mayıs bir işçi düşmanı

olan TC Devleti'nin korkulu rüyası haline getirildi. TC Devleti uzun süre 1 Mayıs'ı yasaklamaya çalıştı. Öyle ki, işçi ve emekçilerin bilincinden 1 Mayıs'ı silmek için her şeyi yaptı. Neredeyse takvimlerden 1 Mayıs gününü çıkartacak konuma geldi. Onunla başarılı olamayınca da bu sefer çeşitli hilelere baş vurmaya çalıştı. Örneğin 1 Mayıs'ı 'bahar bayramı', 'çiçek bayramı' ilan etti. 1 Mayıs'ın işçi ve emekçilerin birlikte dayanışma ve mücadele etme günü olma gerçeğini unutturabilmek, işçi ve emekçilerin beyininden silebilmek için her türlü hileye baş vurdu, yalan propaganda geliştirdi, demagoji yaptı, fakat bunların hiçbirisinden sonuç alamadı.

1 Mayıs ruhu ve bilinci önemli bir rol oynadı

Türkiye işçi ve emekçileri, sosyalizm bilincine hep sahip çıktılar, dar gruplar halinde kalsalar da bu bilinci korudular ve en çok da 1 Mayıs gerçeğine dayandılar. Her türlü özgürlükçü, demokratik, eşitlikçi, adaletçi arayış ve eylemin gelişiminde 1 Mayıs ruhu ve bilinci önemli bir rol oynadı. '70'li yıllarda bu giderek daha güçlü bir örgütlenme ve kitlesel eyleme dönüştü, nitekim 1977 yılının 1 Mayıs kutlamasında İstanbul'un Taksim meydanını beş yüz binden fazla işçi, emekçi ve sosyalist doldurdu. Böyle büyük bir bilinçlenme ve eylemle karşı karşıya gelen Türk egemen sınıfı, işbirlikçi tekeldi burjuva kesimleri ve onun iktidarları, bu büyük işçi ve emekçi eyleminden ödleri koparcasına büyük bir kontrgerilla saldırısı başlattılar. 1977 yılının 1 Mayıs'ını kana buladılar. 34 işçi ve emekçiyi alçakça katlettiler, yüzlerce emekçi bu saldırıda yaralandı. Böylelikle 1 Mayıs Türkiye'nin işçi ve emekçilerinin kanla sulayıp yaşadığı bir mücadele günü haline geldi.

Türkiye'deki sosyalist bilinçlenme ve işçi sınıfı eylemleri Osmanlı yönetiminin son dönemlerinden itibaren ve Türkiye Cumhuriyeti süresince o topraklarda yaşayan halklarla birlikte en çok da Kürt halkını, Kürt emekçilerini kendine çekti. İşçi ve emekçi konumunda olan Kürtler hem işçi sınıfının kitlesel örgütlenme ve eylemlerinde aktif yer aldılar hem de bilinçli sınıf örgütlenmeleri parti ve benzeri kurumların gelişimine aktif olarak katıldılar. Bu gelişmelere her zaman nitel ve nicel güç kattılar. Birçok Kürt aydını, sosyalisti işçi sınıfı mücadelesi içerisinde yer aldılar. Özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik, dayanışma, demokrasi ve adalet mücadelesinde Kürtler en büyük kitlesel güç olarak büyük bir cesaret ve fedakarlıkla katıldılar, bedel ödediler.

'70'li yıllarda Türkiye genelinde gelişen işçi sınıfı eylemlerine, Kurdistan'ın değişik alanlarında yoğunlaşan işçi örgütlenmeleri ve eylemleri eşlik etti. Bu konuda en çok Kuzey Kurdistan'ın petrol kenti olan Batman buna öncülük etti. Türkiye kentlerinde işçi sınıfı 1 Mayıs kutlamalarını kitlesel olarak geliştirirken, Kurdistan'da da işçi sınıfının 1 Mayıs kutlamaları her zaman Batman'daki petrol işçileri başta olmak üzere diğer tüm işçi ve emekçilerin katılımıyla kutlandı. Böylece sosyalist bilinçlenme, örgütlenme ve eyleme yönelik ilk adımlar bu biçimde atıldı.

Bu kitlesel durum 1970'lerin ortalarından itibaren bir aydın gençlik hareketi olarak doğan PKK hareketinde kendisini somutlaştırdı ve bilinçli, örgütlü bir sosyalist eyleme dönüştürüldü. Önder Apo öncülüğünde gelişen Kurdistan sosyalist hareketi, işçi sınıfının öncü militanlığı ve partileşmesi olarak her zaman sosyalizmin özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik, demokrasi, adalet, dayanışma, paylaşım, or-

taklaşma ilkelerine en üst düzeyde bağlı kaldı. Sosyalizmi, sonra yaşanacak bir arayış olmaktan çıkardı. Anı anına günlük olarak mücadele içerisinde bir kişiden başlamak üzere bir grupta, bir partide, belli toplumsal kesimlerde yaşanır hale getirdi. Apocu sosyalizm anlayışı bu biçimde somutlaştı ve Önder Apo'nun şahsından başlamak üzere PKK'de ve onun öncülüğünde Kurdistan özgürlük gerillasında, Kürt halkında yaşanan en temel değer, en güçlü ölçüler haline geldi. Önder Apo'nun sosyalizm anlayışı; sonraya ertelemeyen, iktidara bağlamayan, toplumun demokratik komünal yaşamı olarak gören, sosyalist bilinci ve ilkeleri temelinde 1970'lerin ortalarından itibaren Kurdistan'da giderek en çok yayılan, güçlenen, etkinliğini artıran bir yaşam tarzı haline geldi. Böylece 1 Mayıslar Kurdistan'da daha doğru anlaşılır ve anlamına en uygun bir biçimde yaşanır hale geldi.

Hiçbir kapitalist saldırı 1 Mayıs'ların gücünü ve etkisini zayıflatamadı

1990'ların başında Reel Sosyalizm'in çözülüşü ve çöküşüyle birlikte yaklaşık yüz elli yıla yayılan ve büyük bir mücadeleyle ortaya çıkartılan tüm sosyalist kazanımlar değişik biçimlerde tartışılır hale geldi. Özellikle kapitalist modernite sistemi, onun özel savaş bölümü olan gladyo örgütlenmesi; bin bir suratlı liberalizmi etkili bir biçimde kullanarak sosyalist bilinci ve yaşamı ters yüz etmek, kötülemek, anlamından uzaklaştırmak için her şeyi yaptı. Baskı ve zulüm uygulamasından aç bırakmaya, oradan beyne yöneltilmiş bombardimana kadar her türlü baskıcı ve hilekar yöntemleri kullandı. Çok iyi biliyoruz ki, geçen otuz beş yıllık süre içerisinde sosyalizm değerlerine

dair tartışılmayan, eleştirilmeyen, kö-tülenmeyen hiçbir şey kalmadı. Kuş-kusuz bu saldırılar gerçek anlamda eleştiri-özeleştirici değildi. Elbette onu yapanlar da oldu. Özellikle sosyalist değerlere bağlı olanlar, özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik ve demokrasi ilkelerini yaşam hakikati yapanlar, ortaya çıkan sonucu tüm yönleriyle

bilecek en dar ve zayıf konuma düşürmeye çalıştılar.

Bunları neden belirtiyoruz. Burada kapitalist modernite sistemini, her alanda baskı ve sömürü uygulayan tekelci burjuva sınıf gerçeğini, faşist sömürgeci soykırımcı zihniyet ve siyaset yapılarını eleştirmek için yapmıyoruz. Biraz sosyalist bilinci olanlar,

1 Mayısları şehitler gerçeği yarattı

1 Mayıslar şehadet düzeyinde kendini özgürlük, eşitlik ve demokrasi mücadelesine adamayı, böyle bir bedel ödemeyi göze alma bilinci ve eylemi olarak var oldu. O bakımdan da her şey kötülendi ama 1 Mayıslar kötülenemedi, her şeyin etkisi azaltıldı ama 1 Mayıs'ın etkisi azaltılmadı. 1 Mayıs gerçeği her zaman dünyanın dört bir yanında işçi ve emekçilerin bilincinde, ruhunda, sözünde, eyleminde yaşam buldu. Kadınların, gençlerin, aydınların, tüm sosyalistlerin düşünce pratiğinde yaşayan en canlı gerçeklik oldu. Bugün de aynı etkisini sürdürüyor ve koruyor. 1 Mayısların etkisi azalmıyor tersine reel sosyalizmin hata ve eksikliklerinden çıkartılan dersler sonucunda gelişen yeni bilimsel ve demokratik sosyalizmin giderek her alanda yayılması, demokratik modernite kuramının bütün ezilenlerin bilincine ulaşması temelinde 1 Mayıs'ın eğitici, örgütleyici ve eyleme çekici ruhu ve gerçeği daha çok canlanıyor, daha çok yayılıyor ve daha büyük etkide bulunur hale geliyor.

Günümüzde 1 Mayıs hakikati her alanda anlamına uygun yaşanmakla birlikte, 1 Mayıs kutlamalarını amacından saptırmak için kapitalist modernite sisteminin son derece bilinçli ve planlı bir saldırı yürüttüğü gerçeğini de burada ifade etmemiz gerekiyor. Bu saldırılar çok yönlüdür, her türlü araç bunun için kullanılıyor, her türlü baskı uygulamasından, hile ve aldatmaya kadar her şeye baş vuruluyor. Kapitalist modernite sistemi ayakta kalabilmek için kuşkusuz her türlü sosyalist bilince, örgütlülüğe ve eyleme karşı sürekli saldırı konumunda oluyor. İşte bu saldırılan sosyalist değerlerin başında da yine 1 Mayıs hakikati geliyor. 1 Mayısların bu kadar karartılmayan, saptırılmayan, unutturulamayan, her zaman işçi ve emekçilere ruh ve bilinç veren, ilham kaynağı olan, onları etkileyip eğiterek örgütlenme ve eyleme çeken gerçeğini bulandırabilmek, amacından saptırabilmek, etkisini azaltabilmek için kapitalist modernite sistemi özellikle onun özel savaş kurumları son derece bilinçli, planlı, örgütlü ve çok yönlü bir saldırı yürütüyorlar. Aslında iktidar ve devlet sistemi, onun son modernitesi olarak kapitalist modernite sistemi yıprandı, iç çelişki ve çatışmaları arttıkça, çöküş süreci derinleştiğinde ayakta kalabilmek için kendi karşıtı, yani sosyalist değerleri, 1 Mayısları zayıflatmaya, etkisizleştirmeye dönük çaba harcıyor.

30 yılı aşkın bir süredir 3. Dünya Savaşı denilen bir savaş gerçeğini bu sistem yaşıyor. Kendi iç ilişki ve çelişkileri çok gergin, çok çatışmalıdır. Bir yandan endüstriyalizmle doğayı yok ediyor, diğer yandan her türlü tekçi liberalizmi geliştirerek toplumsal değerleri ortadan kaldırmaya çalışıyor. Doğaya saldırıyor, ekolojik yıkımların sürekli yaratıcısı haline geliyor. İnsanlığı üzerinde yaşadığı değerlerden yoksun kılmak istiyor. İnsanlığı var olan toplumsallığından uzaklaştırmak, toplumsal değerleri kadın köleliği şahsında yok etmek istiyor. Azami kâr gerçeğinin yol açtığı dizginsiz sömürü ve çıkar kavgası kapitalist modernite sistemini kendi içinde çürüterek her gün çö-

küşünü biraz daha yakınlaştırıyor. Diğer yandan neredeyse insanlığı ve onun üzerinde yaşadığı doğayı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getiriyor. Bu açık bir gerçektir. Bundan kurtulma, bunu azaltma, bundan çıkış yapma şansı da yoktur. Çünkü onun ruhu ve özü odur. Daha çok sömürü ve kendisini var etmek için başkalarını daha çok yok etmeye dayanıyor. Bunun için de daha fazla saldırıyı öngörüyor. Böyle olunca kendi iç değerleriyle, iç yapısıyla ayakta kalması, yaşadığı bu ağır kaos ve krizden kendisini çıkarması mümkün olmuyor.

Peki, bu durumda ömrünü nasıl uzatacak? İşte bu soruya verdiği cevap da alternatifleri yok etme oluyor. Yani kendisini kendi gücüyle ayakta tutamayınca bu sefer alternatifleri ortadan kaldırarak ayakta tutmaya çalışıyor. Özgür ve demokratik bir dünya gerçeğini, arayışını ortadan kaldırarak, zayıflatarak kendi ömrünü uzatmaya çalışıyor. İşte böyle bir durum da sosyalist değerlere, 1 Mayıs gerçeğine saldırı olarak

kutlama günü yapıyor, 'işçi bayramı' diyor ya da 'bahar bayramı' gibi adlarla devletleştirip yozlaştırmaya çalışıyor. İşçi sınıfının, emekçilerin, birlik, dayanışma ve mücadele gününü bir devlet gününe, devlet resmîyetine hapsetmek istiyor. Böylece anlamından boşaltmaya çalışıyor.

Diğer yandan aynı kesimler, orta sınıf küçük burjuva etkileri kullanarak 1 Mayıs'ı taşıdığı temel anlamından uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Birlik, en büyük örgütlülüğü ifade ediyor, örneğin örgütsüzlük bilincini yaymaya çalışıyorlar, örgütlenmeye karşı çıkartıyorlar, hem 1 Mayıs'ı kutlayacak hem birlik olmayacak bir şeyi olacağını diyorlar. Her türlü dayanışmadan uzak birbiriyle yarışan, kavga eden bir insanlık gerçeği ortaya çıkartmaya çalışıyorlar. Özellikle 1 Mayıs'ın mücadelecilik özelliğini ortadan kaldırmak istiyorlar. Oysa 1 Mayıs, işçilerin şehitler vererek direndikleri bir gündür. Yaşamlarını düzeltmek, özgür, eşit, yaşam sürdürülebilirlik için en cesur ve fedakar olarak eyleme girdikleri en kahramanca direniş gerçekleştirdikleri, kan ve can verdikleri bir gündür. Yani en büyük bilinçlenme, örgütlenme, eylem ve mücadele günüdür. Bunu böyle olmaktan çıkartmak istiyorlar. 1 Mayıs'ı eğlence günü, bayram günü, bahar günü yaparak aslında özünden boşaltmaya çalışıyorlar. Böylece özünden boşalmış, birlik, dayanışma ve mücadele gerçeğinden uzaklaşmış bir 1 Mayıs gerçeği ortaya çıkartarak işçi ve emekçileri, bütün ezilen insanlığı özgürlük ve sosyalizm için örgütlenip mücadele etmekten uzaklaştırmaya çalışıyorlar. Böylece mücadeleyi ya dar ekonomist bazı sınırlı maddi çıkarlar için yürütülecek ekonomik sendikalist mücadeleler düzeyine düşürüyorlar ya da tümüyle mücadele gerçeği olmaktan çıkartmaya çalışıyorlar. En ileri düzeyde insanların maddi yaşam standartlarını yükseltme arayışına çekip 1 Mayıs'ın mücadele gerçeğini siyasal yapıdan, siyasal mücadeleden koparmaya, uzaklaştırmaya çaba harcıyorlar. Her ne kadar bunda küçük burjuva kesimler kullanılsa da kesinlikle bunu planlayan, örgütleyen, o kesimleri buna yönlüten kapitalist modernite sistemi, tekelci burjuva sistem oluyor.

Yine çok değişik yöntemler sosyalist değerlere karşı kullanılsa da esas olarak kapitalist modernite sisteminin özünden boşaltma saldırısında liberalizm ideolojisi kullanılıyor. Tekçiliği, bireyciliği öngören ve esas alan liberalizm kullanılıyor ki, bu liberalizm günümüzde ulus-devlet faşizminin her alanda yaşanmasını ifade ediyor. Tekçi ulus-devlet faşizmine denk düşüyor. Bununla insanlar sosyal bir varlık olmaktan uzaklaştırılmaya, sosyalist bilinçten kopartılmaya çalışılıyor, bununla insanlar bireyci özel mülkiyetçi kılınmak isteniliyor. Bu temelde örgütlenemez, bir araya gelemez hale getiriliyor. Bununla insanlar dar maddi yaşama bağlanıp her türlü maneviyattan ve toplumsal değerlerden kopartılmak isteniliyor. Kuşkusuz bu saldırıları planlı ve örgütlü bir biçimde yürütüyor. Bunda her türlü orta sınıf kesimlerini, küçük burjuva etkilerini kullanıyor, en büyük araç olarak da liberal ideolojiyi kullanıyor. Böylece alternatif düşünceleri, ideolojiyi, siyaseti, örgütü ve eylemi en aza indire-

eleştirel ve özeleştiril bir sorgulamaya tabi tutarak hem ortaya çıkan kazanımları yeniden anlamlandırmaya hem de söz konusu çözümler ve çö-küşü ortaya çıkartan hata ve eksikleri bulmaya, onların derslerini çıkarmaya çalıştılar. Nasıl ki 1917 yılında gerçekleşen Ekim Devrimi'nin ardından, o devrimi anlamak, özümsemek ve örgütlü eylemler için çok yoğun bir arayış, bilinçlenme, eğitim, örgütlenme ve eylem seferberliği dünyanın dört bir yanında geliştiyse, kuşkusuz insanlığa kendini alternatif olarak sunan, yeni bir dünya olarak ifade eden Reel Sosyalist sistemin çözümleri ve çöküşü de benzer biçimde bir arayışa, tartışmaya yol açtı. Bunu sosyalizmin temel değerlerine sahip çıkarak çözümleri ve çöküşü yaratan hata ve eksiklikleri bulup giderme yönünde ele alanlar olduğu gibi, -ki bunlar gerçek devrimciler, gerçek sosyalistler her türlü dogmatizmi ve kalıpcılığı aşan yaratıcı düşünce sahipleriydiler. Bunlar dışında da özellikle küresel kapitalist modernite sistemi tarafından çok bilinçli, planlı ve örgütlü bir biçimde Reel Sosyalizm'in çözümlerini her türlü sosyalist değerlerin insanların bilincinden silinmesi, her türlü örgütlülüğün dağıtılması, sosyalizmin insanlar için bir umut kaynağı olmaktan çıkartılması için her şeyi yaptılar. Söylemedik söz, almadıkları karar, yapmadıkları hakaret, uygulamadıkları hile ve sahtekarlık kalmadı. Bu yönde her türlü saldırı yöntemine hiçbir ahlaki ve hukuki ilke tanımadan baş vurdular ve her şeyi kötülerdiler. Sosyalist bilinci ve örgütlülüğü ola-

yaşamı biraz anlayarak yaşayanlar bu bilince zaten varıyorlar. Bunları burada ifade etmemizin temel amacı şudur: Her türlü sosyalist değere saldırdılar, kötülemeye çalıştılar ama sosyalist değerler içerisinde 1 Mayıs'a bu biçimde hiçbir şekilde saldıramadılar. Kötüleyerek, hakaret ederek 1 Mayıs gerçeğini bulandırmaya, işçi ve emekçilerin bilincinden uzaklaştırmaya çalışamadılar. Diğer bütün değerleri zayıflatıldılar, kötülediler ama 1 Mayıs'ı kötüleyemediler, 1 Mayıs bilincini, ruhunu hiçbir biçimde zayıflatamadılar. 1 Mayıs gerçeği her zaman canlı kaldı, yaygın yaşandı, etkinliğini gösterdi. Birçok sosyalist değeri anlamada, onun gerçeğini yerine getirmede insanlar zayıflıklar yaşadılar ama 1 Mayıs ruhunu, bilincini her zaman canlı ve güçlü tuttular. Sosyalizmin birçok değeri insan yaşamından silindi ama 1 Mayıslar asla zayıflatılmadı. 1 Mayıs her zaman işçi ve emekçilerin bilinçlenmesinin, örgütlenmesinin, eyleminin temel bir etkeni oldu, dünyanın dört bir yanında hep canlı yaşandı. 1 Mayıs kutlamaları her zaman güçlü oldu. Hiçbir kapitalist saldırı, liberal saldırı 1 Mayısların gücünü ve etkisini zayıflatamadı. Neden böyle oldu? Çünkü 1 Mayıslar yaşamın içinden ortaya çıktılar. 1 Mayıs'ın işçi sınıfının birlik, dayanışma ve mücadele günü olarak tanımlanması herhangi soyut bir ifadeye dayanmadı. Tersine yaşamın hakikatinden çıkan, yaşamın ateşi içinden çıkan, emek ve kanla sulanan mücadele gerçeğinin sonucunda ortaya çıkan bir tanımlanma ve değer oldu.

1 Mayıs'ın mücadelecilik özelliğini ortadan kaldırmak istiyorlar. Oysa 1 Mayıs, işçilerin şehitler vererek direndikleri bir gündür. Yaşamlarını düzeltmek, özgür, eşit yaşam sürdürülebilirlik için en cesur ve fedakar olarak eyleme girdikleri en kahramanca direniş gerçekleştirdikleri, kan ve can verdikleri bir gündür. Yani en büyük bilinçlenme, örgütlenme, eylem ve mücadele günüdür. Bunu böyle olmaktan çıkartmak istiyorlar. 1 Mayıs'ı eğlence günü, bayram günü, bahar günü yaparak aslında özünden boşaltmaya çalışıyorlar.

ortaya çıkıyor. Bu saldırıyı birçok yöntemle yaptığı gibi, kapitalist modernite sisteminin en büyük gücü olan tekçi liberalizmle yapıyor. Liberal zihniyeti, ideolojiyi allayıp pullayarak adeta insanlığın tek düşüncesiymiş gibi göstererek herkesi buna inandırmaya, kendi liberalizmi içerisinde boğmaya çalışıyor. Herkesi toplumsallığından kopararak sadece bireyci bir yaşam konumuna iterek zayıf hale getiriyor. Böylece insanları düşünemez, paylaşamaz, örgütlenemez, dayanışma içerisine giremez, ortak değerler yaratamaz duruma düşürmek istiyor.

Bu anlamda en büyük saldırıyı ideolojik olarak yapıyor. Bunu bütün sosyalist değerler, ilkeler, ölçüler üzerinde yapıyor. 1 Mayıslar gerçeği üzerinden de yapıyor. Birçok yerde 1 Mayıs gerçeğini sahte sosyalist ya da sosyal demokrat adı altında devletleştirmeye çalışıyor. Devletlerin

rek kendi egemenliğini sürdürmek, ömrünü uzatmak istiyor. Alternatiflerini böyle bir saldırıyla ortadan kaldırmaya çalışıyor.

PKK'yi PKK yapan sosyalizmdeki ısrarıdır

Peki, böyle bir durumda biz ne yapmalıyız? Elbette demokratik modernite inşasını geliştirirken her türlü bireyci, tekçi, liberal düşünceye, zihniyet yapısına, ideolojik saldırıya karşı sosyalizmi, demokratik komünalizmi, toplumsallaştırıcı, kapitalist burjuva liberalizminin bireyci ve özel mülkiyetçiliğine karşı, demokratik modernite kuramının, demokratik bilimsel sosyalizmin birleştirici, komünleştirici, toplumsallaştırıcı, özgürlükçü ideolojik ilkelerini geliştirmeliyiz. Her türlü köleleştirilmeye, baskı altına almaya karşı özgürlük eylemini ortaya çıkartmalıyız. Bireyci mülkiyete karşı komünal mülkiyeti, bireyci yaşama karşı komünal toplumcu yaşamı geliştirmeli ve bunun bilincini, örgütlülüğünü, yaşam tarzını ortaya çıkartmalıyız. Kapitalist modernitenin liberal ideolojik saldırılarına karşı demokratik modernitenin sosyalist ideolojisini her alanda çok daha fazla geliştirmeli ve güçlendirmeliyiz. İnsan olarak yaşamak için sosyal varlık olma, sosyalist olma gereğini her zamankinden daha fazla öne çıkartmalıyız, bunu savunmalıyız. Böyle bir toplumcu zihniyet ve ideolojik duruşla kapitalist modernitenin bütün faşist tekkelci zihniyet kalıplarını, bireyci liberal saldırılarını boşa çıkartmalıyız, yenilgiye uğratmalıyız.

Burada mücadelenin siyasi, askeri, ekonomik ve sosyal boyutları var ama açığa çıkıyor ki, işin esasında ideolojik mücadele, zihniyet mücadelesi var. Her şeyin başında zihniyet ve ideolojik mücadele geliyor. Dolayısıyla Önder Apo, "Hakikat devrimi bir zihniyet ve yaşam tarzı devrimidir" dedi. Diğer mücadele yöntemlerini de kuşkusuz kullanmak gerekiyor ama günümüz gerçeği net bir biçimde ortaya çıkartıyor ki, tüm mücadelelerin başında zihniyet ve ideolojik mücadeleye geliyor. Zihniyet mücadelesinde, ideolojik mücadelede kazanılmadıkça siyasi ve askeri mücadele yürütmek ve o mücadelelerde başarı kazanmak mümkün olmuyor. O halde kapitalist modernitenin 1 Mayısları bile anlamından, özünden boşaltmayı ifade eden liberal, bireycileştirici ideolojik saldırılarına karşı her zaman toplumsallaştırıcı, komünleştirici, dayanışmayı, birliği, örgütlülüğü, toplumsallığı geliştiren değerlerini öne çıkartmalı, bu temelde mücadele ederek kazanmalıyız. Çok açık ki böyle bir mücadele günümüzde en açık ve yoğun bir biçimde ülkemiz Kurdistan'da yaşanıyor. Önder Apo öncülüğünde Hareketimizin ve halkımızın elli yılı aşan büyük özgürlük mücadelesi böyle bir gerçeği ortaya çıkarmış bulunuyor.

Bilindiği gibi Önder Apo 1973 yılında Türkiye gençlik hareketi içinden çıkış yaptı. PKK'yi oluşturan ideolojik gruplaşma, aydın gençlik hareketi Reel Sosyalizm'in içinden doğup gelişti. Reel Sosyalist hareketin Kurdistan'daki parçası olarak varlık buldu. Fakat baştan itibaren Önder Apo Sovyetler Birliği'nde ve diğer başka devletlerde yaşanan sosyalizmin özünden, ideolojik ilkelerinden uzak-

laşma, devlet çıkarlarını ve siyaseti ideolojik ilkelerin ve çıkarların önüne geçirmeyi ifade eden durumları modern revizyonizm olarak tanımladı. Kendi sosyalist anlayışını özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik, dayanışma ve paylaşım ilkelerine uygun olarak geliştirmeyi esas aldı. İlkeleri politik çıkarlara kurban eden yaklaşımları baştan itibaren eleştirdi, böylece kendi sosyalist anlayışını geliştirmeyi bildi.

Bu yönüyle PKK, Kurdistan'da 1970'li yıllarda doğup gelişen ve kendisini sosyalist olarak da tanımlayan grupların ötesinde sosyalist bilinci özüne uygun en doğru anlayan, sosyalist fikirleri en güçlü özümseyen, sosyalist değerleri bünyesine en güçlü bir biçimde taşıyan, oturtan ve yaşatan bir hareket olarak doğup gelişti. İçinde yer aldığı Reel Sosyalist hareketin bir gereği olarak ulus-devlet ideolojisinin etkisi altındaydı. Sömürgeciliğe, soykırımcılığa karşı Kürt halkının ulusal kurtuluşunu programladı, örgütledi ve eyleme geçirmeye çalıştı. Dolayısıyla kendisini bir ulusal kurtuluş hareketi ve mücadelesi olarak tanımladı. Elbette bunun esası da ulusal kurtuluş, ulusal bağımsızlığı ve özgürlüğü kazanmaktı. Fakat baştan itibaren ulusal bağımsızlık ve özgürlüğü, toplumsal özgürlükten hiçbir zaman koparmadı. Toplumsal özgürlükte birlikte olamayan bir ulusal özgürlüğün kazanılacağına ve yaşatılacağına hiçbir zaman inanmadı. Dolayısıyla baştan itibaren hem bir ulusal kurtuluş hareketi hem de onun öncüsü olarak bir sosyalist hareket olmayı bildi. Ulusal kurtuluş mücadelesini sosyalist öncülük temelinde, sosyalist ilkelerin ışığında yürütmeyi esas aldı. Kısaca PKK'nin sosyalist karakteri baştan itibaren başatı. PKK'yi, PKK yapan, her türlü faşist sömürgeci-soykırımcı saldırı karşısında ayakta tutan, onun direnme ruhunu ve eylemini geliştiren, PKK'yi yenilmez kılan esas olarak bu sosyalist karakter oldu. Ideolojik olarak sosyalizmi esas alması, ulusal kurtuluş mücadelesini sosyalist ideolojik öncülüğünde yürütmeyi öngörmesi başarılarının temelini oluşturdu, PKK'yi yenilmez kıldı, her türlü düşman saldırısı karşısında o saldırıları kırarak başarıyla çıkmasını sağladı.

Özellikle ilkel ve reformist Kürt milliyetçileri PKK'nin bu karakterini hep baştan itibaren günümüze kadar eleştirdiler, yanlış olduğunu söylediler. Yürütülen savaşın ulusal kurtuluşta istenen sonuca gitmemesini, uluslararası komployla karşılaşmayı PKK'nin sosyalist karakterine bağladılar. PKK'nin sosyalizmini onun başarısızlığının, çözüm yaratamamasının etkeni olarak gördüler. Hala da bunu savunanlar var, bunu içimize kadar da sokmaya çalışıyorlar. Halbuki bu kökünden yanlıştır. Aslında uluslararası komployla hareketi karşı karşıya getiren onun ulus devletçi ideolojisiydi, yani reel sosyalist etkileri aşamamasıydı. 20. yüzyılın ulusal kurtuluş hareketlerinin bir parçası olmayı tümünden aşamayıyordu. Ulus devlet çözümünü bütün ulusal sorunların çözümü gibi Kürt sorununda bir çözüm gücü olarak görmesi ve gerçekleştirmeye çalışmasıydı. Önder Apo, İmralı direnişi içerisinde bu gerçekleri açıkça ortaya koydu. Ulus-devlet ideolojisinin nasıl bir ideolojik bunalıma yol açtığını, ondan kurtuluşun büyük bir zihniyet devri-

miyle gerçekleştiğini, paradigma değişimini böyle bir zihniyet devrimi olarak gerçekleştiğini ortaya koydu. Kısaca PKK'yi uluslararası komployla karşı karşıya getiren onun sosyalist karakteri değil, ulus-devletçi, ulusal kurtuluş hareketi olma özelliği idi. Zamanında bu gerçeği görüp ideolojik ve siyasi olarak bunu aşamaması Kürt sorununun çözümünü gerçekleştirememeye götürdü.

Gerçekleşmeyen sadece Kürt sorununun çözümü de olmadı ki, 20. yüzyılda ulusal özgürlüğü elde etme anlamında ulaşılan ulus-devletlerin hepsi daha sonra kapitalist emperyalist sistemle uzlaştılar, birleştiler, öncekinden daha bağımlı, daha işbirlikçi, daha sömürge bir

PKK baştan itibaren ulusal bağımsızlık ve özgürlüğü, toplumsal özgürlükten hiçbir zaman koparmadı. Baştan itibaren hem bir ulusal kurtuluş hareketi hem de onun öncüsü olarak bir sosyalist hareket olmayı bildi. Ulusal kurtuluş mücadelesini sosyalist öncülük temelinde, sosyalist ilkelerin ışığında yürütmeyi esas aldı. PKK'yi, PKK yapan, her türlü faşist sömürgeci-soykırımcı saldırı karşısında ayakta tutan, onun direnme ruhunu ve eylemini geliştiren, PKK'yi yenilmez kılan esas olarak bu sosyalist karakter oldu. Ideolojik olarak sosyalizmi esas alması, ulusal kurtuluş mücadelesini sosyalist ideoloji öncülüğünde yürütmeyi öngörmesi başarılarının temelini oluşturdu, PKK'yi yenilmez kıldı.

konuma düştüler. Gelişmeler gösterdi ki, ulus-devlet çözümü ulusal sorunların çözüm gerçeği değilmiş, ulusal özgürlüğü ve bağımsızlığı ortaya çıkartmıyormuş. Bu gerçek hem Kurdistan'da yaşandı hem de dünyanın birçok alanında yaşandı. Ulusal kurtuluş mücadelesi vermiş olan toplumların hepsinde yaşandı. Dolayısıyla PKK'yi uluslararası komployla karşı karşıya getiren bu ulus-devletçi ideolojik-politik çizgiden tümünden kopamayışı oldu.

Şimdi uluslararası komplo karşısında PKK'yi yenilmez kılan, özgürlük ve demokrasi mücadelesini yürütmesini sağlayan onun sosyalist karakteridir. Bu sosyalist karakterde kendini yenileyen, zihniyet devrimiyle kendini geliştiren, iktidar ve devlet paradigmasından koparak kadın özgürlükçü demokratik ekolojik toplum paradigmasına ulaşan zihniyet yapısı

ve ideolojik değişimi, dönüşümü, devrimi oldu. Dolayısıyla PKK'yi PKK yapan sosyalizmdeki ısrarıdır. Nitekim Önder Apo "Sosyalizmde İsrar İnsan Olmakta İsrardır" demiştir. Yine "Sosyalizmden kuşku duymak, insandan ve onun sosyal varlığından kuşku duymaktır" diyerek bu gerçekliği ifade etmiştir. PKK'yi uluslararası komplo saldırısı karşısında da yenilmez kılan, uluslararası komplo saldırısına karşı Kürt özgürlük demokrasi mücadelesini küresel düzeye yayılacak denli bu etkinlikte dayatır hale getiren gerçeklik onun bilimsel ve demokratik sosyalist karakteridir. Demokratik sosyalist zihniyeti ve ideolojik yapılanışıdır. Sosyalist ideolojide kendisini yenileme, ideolojik devrim yapma gücünü gösterememesidir. Oysa PKK'yi sosyalist olduğu için 'Kürt sorununu çözemiyor, sosyalist fikirler çözüm önünde engel oluşturuyor' diyenler daha ilk günden mücadele sahnesinden eriyip yok oldular. Kürt milliyetçiliği değil Kürt sorununu çözmek, siyasetin gündemine bile getirememiştir. En küçük bir saldırı karşısında direnip onu boşa çıkartacak bir etkinlik bile gösterememiştir. Daha 12 Eylül faşist askeri darbesinin ilk izleri, öncü rüzgarları değiştiğinden itibaren tuz buz olup gitmişlerdir. Kendileri onlarca yıldır sıfırı tükettiler, neden bu hale geldiler, buna hangi zihniyet ve ideolojik yapılanma yol açtı? Dar, milliyetçi, reformist, teslimiyetçi zihniyet ve ideolojik yapılanma neye yol açtı? Bunlara bakmıyorlar. Bir de mücadele ısrarını bu kadar büyüten, sürekli kılan, Kurdistan özgürlük mücadelesini Türkiye'de, bölgede ve günümüzde dünyada yayarak küresel bir özgürlük ve demokrasi hareketi haline getirmeyi bilen PKK'yi ve onun zihniyet ve ideolojik duruşunu eleştirmeye çalışıyorlar. Bunların hepsi yanlış ve dar düşüncelerdir. Buna hiç kimse aldanmamalıdır. Kürt aydınları, gençliği, işçi ve emekçileri, kadınları, Kürt yurtseverlerinin hiçbirisi aldanmamalıdır. Doğru olan Önder Apo'nun yaptığıdır. Çünkü başarıyı Önder Apo yaratmıştır. Kürt halkını özgürce var etti, sosyalistçe yaşattı, Kürt toplumunu kadını-gencini Kurdistan özgürlük devrimini bütün dünyaya yaydı. Bütün insanlığın umudu haline getirdi, öncüsü kıldı. Herkesin ilham aldığı büyük değer düzeyine taşıdı. TC Devleti'ni, faşist soykırımcı-sömürgeci zihniyet ve siyaseti onlarca kez yenilgiye uğrattı. DAİŞ barbarlığını yenilgiye uğrattı. Her türlü faşist soykırımcı saldırıyı uluslararası komplo saldırısını kırdı. Bundan daha büyük bir gelişme mi olur, bundan daha büyük mücadele ve kazanım mı olur, bundan daha doğrularanan bir düşünce sistemi mi olur, elbette olamaz! İşte bu gerçekliği iyi görmek gerekiyor.

PKK, 1 Mayıs gerçeğini yaşatan bir hareket oldu

Bütün bu gelişmelerin hepsi PKK'nin başlangıcında vardı. PKK'yi bugün bölgesel ve küresel bir özgürlük ve demokrasi hareketi haline getiren, teoride ve pratikte böyle bir konum kazanmasına yol açan gerçeklik kesinlikle PKK'nin baştan itibaren sosyalist karakterde olması, sosyalist değerleri esas alması, sosyalizme de dar, tutucu, dogmatik,

kalıpcı değil yaratıcı, yenilikçi, geliştirici yaklaşması yol açtı. Önder Apo'nun dehası, yenilikçiliği, geliştirici gücü kendisini bu biçimde ortaya koydu. PKK baştan itibaren sosyalist hareket içerisinde doğup geliştiği gibi, bütün sosyalist değerleri doğru anlayan, özünü esas alan ve pratikleştiren bir hareket de oldu. Bu temelde 1 Mayısları da en doğru anlayan, anlamına en uygun yaşayan, 1 Mayıs gerçeğini yaşatan bir hareket oldu. 1 Mayısları birlik olmanın, kendini eğitip örgütlenmenin, dayanışmayı geliştirmenin, esas olarak da özgürlük mücadelesini her zaman daha da yükseltmenin birer adımı haline getirmeyi bildi. Her 1 Mayıs'ta mücadelesini daha çok geliştirdi. Giderek siyasi ve askeri mücadeleye yöneldiğinden itibaren 1 Mayıslar PKK pratiğinin önemli eylem günleri, gelişme günleri, hamle günleri haline geldi.

Nitekim 1982'nin 1 Mayıs'ında Beyrut'ta Filistin halkıyla Siyonizm'e karşı yürüttüğü büyük mücadele içerisinde ilk 1 Mayıs şehidini verdi. 1 Mayıs 1982'de Beyrut'taki çatışmalarda **Abdülkadir Çubukçu** yoldaşı şehit verdik. Filistin halkıyla emperyalizme ve Siyonizm'e karşı mücadelede omuz omuza ortak savaş mevzilerinde yürütülen bir mücadeleydi. Silah arkadaşlığıydı. Emek verme, ter dökme yanında kan dökerek 1 Mayısları hem de Filistin halkıyla omuz omuza dayanışma içerisinde Ortadoğu'nun özgürlük ve demokrasi mücadelesi düzeyinde yürütmeyi bildi.

Ardından Kurdistan'da gerillayı geliştirmeye yöneldiğinde yine mayısın her günü PKK için en büyük mücadele günü oldu, çünkü daha önce de 1977'nin 18 Mayıs'ında **Haki Karer** yoldaşı şehit vermişti. Haki Karer yoldaşın şehadet günü 'Şehitler Günü' olarak PKK tarafından kabul edildi. 1 Mayıs gerçeği 18 Mayıs şehitler gerçeğiyle birleşerek mayıs ayı PKK için en büyük direnme ve eylem aylarından birisi haline geldi. Ülkeye geri dönüşü ve gerilla pratiğini hazırlayan Hilvan ve Siverek direnişlerimize komutanlık eden Mehmet Karasungur yoldaş da 2 Mayıs sabahı şehit düştü. Yani bir mayıs iki mayısa bağlayan gecede şehit düştü. Bir anlamda 1 Mayıs şehidi sayılır. 15 Ağustos 1984 Gerilla Atılımıyla birlikte her 1 Mayıs, gerillanın eylemsel hamle yaptığı en temel günlerden birisi haline geldi. Daha 15 Ağustos Gerilla Atılımı'nın birinci yılında 1 Mayıs 1985'te Garzan'da **Ramazan Kaplan** ve komutasındaki gerilla grubu bir hafta boyunca faşist soykırımcı orduyla yürüttüğü çatışma içerisinde 1 Mayıs günü şehit düştü, 1 Mayıs şehitler kervanına katıldı. 1988 yılında Mardin'de PKK Merkez Komite üyesi **Mehmet Emin Aslan** yoldaş faşist soykırımcı orduyla girdiği çatışmada şehit düştü. Sonrasında her 1 Mayıs gerilla eyleminin her alanda yükseldiği, geliştiği, yayıldığı, gerillanın eylem üzerine eylem geliştirdiği günler haline geldi. Gerilla 1 Mayıslarda onlarca, yüzlerce şehit verdi. 1 Mayıslar tıpkı Newrozlar gibi, tıpkı 15 Ağustoslar gibi, tıpkı 27 Kasımlar gibi temel günlerinden, değerlerinden biri haline geldi. Hep böyle yaşandı, böyle anlam buldu, böyle savaşıldı. 1 Mayıslarda PKK mücadelesini yürüten 1 Mayıs şehitleri ordusu ortaya çıktı.

Önder Apo sosyalist düşüncede büyük bir devrim gerçekleştirdi

2000'lerin başında Önder Apo'nun gerçekleştirdiği paradigma değişimi PKK'yi iktidar ve devletçi parti olmaktan çıkartarak demokratik toplumcu bir parti haline getirdi. Kadın özgürlüğüne ve toplumsal ekolojiye dayalı demokratik toplumcu bir parti yaptı. Bu anlamda ulus-devlet ideolojisinden tümünden koparak demokratik ulus çizgisini geliştirdi. Demokratik toplum örgütlülüğünü öngördü, demokratik özerkliğe dayalı demokratik konfederalizm çözüm projesini geliştirdi. Ulus-devlet ideolojisi altında PKK'nin yaşadığı ideolojik bunalıma çözüm getirdi. Güçlü bir zihniyet devrimi, ideolojik devrim gerçekleştirmesini sağladı. Önder Apo'nun geliştirdiği demokratik modernite kuramı, kapitalist modernitenin liberal ideolojisine karşı demokratik modernitenin bilimsel ve demokratik sosyalist ideolojisini yarattı, tanımladı ve formülasyona kavuşturdu. Kapitalist modernitenin kapitalizmine, endüstriyalizmine ve ulus-devletine karşı ahlaki ve politik toplumu, demokratik konfederalizmi ve ekolojik toplumu tanımlayarak demokratik sosyalist ideolojiyi temel ilkelerine kavuşturdu. Bütün bunlar insanlık düşüncesinin yeni bir sistem kazanmasını, yeni bir sentez haline gelmesini sağladı. Böylece PKK'nin sosyalist karakterini daha çok geliştirdi ve içindeki çelişkilerini çözdü. Daha önce sosyalist ilkeler olarak esas aldığı özgürlük, farklılıklara dayalı eşitlik, paylaşım, dayanışma ilkeleriyle iktidar ve devlet aracı birbiriyle çelişiyordu. Söz konusu sosyalist ilkeleri baskı ve sömürünün aracı olan iktidar ve devletle hayata geçirmek mümkün değildi, bu da PKK düşüncesinin de temel çelişkiydi. Önder Apo bu noktada iktidar ve devlet paradigmasından koparak sosyalist değerlerin temel ilkelerinin iktidar ve devlet aracıyla hayata geçmeyeceğini öngördü. Sosyalist değerlerin hayata geçme aracı olarak demokratik yönetimi, demokratik konfederalizmi tanımlayarak tarihi büyük devrimi gerçekleştirdi. Sosyalist düşünce içerisinde var olan temel bir çelişkiyi çözüme kavuşturdu. Böylece amaç ile araç uyumunu sağladı. Daha önce amaç ve araç uyumu ve bütünlüğü yoktu, çelişkisi vardı. Sosyalizmin özgürlük, eşitlik, paylaşım amaçlarıyla devlet ve iktidar aracı birbiriyle uyumlu değildi. Yeni paradigma ile sosyalizmin özgürlük, eşitlik, dayanışma amacı, demokratik konfederalizmle, kadın özgürlüğüyle, toplumsal ekolojiyle uyumlu hale geldi. Önder Apo paradigma değişimiyle sosyalist düşüncede büyük bir devrim gerçekleştirdi. Tarihin en büyük en anlamlı devrimlerinden birisini sağladı. Sosyalist değerleri, ölçüleri, ilkeleri, uygulanabilir araçlarla bütünleştirerek sosyalizmin zafer yolunu açtı. Sosyalist ideolojinin zafer kazanma ve ayakta kalma gücünü ve imkanlarını yarattı. Bütün sosyalist değerleri yeniden canlandırdı, iktidar ve devlet paradigmasından kopartarak yaşanır, başarı kazanır ve hayata geçirilir kıldı. Bütün sosyalist değerler içinde 1 Mayıs gerçeğini de daha doğru anlaşılır ve daha anlamlı yaşanır hale getirdi. Paradigma değişimi ile birlikte 1 Mayıslar PKK'de daha an-

lamalı ve daha anlaşılır oldu. Tıpkı Newrozlar gibi, 15 Ağustoslar gibi, 27 Kasımlar gibi birer mücadele bayramı haline geldi.

1 Mayıs en çok Kürtlerin ve kadınların bayramıdır

Burada iki noktayı eleştirmemiz gerekiyor. Birincisi, gerçekler böyle olmasına rağmen, paradigma değişimi ile birlikte PKK'nin sosyalist karakterinin daha çok gelişmiş, daha bütünlük ve somutluk kazanmış olmasına rağmen 1 Mayısları anlama, algılama ve anlamına uygun yaşamada hala ciddi eksiklikler ve yetersizlikler var. Aslında bütün işçi ve emekçilerin bayramı, bütün ezilenlerin bayramı olduğu gibi, 1 Mayıs en çok da Kürtlerin bayramıdır. En çok kadınların bayramıdır. Çünkü kapitalist modernite sistemi tarafından, iktidar ve devlet zihniyeti ve sistemi tarafından en çok ezilen, sömürülen, baskı altında tutulan, en yoksul kılınan kadınlar ve Kürtlerdir. Eğer 1 Mayıs ezilenlerin bayramıysa, emekçinin bayramıysa, işçi ve emek-

Biz Kürt halkının hareketiyiz.

Kürt işçi ve emekçilerinin,

kadın ve gençlerin

hareketiyiz. Kürt ağasının,

beyinin, burjuvasının

hareketi değildir. Bu ayırım

nettir. Adımız üzerinde

İşçi Partisiyiz. Dikkat edilirse

başka bir ad takılmamıştır.

Demek ki böyle bir mücadele

gerçekliği var ve bu adı

henüz koruyor ve devam

ettiriyor. O halde kendi sınıf

ölçülerimizi, karakterimizi,

ilke ve ölçülerimizi göreceğiz.

çinin mücadele günüyse o zaman en çok ezilen, en emekçi olan Kürtler ve kadınlardır. Kadınlar bir bütün olarak böyle bir emekçiliği temsil ediyorlar. Kürtler yüzde doksan dokuz böyle bir emekçi halk konumundalar. O halde 1 Mayıs herkesten çok kadınların mücadele günüdür, birlik günüdür, dayanışma günüdür. 1 Mayıs herkesten çok Kürt halkının birlik, dayanışma ve mücadele günüdür. Kürt halkının insanlıkla paylaştığı bir Kürt bayramıdır. İfade ettiğimiz gibi tıpkı Newroz gibi, tıpkı 8 Mart gibi, tıpkı 15 Ağustos gibi, tıpkı 27 Kasım gibi 1 Mayıs da Kürtlerin ve kadınların bayram günüdür. Mücadele günüdür, örgütlenme günüdür, dayanışma günüdür. O halde bu bilincin Kürtler ve kadınlar içerisinde en yaygın bir biçimde geliştirilmesi gerekiyor. Bütün Kürt toplumuna ve kadınlara böyle bir bilinç verilme ve bu bilinç özümsetilmeye çalışılması gerekiyor. Bundan uzak kalmak, buna dar yaklaşmak, sanki kendi dışındaymış gibi görmek doğru değildir, yanlıştır. Bu konuda kuşkusuz kadınlar daha enternasyonalist yaklaşıyor, daha toplumdurlar, bü-

tün insanlık değerleriyle daha çok bütünleşiyorlar. 8 Mart'ın böyle bir emekçi kadınlar günü haline gelmesi ve bütün kadınları kucaklaması bunu gösteriyor. 1 Mayıs'ı da bu düzeyde sahipleniyorlar, esas alıyorlar, bir kadın bayramı haline getiriyorlar. Her alanda işçi ve emekçinin esasını oluşturan bir kesim olarak kendi bayramlarına sahip çıkıyorlar. Fakat Kürt toplumunda bu bilinç zayıftır, bu parti olarak bizim eksikliğimizdir. Bunu kabul ediyoruz ve bir özeleştirme olarak da ifade ediyoruz. Bu eksikliği mutlaka gideceğiz. Kürdistan'da Kürt halkının mücadelesiyle olmadı diye, Kürt toplumunun yüzde doksan dokuzunun yaşadığı, bir parçası olduğu işçi ve emekçilerin geliştirdiği bayramı Kürt esas alacak da kim esas alacak, elbette en çok Kürt halkı sahip çıkacak, en fazla Kürt bay-

ramı olarak değer görececek, sahip çıkılacak, anlamına uygun yaşanacak. Bu konuda reformist ve ilkel milliyetçi denilen zihniyet ve siyaset bunu engelliyor. Orta sınıf hareketi olarak küçük burjuva zihniyet olarak devrimci yurtsever ortamımızı bu biçimde daraltıyor ve zehirliyor. Kürt milliyetçiliğinin içimize sokulan etkileri oluyor. Oysa bu etkilere karşı mücadele etmek gerekiyor. Kim ki, 1 Mayıs'ı diğer bayramlarımızdan ayırıyorsa, sahiplenmiyorsa, özümsemiyorsa, anlamına uygun yaşamıyorsa o bizden değildir, o gerçek Apocu değildir. Bunu böyle görmemiz, anlamamız ve bu düzeyde sahiplenmemiz gerekiyor.

Herkesten çok 1 Mayısları Kürt halkı sahiplenmeli, kadınlar sahiplenmeli, 1 Mayıs'ı anlamına uygun birlik dayanışma ve mücadele günü olarak yaşamalı, kutlamalı, değerlendirmelidir. 1 Mayıslarda meydanları doldurmalıdır. 1 Mayıs meydanlarına akmalı, 1 Mayıs'ın özgürlük, eşitlik, paylaşım, dayanışma ilkelerini haykırmalıdır. 1 Mayıs'ı emekçinin kurtuluş günü, mücadele günü olarak görmeli, sahiplenip bu temelde yaşamalı ve yaşatmalıdır. Çünkü ifade ettik, Apocu hareketi yenilmez kılan, PKK'yi elli yıldır özgürlük mücadelesine yenilmez bir güç olarak öncülük ettiren temel kuvvet onun sosyalist karakteridir, sosyalist zihniyeti, ruh hali, paylaşımcı, özgürlükçü, komünal yaşam karakteridir, fedai ruhudur. Onun emeğe bağlı, emeğe değer veren bir emekçi hareketi olmasıdır. Önder Apo en büyük özgürlük emekçisi oluyor. Bunu defalarca kendisi de vurguladı. Kürt halkının demokratik ve ulusal birlik hareketi oluyor. En büyük dayanışmayı, paylaşımı, komünal yaşam ve kolektif yaşamayı PKK yarattı, kendi içinde somutlaştırdı Kürt toplumuna yaydı. En büyük mücadeleyi fedai çizgisinde PKK geliştirdi. O halde 1 Mayıs değerlerini şimdiye kadar PKK temsil etti, PKK'de somutlaştı. PKK ile birlikte Kürt halkı yaşadı, Kürt yurtseverleri yaşadılar. Bir yandan bu gerçeği yaşayıp diğer yandan bunun yeterince bilincinde olmamak, bunu sembolize eden 1 Mayıs'a sahip çıkmamak, onu herkesten fazla sa-

hiplenip anlamına uygun yaşamamak ve yaşatmamak kabul edilir değildir. O halde artık bu yetersiz ve hatalı duruştan tümünden çıkmalıyız. 1 Mayıs gerçeğini daha iyi anlamalıyız. Daha derinden bilincine varmalıyız. 1 Mayıs'ı anlamına uygun yaşatmak için gerektiği kadar sahip çıkmalıyız. 1 Mayıs'ta Kürt kadınları ve gençleri, işçi ve emekçileri, Kürt halkı nerede bulunuyorsa oradaki işçi ve emek-

çilerle, kadın ve gençlerle birleşerek, onlara öncülük ederek 1 Mayıs'ı anlamına uygun yaşamak ve yaşatmak için sokaklara akmalı, meydanları doldurmalıdır. Bunu Kürdistan'da yapmalıyız, Türkiye'de yapmalıyız, Türkiye kadınlarıyla, gençleriyle, işçi ve emekçileriyle AKP-MHP faşizmini yıkmak için 8 Mart'ta, Newroz'da geliştirdiğimiz serhildanları Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü hedefleyen Küresel Özgürlük Hamlemizi 1 Mayıs'ta yeni bir zirveye çıkarmayı bilmeliyiz. Sokakları ve meydanları doldurarak bunu yapmalıyız. Bütün kadınları, gençleri, işçi ve emekçileri her renkten, her cinsten, her millettten, işçi ve emekçileri, ezilenleri 1 Mayıs bilinciyle donatıp 1 Mayıs'ta özgürlük için, demokrasi için, sosyalizm için, Kürt sorununun çözümü için, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü için sokaklara ve meydanlara dökmeyi en güçlü eylemleri gerçekleştirmeyi mutlaka başarmalıyız.

çileden önce tarih yok muydu, sınıflar ortadan kalkar sınıfsız toplum ortaya çıkarsa tarih bitecek mi, kuşkusuz bitmeyecek ve tarih devam edecek. Sınıftan önce de tarih vardı, dolayısıyla tarihi de sınıflarla tanımlamak, sınıflara indirgemek doğru değildir. Bunlar açık ve anlaşılır bir durumdur. Fakat bu gerçek böyle açık ve netken, bunu sanki günümüz toplumlarında sınıf yokmuş, sınıf farklılıkları yokmuş, dolayısıyla sınıf mücadelesi yokmuş gibi anlamak ve algılamak, sınıf mücadelesinden uzak durmak, toplumu sınıfsız homojen bir topluluk gibi görmek kesinlikle doğru değildir. Şimdi bizde hem Parti içinde hem de yurtsever toplum içinde böyle bir algılama var. Kuşkusuz herkeste aynı düzeyde değil, çok hakim hale gelmiş de değildir, fakat çeşitli düzeylerde var ve zarar vericidir. Böyle bir algılama sınıf mücadelesini ortadan kaldırıyor bu da sınıf mücadelesini görmemeye götürüyor, dolayısıyla kendi sınıf temelini, kendi ölçülerini ve ilkelerini görmüyor. Biz 'Kürt Hareketiyiz' deniliyor, sadece öyle değil Kürt halkının hareketiyiz. Kürt işçi ve emekçilerinin, kadın ve gençlerin hareketiyiz. Kürt ağasının, beyinin, burjuvasının hareketi değildir. Bu ayırım nettir. Adımız üzerinde işçi Partisiyiz. Dikkat edilirse başka bir ad takılmamıştır. Demek ki böyle bir mücadele gerçekliği var ve bu adı henüz koruyor ve devam ettiriyor. O halde kendi sınıf ölçülerimizi, karakterimizi, ilke ve ölçülerimizi göreceğiz. Herkes gibi yaşamayı esas alamayız. Diğer sınıflara karşı mücadele edeceğiz, küçük burjuvazinin bireyciliğine, maddiyatçılığına, özel mülkiyetçiliğine, kaypaklığına, korkaklığına, ürkekliğine, bölücülüğüne, parçalayıcılığına, grupçuluğuna karşı mücadele edeceğiz. Bunlar işçi sınıfında yoktur, emekçilerde bu özellikler yoktur. Bunlar küçük burjuva, orta sınıf özellikleridir. Dolayısıyla kendimizi doğru eğitebilmek, kişilik devrimimizi doğru yapabilmek, kişilik ölçülerimizi doğru ve yeterli geliştirebilmek için bunlara karşı sınıf mücadelesi yürüteceğiz.

İdeolojik mücadelenin esasından kopmamamız gerekiyor

Burada eleştirmek istediğimiz ikinci husus, sınıf gerçeğine ve sınıf mücadelesine yaklaşım, bunları anlama ve algılama konusudur. Önder Apo toplumların sınıflarla tanımlanmasının doğru olmadığını ifade etti. "Köleciler toplum, feodal toplum, burjuva toplum, işçi toplumu denilemez" dedi. Bu oldukça anlaşılır ve anlamlı bir değerlendirmeydi ve sonuna kadar doğru olan bir düşünceydi. Çünkü başta Reel Sosyalizm olmak üzere sosyalizm adına hareket eden bütün ideolojik-politik çizgiler toplumlara böyle tanımlıyorlardı. Dolayısıyla tarihi, sınıf mücadelelerinin tarihi olarak tanımlıyorlardı. Önder Apo bunları yanlış buldu ve eleştirdi. Gayet açık ve anlaşılır bir biçimde bunu yaptı. "Sınıflar ve iktidar devletle birlikte ortaya çıktılar, dolayısıyla iktidar, devlet, sınıf ortaya çıkmadan önce de toplumlar vardı ve bunlar yaşayan gerçekliklerdi. O halde toplumlara; sınıf, iktidar ya da devlet var etmedi. Dolayısıyla onlarla ifade edilmesi doğru değildir" dedi. Yine sınıflar onun dayandığı iktidar ve devlet yok

çileden önce tarih yok muydu, sınıflar ortadan kalkar sınıfsız toplum ortaya çıkarsa tarih bitecek mi, kuşkusuz bitmeyecek ve tarih devam edecek. Sınıftan önce de tarih vardı, dolayısıyla tarihi de sınıflarla tanımlamak, sınıflara indirgemek doğru değildir. Bunlar açık ve anlaşılır bir durumdur. Fakat bu gerçek böyle açık ve netken, bunu sanki günümüz toplumlarında sınıf yokmuş, sınıf farklılıkları yokmuş, dolayısıyla sınıf mücadelesi yokmuş gibi anlamak ve algılamak, sınıf mücadelesinden uzak durmak, toplumu sınıfsız homojen bir topluluk gibi görmek kesinlikle doğru değildir. Şimdi bizde hem Parti içinde hem de yurtsever toplum içinde böyle bir algılama var. Kuşkusuz herkeste aynı düzeyde değil, çok hakim hale gelmiş de değildir, fakat çeşitli düzeylerde var ve zarar vericidir. Böyle bir algılama sınıf mücadelesini ortadan kaldırıyor bu da sınıf mücadelesini görmemeye götürüyor, dolayısıyla kendi sınıf temelini, kendi ölçülerini ve ilkelerini görmüyor. Biz 'Kürt Hareketiyiz' deniliyor, sadece öyle değil Kürt halkının hareketiyiz. Kürt işçi ve emekçilerinin, kadın ve gençlerin hareketiyiz. Kürt ağasının, beyinin, burjuvasının hareketi değildir. Bu ayırım nettir. Adımız üzerinde işçi Partisiyiz. Dikkat edilirse başka bir ad takılmamıştır. Demek ki böyle bir mücadele gerçekliği var ve bu adı henüz koruyor ve devam ettiriyor. O halde kendi sınıf ölçülerimizi, karakterimizi, ilke ve ölçülerimizi göreceğiz. Herkes gibi yaşamayı esas alamayız. Diğer sınıflara karşı mücadele edeceğiz, küçük burjuvazinin bireyciliğine, maddiyatçılığına, özel mülkiyetçiliğine, kaypaklığına, korkaklığına, ürkekliğine, bölücülüğüne, parçalayıcılığına, grupçuluğuna karşı mücadele edeceğiz. Bunlar işçi sınıfında yoktur, emekçilerde bu özellikler yoktur. Bunlar küçük burjuva, orta sınıf özellikleridir. Dolayısıyla kendimizi doğru eğitebilmek, kişilik devrimimizi doğru yapabilmek, kişilik ölçülerimizi doğru ve yeterli geliştirebilmek için bunlara karşı sınıf mücadelesi yürüteceğiz.

Diğer yandan Kürt feodal burjuva egemen sınıfları var. Bu KDP'de

temsilini buluyor. En işbirlikçi, en hain sınıf oluyor. Bu işbirlikçiliğe, ihanete karşı her düzeyde mücadele yürüteceğiz. Bu mücadeleyi yürütmezsek özgürlüğümüzü, eşitliğimizi, kurtuluşu kazanamayız. Bu son derece net ve açık bir durumdur. Bunlar yoksa o zaman Kürtler homojen bir toplumsa o halde Barzani Kürdü ile Apo Kürdü aynıdır anlamına gelir. Oysa Önder Apo, "İki Kürt var, biri Barzani Kürdü biri de Apo Kürdü'dür. Barzani Kürdü fosilleşmiş Kürt, Apo Kürdü ise özgür Kürt'tür. Bu iki Kürtlük aynı değildir bir arada olmaz" dedi. O halde özgür Kürt ile işbirlikçi, hain Kürt'ü bir arada tutamayız. Bunları görmeyen, işbirlikçiliğe, ihanete karşı mücadeleyi öngörmeyen genellemeci ulusal birlik arayışı, çağırısı bu nedenle hiçbir anlam ifade etmiyor. Dikkat edilirse bu gerçekleşmiyor. Çünkü maddi temeli yoktur. Bir araya gelemeyecek güçleri bir araya getirmeyi ifade ediyor. Dolayısıyla bunlardan uzak durmalıyız. Hem küçük burjuva sınıf özelliklerini hem de

Küçük burjuvalar hep kaypak ve korkaktırlar, aldaticıdırlar. 'Özgürlük' derler ama köleliği yaşatırlar. Bireycilik kadını en çok köleleştiren alandır. Bireycilik ve özel mülkiyetçilik iktidar ve devletin, sınıfın doğduğu alandır, bu kadının köleleştirilmesi temelinde gerçekleşmiştir. Kadının köleleştirilmesiyle özel mülkiyet dünyası, sınıflaşma, iktidar ve devlet eş zamanlı gelişen olgulardır. Birbirlerini besliyor. O halde kadın özgürlüğü sınıf mücadelesi temelinde sınıflaşmaya karşı mücadele, iktidar ve devlete karşı mücadele, onlardan kurtuluşla eş zamanlıdır. Buna göre bir sınıf anlayışı ve sınıf mücadelesini geliştireceğiz. Elbette toplumu sınıflarla tanımlamayacağız, toplumu Önder Apo 'ahlak ve politika' olarak tanımladı. 'İnsanları toplum yapan, sosyal varlık haline getiren, dolayısıyla sosyalizmin temelini oluşturan ahlak ve politikadır' dedi. Biz bunları özümseyeceğiz ve anlayacağız, esas alacağız. Ama bu, günümüz toplumlarında sınıflar yok anlamına gelmiyor,

grupsal ve bireysel açıklamalar oldu, gençlik ve kadının konferansları oldu ve hamleye bu temelde katılım oldu. Her şeyden önce Önder Apo'nun karakterine çok daha uygun olan tarzda Önderlik savunmalarını okuma, Önderlik düşünceleriyle kendini eğitime, bilinçlendirme, özgür düşünce sahibi haline gelme çalışmaları, mücadelesi yürütüldü. Bunlar gayet önemli ve anlamlıydı.

Bu süreç 15 Şubat uluslararası komplosunun 25'nci yıl dönümünü protesto eylemlerinde zirve yaptı. Böylece söz konusu hamleyi yürütenler birinci aşamanın başarıyla gerçekleştirildiğini ifade ettiler. Ufak tefek hataları, eksiklikleri var onları açığa çıkartıyoruz, eleştiri-özeleştiriyle düzeltiyoruz, böylece hamle gerçek anlamda küresel düzeyde büyük bir özgürlük ve demokrasi mücadelesini başlatmıştır, her kesimden, her cinsten, her renkten insanı katmıştır. Bütün toplumların ruhunu, yüreğini temsil eden sanatçıları, aydınları, yazarları, siyasetçileri,

siyasetini yerle bir ederek 'kendimizi de kentimizi de biz yöneteceğiz' ilkesiyle temel bütün yerel yönetimleri kazandı. Aslında hileyle çeşitli yollarla bazılarını devletin tüm gücüyle AKP aldığını söylüyor. Bunların nasıl alındığı da ortadadır, anlaşılır bir durumdur. Öyle demokratik bir seçim olmamıştır, eşit adil bir yarış yaşanmamıştır. AKP kendi gücüyle değil, bütün devletin gücünü hatta küresel düzeydeki destekleri de kullanarak her türlü hileye ve oyuna baş vurarak bazı sonuçları aldı, o da hedeflediğinin en azını alabildi. Temel bütün kentlerden, Amed'de, Wan'da, Mêrdîn'de Kürt halkı faşizme geçit vermedi. Batman'dan Dersîm'e, Colemerg'den Agirî'ya geçit vermedi. Bunlar çok önemli sonuçlardı. Aslında Küresel Özgürlük Hamlemizin önemli bir siyasi başarısı olarak ortaya çıktı. Şimdi artık AKP-MHP faşist yönetimi meşruiyetini kaybetmiş, oy çokluğunu kaybetmiş bir diktatörlük haline geldi. Zaten haklı bir meşruiyeti yoktu, hileli meşruiyeti de kalmamıştır. Dolayısıyla erken seçim gündeme getirilecektir. Tayyip Erdoğan'ın kendisi 'bu bitiş değil' diyerek aslında kendisinin ve partisinin bittiğini ilan etmiştir. Bundan sonraki süreç bitiş olacak, artık bundan sonra mücadele Tayyip Erdoğan yönetimini tarihe gömmek üzere yapılacaktır. İşte Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü hedefleyen Küresel Özgürlük Hamlemiz de böyle bir mücadele hamlesi oluyor. AKP-MHP faşist diktatörlüğünü tarihe gömerek Kürt özgürlüğü temelinde Türkiye'nin demokratikleşmesini gerçekleştirmeyi esas alıyor. Bunun mücadelesini yürütme ve başarma hamlesi oluyor.

1 Mayıs böyle bir hamlenin önemli bir pratikleşme adımıdır. Newroz'dan ve 31 Mart seçiminden sonra yenilgiye uğramış, seçimi kaybetmiş AKP-MHP faşist diktatörlüğüne karşı Kürt halkının, Türkiye işçi ve emekçilerinin, kadın ve gençlerinin ikinci ağır ve öldürücü darbeyi vuracağı zaman 1 Mayıs'tır. 1 Mayıs eylemleridir. 1 Mayıs'ta sokakları ve meydanları dolduran kadınlar ve gençler, işçiler ve emekçiler, Kürtler ve Türkiye'nin tüm halklarıdır. Bu, büyük bir şans ve fırsattır. Umud ediyoruz ve inanıyoruz ki, herkes bu gerçeği böyle görecekler. Halkımız, kadınlar ve gençler, Türkiye'nin tüm halkları, işçi ve emekçiler gerçeği böyle görecekler. 2024, 1 Mayıs'ını böyle antifaşist büyük direnişin zirvesel bir eylem adımı olarak değerlendirecekler ve bu temelde sokaklara akacaklar, meydanları dolduracaklar, her yerde özgürlüğü, demokrasiyi, İmralı işkence ve tecrit sisteminin yıkılmasını, faşizmin çöküşünü haykıracaklar. Bizim hedefimiz kesinlikle böyledir.

1 Mayıs'a hiçbir engel tanımadan akın edelim

2024, 1 Mayıs'ının güncel ideolojik ve politik anlamı bu temelde ortaya çıkıyor. Küresel Özgürlük Hamlemizin yeni bir kitlesel zirve yaptığı eylemliliği ortaya çıkartacak bir durumu ifade ediyor. Tüm devrimciler, yurtseverler, sol-sosyalistler olarak gerçeği böyle görmemiz ve buna göre yüklenmemiz gerekiyor. Türkiye'nin işçi ve emekçi kesimleri, Türkiye halkları kadınları ve gençleri, özellikle sol-sosyalist devrimci demokratik güçleri,

HBDH içinde yer alan dostlarımız gerçeği böyle görerek 1 Mayıs'ta tüm güçleri birleştirip bir antifaşist eylem şöleni haline getirerek AKP-MHP faşizmine öldürücü darbeyi sokmakta, meydana vurmayı sağlamaları için tam bir seferberlik halinde hareket edeceklerdir. İncancımız böyledir, çağrımız bu temeldedir. Yoldaşların şimdiki kadarki duruşları, mücadeleleri sürece böyle yaklaşacaklarını ve bu tarzda bir hamle geliştireceklerini kanıtlamıştır. Burada özellikle çağrımız Kürt halkıdır, Kürt yurtseverlerindedir, Kürt işçi ve emekçilerindedir, Kürdistan'da Türkiye'de dünyanın dört bir yanında bulunan Kürt yurtseverlerindedir, Kürt kadınlarına ve gençlerindedir. Geçmişle kıyaslamamak gerekiyor, geçmişteki hata ve eksikliklerimizi düzeltelim, 1 Mayıs gerçeğini doğru anlayalım, Apocu çizgi ve PKK gerçeği içerisinde 1 Mayıs'ın ne anlama geldiğini iyi görelim ve kendi bayramımız olarak, kendi günümüz olarak sahiplenelim. Bunu Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü hedefleyen Küresel Özgürlük Hamlemizle en ileri düzeyde birleştirelim. Kürdistan'ın bütün kentlerinde olduğu gibi, özellikle Türkiye'de işçi ve emekçilerin, kadın ve gençlerin 1 Mayıs eylemlerine en güçlü bir biçimde katılım hem de öncü düzeyde yer alalım. Dünyanın neresinde olursak olalım, bulunulan her yerde 1 Mayıs eylemlerine en önde katılalım. Kürt sorununun çözümünü ve Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü hedefini haykıralım, 1 Mayıs eylemlerinin temel talepleri haline getirelim. Faşizmi, sömürgeciliğe, soykırımcı zihniyet ve siyasete karşı, kapitalist modernite sistemine karşı; işçi ve emekçilerin, kadın ve gençlerin emekçi halkların birliğini ve dayanışmasını en üst düzeyde yaratmayı bilelim. Biz bu 1 Mayıs'a kesinlikle bu temelde yaklaşıyoruz. 1 Mayıs Küresel Özgürlük Hamlemizin Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü hedefleyen hamlemizin yeni bir zirvesi olacak diyoruz. Böyle bir konuma gelmeyi Önder Apo gerçeği her şeyden daha fazla hak ediyor. Sosyalizme en büyük düşünsel ve pratik katkıları sunan Önder Apo olmuştur. Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü için mücadele, aslında hepimizin kendi özgürlüğümüz için mücadeledir. Kadınların ve erkeklerin özgürlüğü için mücadele, halkların özgürlüğü ve demokratik yaşamı için mücadeledir. O halde kendi özgürlüğümüzü, halkların özgürlüğünü ve kardeşliğini Önder Apo'nun fiziki özgürlüğüyle birleştirerek en ileri düzeyde pratiğe geçirelim. 1 Mayıs'a hiçbir engel tanımadan akın edelim. Sokakları ve 1 Mayıs meydanlarını en yüksek düzeyde dolduralım. Özgürlük ve demokrasi taleplerimizi, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü taleplerini en yüksek sesle haykıralım. Bu 1 Mayıs'ı başlatan AKP-MHP faşizminin çöküşünün daha da hızlandığı, Kürt özgürlüğünün ve Türkiye demokratikleşmesinin umut olmaktan çıkarak adım adım yaşanır hale geldiği 1 Mayıs'a dönüştürelim. Bu temelde;

- Yaşasın 1 Mayıs!
- Biji 1 Gulan!
- Yaşasın Bilimsel Demokratik Sosyalizm!

Kürt feodal burjuvalarının işbirlikçi, ihanetçi karakterine özelliklerine karşı mücadele etmeden yurtsever olunamaz, devrimci olunamaz, özgürlükçü olunamaz, demokratik toplum inşası geliştirilemez, kadın özgürlüğü gerçekleştirilemez. Kendimizi tanımlayamayız, ilke ve ölçüler bulamayız, kendimizi eğitemeyiz, ilke ve ölçülerimizi kaybederiz.

Bunlar neye göre ilke ve ölçülerdir? 'Kürt' demek yetmiyor, Kürt ağası mıdır, Kürt burjuvası mıdır, Kürt işbirlikçisi midir, haini midir; yoksa Kürt devrimcisi midir, Kürt yurtseveri midir, özgürlükçüsü müdür, komünal yaşayan kolektif yaşayanı mıdır, Kürt fedaisi midir? Bunlar aynı değildir. Birincilerle bu ikincileri kesinlikle ayırmayı bilmemiz gerekiyor. Bu konuda ideolojik mücadelenin esasından kopmamamız gerekiyor. Sınıf mücadelesiyle cins mücadelesini ideolojik mücadele olarak koyuyoruz, dolayısıyla işçi emekçi karakterimizi esas almazsak, orta sınıfa ve egemen sınıfa karşı mücadele etmezsek doğru cins mücadelesi de yürütemeyiz. Kadın özgürlük çizisini de anlayamayız, özümseyemeyiz. Kadın özgürlük çizisinde kendini eğitmiş özgürleştirilmiş kadınlar ve erkekler haline gelemez, toplumsal özgürlüğü o durumda gerçekleştiremeyiz. Çünkü maddiyatçılıkla, mülkiyetçilikle hele hele egemen sınıf özellikleriyle kadın özgürlüğü olmaz. Barzani Kürt'ünün de kadın özgürlüğü olmaz, kadının adı bile yoktur.

dolayısıyla sınıf mücadelesi yok denilirse en temel karakterimizi, zihniyet yapıyı kaybederiz, o da sosyalist karakterdir. Onu kaybederiz. Hem kadın özgürlüğünü kaybederiz hem özgür birey olmayı kaybederiz. Demokratik komüne dayalı özgür birey haline gelmeyi kaybederiz. O halde sınıflaşma, sınıf gerçeği ve sınıf mücadelesi gerçeğini de doğru anlamamız ve doğru yaklaşmamız, bu konudaki hatalı algılamaları ve yanlışları bu 1 Mayıs vesilesiyle değerlendirip tartışarak ortadan kaldırıp Önderlik değerlendirmelerimizi ve parti ölçülerimizi doğru anlayan ve uygulayan haline mutlaka gelmeliyiz.

10 Ekim'de başlatılan hamle gerçek bir Özgürlük Hamlesi olmuştur

Sonuç olarak bu 2024 yılı 1 Mayıs'ını 10 Ekim 2023 tarihinden bu yana Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü ve Kürt sorununun çözümünü hedefleyen Küresel Özgürlük Hamlesi temelinde karşıyoruz. Gerçekten de 10 Ekim'de startı verilen, ilan edilen ve başlatılan hamle gerçek bir Küresel Özgürlük ve Demokrasi Hamlesi haline gelmeyi başarmıştır. Kürt sorununun çözümünün önünü aydınlatan, böyle bir süreci pratik olarak mücadele düzeyinde başlatan bir hamle olmayı başarmıştır. Bu geçen süreç çeşitli aşamalardan değişik eylem biçimleriyle yürütülen farklı adımlarda ilerleyerek bugüne geldi. Eylemler oldu,

bütün işçi ve emekçi örgütleri, sendikaları, partileri, kadın ve gençlik örgütleri her düzeyde katılım göstermişlerdir. Dünyanın her tarafında eylemler gerçekleşmiştir.

15 Şubat'tan itibaren hamlenin ikinci aşaması ilan edildi. Bu ilana uygun olarak da 15 Şubat'tan bu yana Kürdistan'da, Türkiye'de, Ortadoğu'da ve dünyanın dört bir yanında gerçekten de Özgürlük Hamlemizi zirveden zirveye taşıyan büyük kitlesel eylemler gerçekleşti. Kadınların 8 Mart kutlamaları, Önder Apo'nun fiziki özgürlüğü talebiyle birleşerek kadın cephesinden hamleyi en güçlü sahiplenme yaşandı. Newroz Kürdistan'da ve dünyanın dört bir yanında on milyonlarca insanı sokağa ve meydanlara çekerek Önder Apo'nun fiziki özgürlüğünü hedefleyen Küresel Özgürlük Hamlemize gerçekten en temel zirve yaptırmayı başardı. Hamleyi en büyük kitlesel düzeye ulaştırdı.

Bunların sonucu, yansıması 31 Mart 2024 yerel seçimlerinde kendini gösterdi, siyasete dönüştü. 22 yıllık AKP-MHP faşist diktatörlüğü, AKP yönetimi en büyük seçim başarısızlığını 31 Mart yerel seçimlerinde yaşadı. İktidar olma meşruiyetini kaybettiği gibi, Türkiye'nin birinci partisi olma gücünü de kaybetti. Türkiye'de ikinci parti durumuna düştü. Kürdistan'da daha da zayıf hale geldi. Kürt halkı her türlü baskıya ve hileye rağmen faşist soykırımcı zihniyete ve sisteme geçit vermedi. Kayyum

Baş batarfı sayfa 24'te

Ayrıca buralar onun da yaşam alanıydı. Hızla yürüyerek arkadaşlara ulaştık. Bir taraftan da gülüyorduk. Heval A. silahı elinde birkaç adımda bir arkasına bakarak yürüyordu. Son on metreyi koşarak arkadaşlara ulaştık.

“Heval geliyorlar mı?” diye sordu diğer arkadaşlar fısıltıyla. İkimiz de kahkaha atarak gülmeye başladık.

“Ne oldu niye gülüyorsunuz?” diye sordu “düşman”ı gören arkadaş.

“Arkandan gelen ayıymış. Herhalde ayı sana aşık olmuş, onun için peşine düşmüş. Aşkına söyle erzaklarımıza karışmasın” diyerek espriyi patlattık.

“Ne gülüyorsunuz, ya ayı bana saldırsaydı ne olacaktı?” diye sordu tüm ciddiyetiyle.

“Yok, ayı sana saldırmaz, sadece aşkını ilan ederdi” dedikimizde o da gülmeye başladı.

Erzak depolarımızın çoğunu Malazgirtli Kemal arkadaş yapıyordu. Depo yapım işinde tam bir uzmandı.

Komutanımız heval Besê, Dersim'in asiliğini ve asaletini taşıyordu. İradesi çok güçlüydü. Çok fedakâr ve çalışkandı. Gücünün üstünde bir çabanın sahibiydi.

Toplantı için hepimiz Eyalet Karargahı'na çağırılmıştık. Toplantı yerine ulaştığımızda düşman büyük bir operasyon başlatmıştı. Yönetim olarak hemen bir araya geldik. Hızlı bir planlama yapıldı. Birliklerin arazide konumlanma yerleri belirlendi ve birlikler vakit kaybetmeden belirlenen yerlere doğru hareket etti. Bizim yapmamız gereken ise yanımdaki atları gizledikten sonra karargâh gücünün yanına gitmekti. Randevu yeri de önceden belirlenmişti.

“Axîn arkadaş soğuk almış, yanınızda kalsın” dedik eyalet komutanına.

Eyalet komutanı herkesin kendi gücüyle hareket etmesinin daha doğru olacağını söyledi.

Ben önerimi tekrar edince “Hayır ben kalmıyorum, sizinle geleceğim” dedi Axîn arkadaş.

“Bırak ısrar etme. Gidelim, zaman

yağlıyordu. On dakika sonra iki arkadaş da geri geldi.

Birkaç dakika ayakta bir durum değerlendirmesi yaptık. Düşmanı vurup vurmama tartışması oldu. O arada ateşler sönmüş, ortalık zifiri karanlığa gömülmüştü. Göz gözü görmüyordu.

“Birbirimizi görmüyoruz. Bu durumda boş yere ateş etmiş oluruz. Haydi buradan uzaklaşalım” deyip uzaklaştık. Sırlıklam olmuş elbiseler içinde soğuktan titreyen arkadaşların dişlerinden sesler geliyordu.

“Donacağız heval gidelim” dedik ve oradan ayrılma kararına vardık. Kemal arkadaşın arazi hakimiyeti çok güçlüydü. Gece bile yolu çıkarabilen bir özelliğe sahipti. Aynı zamanda iyi de bir kuryeydi. Zaman kaybetmeden oradan uzaklaştık.

Randevu yerimize düşmanın nasıl geldiğini ve arkadaşların neden bize bilgi vermediklerini yorumlayan birçok görüş dile geliyordu. Bulduğumuz yerin kırk dakika aşağısında düşmanın yakıp yıkararak boşalttığı bir köy vardı.

“Köye gidip bir evde ateş yakarak kendimizi kurutup daha sonra da uygun bir araziye gidelim” dedi arkadaşlar. Yıkık köye indik. Köyde sağlam kalmış, üstü kapalı dört duvar bulduk. Hemen odun toplayıp içinde ateş yaktık. Yanan ateşin etrafında daire oluşturup kurulanmaya çalıştık. Ateşten yükselen duman ile üzerimizden kalkan buhar birbirine karışıyordu. Ateş görünmesin diye azami dikkat gösterdik. Kapalı odanın tavanından aşağı doğru bir duman tabakası oluştu. Yarım saat sonra oturarak nefes almak bile iyice zorlaşmıştı. Yere eğilerek nefes alabiliyorduk.

Axîn arkadaş kafasını bana dayayıp uzanmış, uyuyordu. Başını dizimin üzerine bıraktım. Nereye gideceğimiz üzerine tartışmalar yapıldı. İki görüş ortaya çıktı.

“Zozanlara gidelim. Zozanlar her ne kadar çok soğuk olsa da daha güvenli yerdir” önerisinde bulundu Vahdet Kitay.

“Kara Dere'ye gidelim” yönündeydi komutanımız ve çoğunluğun görüşü. Kara Dere'ye gitmekte karar kıldık. Biraz kurulanmıştık. Sabaha az kalmıştı. Yağmur hâlâ eski temposunda yağmaya devam ediyordu.

“Heval on beş dakika sonra hareket ediyoruz” dedi Besê arkadaş. Tüm arkadaşlar çantalarını toplamaya başladı.

“Uyan heval gidiyoruz” dedim Axîn arkadaşına yavaşça sarsarak.

“Gidiyor muyuz?” diye sordu gözlerini zorla açarak.

“Hadi toparlan, gidiyoruz” diye

tekrarladım. Henüz on beş dakika dolmadan herkes harekete hazırıldı.

Yağmur azalmış, fakat hâlâ inceden çiselemeye devam ediyordu. Köyden ayrıldık. Alt taraftaki köprüye ulaştığımızda yağmur durdu. O kadar çok yağmıştı ki her yer çamur deriyasına dönmüştü. Ayak bileklerimize kadar çamura batıyorduk. Çok iz bırakıyorduk, taşlara basarak yürümemize rağmen yine de iz kalıyordu. Hava aydınlanmaya başladığında bozulmuş yoldan çıkarak dar, sarp ve derin Kara Dere'ye kendimizi bıraktık. Gün ağarınca dek derenin kenarında konakladık.

Gün ağardığında saat sekizi bulmuştu. Çevrede olağandışı bir şey yoktu. Herhangi bir düşman hareketliliği de görünmüyordu.

“Çay yapalım” dedi arkadaşlar.

“Yapabilirsiniz, ama duman çıkarmadan ateşi yakın” dedi Besê arkadaş. İki arkadaş derenin karşısına geçerek biraz odun toplayıp hemen orada ateş yaktı. Besê arkadaş da ateş yakan arkadaşların yanına gitti.

“Heval düşman!” diye seslendi çok geçmeden nöbetçi ve Besê arkadaş birlikte. Herkes hemen çantasını sırtına atıp silahını eline alarak harekete geçti. Kemal, Axîn ve bir arkadaş daha kendilerini dereden aşağıya doğru bıraktı.

“Heval dereden çıkıp yanımıza gelin” diye seslendik onlara. O arada düşman ateş etmeye başladı. Üstümüzdeki dağın sırtına yakın yamaçta dağın sonuna kadar giden yolda koşup üstümüzdeki sırtı kollayarak ilerliyorduk. Derede ilerleyen arkadaşlar artık sesimizi duymuyordu. Hem akan suyun sesi hem de kurşun sesleri bizi duymalarını engelliyordu. Arkadaşlar derede, suyun içinde ilerlemeye çalışıyordu. Suda oluşan bazı göletler vardı. Bu göletlerde ilerlemekte zorlanıyorlardı.

Kemal arkadaş Axîn arkadaşın çantasının üzerine atmış ilerliyordu. Yüz metre sonra derenin kıvrımında gözden kayboldular. Biz ise bir grup olarak Kara Dere'nin batı yamacında ilerlemeye çalışıyorduk. Yamaçtan dereye inen küçük birkaç sırt vardı. İkinci kayalık sırt ulaştığımızda düşman bizim konumumuza hakim yerleri tutmuştu. Bizi görebiliyorlar mıydı bilmiyorduk, ama onların görüş alanındaydık. Dört arkadaş önümüzde, ulaştığımız kayalık sırtı geçmişti. Biz sırtta ulaştığımızda askerler bulduğumuz yeri yoğun ateş altına aldı. Üç kişi kendimizi küçük bir kayalığın arkasına zor bela atarak düşman ateşinden korunmaya çalıştık. Bir süre sonra sığındığımız kaya bizi koruyamaz oldu. Bulduğumuz

kaya parçasına yağmur gibi kurşun yağıyordu. Hareket edemiyorduk. Düşmana karşılık vermek için silahımı doğrulturken kolumdan iki mermi aldım. Parkemin sağ kolunda iki delik açılmış, mermiler kolumu sıyırmıştı.

“Heval, sürünerek kendimizi aşağı doğru bırakalım, tek şansımız bu” dedim.

Bulduğumuz yerden yukarıya doğru ya da sağa sola hareket etmemiz mümkün değildi çünkü. Şiyar arkadaş hemen yüzü koyun yerde sürünerek kendisini aşağıya bıraktı. Ardından ben, sonra da Heval Besê aynısını yaptı.

Bir uçurumun başındaydık. Uçurumun altında bulunan Vahdet Kitay arkadaş bize seslendi. Bir şeyler söylemek istiyor, fakat ne demek istediği anlaşılmıyordu. Tam bu esnada düşman arkadaş fark etti. Onu taradılar. Arkadaşın yuvarlanarak biraz daha aşağıya indiğini gördük. Tekrardan ayağa kalkarak eliyle uçurumun altını işaret ederek gözden kayboldu. Artık arkadaş göremiyorduk. Uçurumdan aşağı şutikle inmeyi düşündük. Üçümüz de belimize sardığımız şutiklerimizi çıkarıp birbirine bağladık. Kırk metreye yakın bir sicim haline getirdik. Önce çantalarımızı bağlayıp aşağı sarkıttık. Uçurumun üçte birine ancak ulaşmıştı. Tekrar yukarı çekerken şutik koptu. Çantalarımız uçurumdan aşağı yuvarlandı. Uçurumdan on beş metre kadar aşağıya indik. Çok kötü durumdaydık. Artık hareket edemiyorduk. Sincap gibi el ve ayak parmak uçlarıyla kayalığa yapışıp öyle kalmıştık. Şiyar arkadaşla ben kayanın yüzeyinde yan yanaydık. Besê arkadaş ise ikimizin bir karış daha üzerindeydi. O da hareket edemiyordu. Diğer üç arkadaş yüz metre uzaktaki küçük sırttaki kayalıkların arasında kayboldu. Biz ise kayalıkta asılı kalmıştık. Ne sağa ne de sola hareket edebiliyorduk. Aşağı tarafımızda yüz elli metrelik uçurum vardı. Düşsek paramparça olurduk. Üst tarafımızdan ise sürekli ateş ediliyordu. Tekrar yukarı çıkmak istedik, fakat çıkamadık. Hareket edecek alanımız kalmamıştı artık. Omuzumuzda asılı silahımızı da kullanacak durumda değildik.

Koca dünyada bir uçurum kenarında kıpırdayamaz hele gelmek de varmış, kimin aklına gelir ki. Savaşın tam ortasında, düşman namluları sana doğrulmuşken hareketsiz kalmanın nasıl bir duygu olduğunu ancak yaşayan bilir. Tam o sırada derenin doğu tarafındaki sırt düşman geldi. Sırtı tümüyle tuttular. Karşı yamaçlara yerleşen düşman güçleriyle aramızdaki mesafenin uzaklığı üç yüz metre kadardı. Silahların etkili

Aşağı tarafımızda yüz elli metrelik uçurum vardı. Düşsek paramparça olurduk. Üst tarafımızdan ise sürekli ateş ediliyordu. Tekrar yukarı çıkmak istedik, fakat çıkamadık. Hareket edecek alanımız kalmamıştı artık. Omuzumuzda asılı silahımızı da kullanacak durumda değildik.

Tam o sırada derenin doğu tarafındaki sırtta düşman geldi. Sırtı tümüyle tuttular. Karşı yamaçlara yerleşen düşman güçleriyle aramızdaki mesafenin uzaklığı üç yüz metre kadardı. Silahların etkili ateş alanında, düşmanın gözünün önünde çaresiz av durumundaydık.

Düşman makineli tüfeği getirip tam karşımıza kurdu.

Çok sağlam iş yapıyordu. Fiziki olarak da çok güçlüydü. Bizim kazmayla zorla kazdığımız yeri Kemal kürekle kazıyordu. Küreğini toprağa vurduğunda sanki kum kazıyor gibiydi. Hiç abartısız bilekleri benim bacağımın daha kalındı.

Dört arkadaşla birlikte üç gün çalıştık.

“Bana yardım etmek yerine engel oluyorlar” dedi Kemal yanındakiler için.

“Kemal arkadaş bırakmıyor biz de çalışalım. Bize siz beni yavaşlatıyorsunuz” dedi onlar da

“Ben yalnız yaparım. Sizin sayınız zaten az. Arkadaşlar size yardım etsin” diye karşılık verdi.

“Heval Kemal yalnız olmaz” dedik.

“O zaman bir arkadaş yanımda kalsın, diğerleri nöbetçi olsun” dedi. Arkadaşlar da bu görüşü onayladı.

Kemal arkadaş bal ve torak'ı çok seviyordu. Yanımızda da torak ve bal çoktu. Günde iki kilo bal tüketiyor, küçük bir iş makinası, kepçe gibi de çalışıyordu.

kaybediyoruz” diyerek konuşmayı bitirdi Besê arkadaş.

Hemen atları alıp bazen binerek bazen de yularından çekerek iki saat uzaklıktaki çok sık ormanlığa ulaştık. Yolda bir ara birbirimizi kaybettik. Bu birbirimizi kaybetme yarım saatimize mal olmuştu. Atları ormanlıkta gizledikten sonra gece saat on bir gibi bize söylenen randevu yerine ulaşmamıza az kalmıştı. Akşamdan yağmaya başlayan yağmur çiseleyerek devam ediyordu.

Randevu yerine yakınlaştığımızda önce sesler duyduk. Hemen yerimizde durduk. Aramızda konuşarak farklı bir durum olduğu kanısına vardık. Biraz daha yaklaşıncaya yanar ateşleri gördük.

“Heval bunlar arkadaşlar olamaz. Oparasyonda bizden kimse ateş yakmaz. İki arkadaş biraz daha yaklaşıp baksın. Kontrol edip durumu anlansınlar” dedik.

İki arkadaş ateşin olduğu yere doğru biraz daha ilerledi. Bu arada yağmurun şiddeti artmış, sicim gibi

ateş alanında, düşmanın gözünün önünde çaresiz av durumundaydık.

Şiyar soğuktan titriyordu, böbreğinde sorunlu bir arkadaşı. Bir böbreği alınmış, diğeri de sağlam değildi. Bundan dolayı soğuktan erken etkileniyordu. Düşman makineli tüfeği getirip tam karşımıza kurdu.

"Artık kurtuluşumuz kalmadı. Yanında sigara varsa yakıp bir tane ver" dedi Şiyar arkadaşı.

"Sigara var var olmasına da nasıl yakayım?" diye karşılık verdim. O anda sigarayı düşünmek tuhaftı. "Tamam, bir deneyeyim" dedim sonra.

"Ben sıkıştım" dedi Şiyar kafasını kulağıma yakınlaştırarak. "Büyük mü küçük mü?"

"Ne yedik ki büyük olsun, küçük tabii" deyip o durumda bile güldürdü beni.

"Bırak gitsin" dedim. Üst tarafımızdaki Besê arkadaşına doğru baktı.

"Korkma, o seni göremez" dedim.

O sıra zorla sağ elimi boşa alarak cebimden iki sigara çıkardım. İkisini de dudaklarımın arasına koydum. Diğer cebimdeki kibrit kutusunu çıkardım. İçinde sadece üç çöp kalmıştı. Kutuyu bacağımla kayalık arasına sıkıştırdım. İlk kibrit çöpünü denedim, yanmadı. İkinci çöp de ilk denemede tutuşmadı. İkinci vuruşta alev aldı. Çöpün iyice tutuşması için biraz bekledim. İyice tutuşunca iki sigarayı da yaktım. Birini Şiyar arkadaşın dudağına yerleştirdim. Şiyar arkadaş sigaradan derin bir nefes çekti. Arkadaşın isteğini yerine getirdiğim için çok zor bir görevi başarmış gibi mutlu oldum.

Kayalıkta asılı haldeyken karşı dağın sırtında makineli silahın namlusunu tam da bize doğrultular. Her an tarayacakları hissi ve düşüncesi içindeydik.

"Ben bombamı patlatacağım" dedi Besê arkadaş.

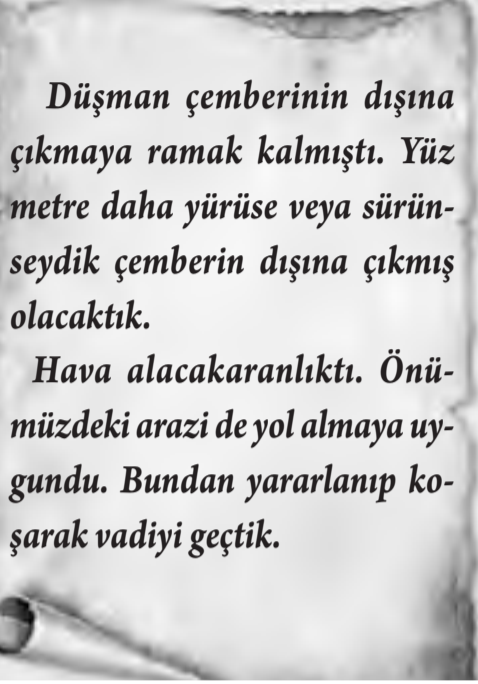
"Hayır heval gerek yok, sakın yapma. Düşman mermisiyle ölmek daha iyidir. Bu uçurumdan aşağıya düştüğümüzde zaten parampaç oluruş" diyerek engelledik.

Hava açık ve soğuktu, fakat beklenmedik bir şey oldu. Bir anda hava bulutlandı, hafiften yağmur yağdı. Sırtımız ıslanmış, soğuk içimize işliyordu. Vadiden parçalı sis bulutları geçiyordu. O sırada iki Cobra helikopteri vadiden yukarı doğru gelip çok yakınımızdan geçti. Pilotları çok net görmüştük. Biz her an bize ateş açacaklar diye bekliyorken beklediğimiz olmadı. Bizi görmemeleri imkânsızdı. Düşman yukarıdaki patikadan bulunduğumuz yamacı sürekli ateş altında tutuyor, dereyi havan topları ve roketlerle vuruyordu. Bir saat kadar ateş altında kaldık. Düşman güçleri karşımızdaki yamaçtan namlusu bize doğrultmuş ağır makineli tüfeği kaldırdı. Aynı hat üzerinden yürüyerek üç yüz metre aşağıya doğru kaydılar. Orada durup beklediler. Biz uçurumda kayaya yapışmış halde bekliyorduk hâlâ. Her tarafımıza kramp girmişti.

Gerilla kıyafetimiz kaya rengini almış olduğundan gözlerinin önünde olmamıza rağmen bizi görmemişlerdi. Zaman ilerlediğinde bunu fark ettik. Bir takımdan oluşan gerilla birliğimiz istemeyerek dörde bölünmüştü. Diğer arkadaşlara ne olduğunu bilmiyorduk. Zaman çok yavaş iler-

liyordu. Hareketsizlikten dolayı tüm vücudumuz kaskatı kesilmişti.

Güneş batmak üzereydi. Havanın kararmasına az bir zaman kalmıştı. Hava kararınca bulunduğumuz yerden çıkmaya çalıştık. Bütün gün uçurumun kıyısında kayaya yapışık halde kalmanın bizde yarattığı uyuşukluktan olacak ki hareket edemiyorduk. Ayak ve el parmaklarımızın uçları üzerinde yaşama tutunmuştuk.

Düşman çemberinin dışına çıkmaya ramak kalmıştı. Yüz metre daha yürüse veya sürünseydik çemberin dışına çıkmış olacaktık.

Hava alacakaranlıktı. Önümüzdeki arazi de yol almaya uygundu. Bundan yararlanıp koşarak vadiyi geçtik.

Parmaklarımız sanki kilitlemiş gibiydi. Rahat açılmıyordu, bu nedenle el ve ayak parmaklarımızı hareket ettirmeye çalışıyorduk.

"Heval Besê sen hareket edebiliyor musun?" diye sordum.

"Hayır heval, elim ayağım tutmuyor" dedi.

"Parmaklarını hareket ettirmeye çalış. Heval Şiyar sen de" dedim.

"Heval ayaklarımı hissetmiyorum" diye karşılık verdi Şiyar.

"Yavaş yavaş hareket etmeye çalış biraz sonra açılır" diyerek cesaretlendirmeye çalıştım. Karanlık çökeli bir saatten fazla olmuştu, fakat el ve ayaklarımız hâlâ açılmamıştı. Bunda ıslak olmamızın ve soğüğün da etkisi vardı tabii.

Bulduğumuz uçurumun başından Dilbirin arkadaşın sesi geldi.

"Heval heval" diye bizi çağırıyordu.

"Bu Dilbirin'in sesi. Alçak, düşmanı üzerimize getirdi. Cevap vermeyin" dedi Besê arkadaş.

"Dilbirin için nasıl böyle düşünürsün? Heval cevap ver arkadaşına" dedim.

"Ben bombamın pimini çekiyorum. Düşman bizi elle yakalamak istiyor. Düşmanın eline düşmeyeceğiz."

"Heval Besê dur hele anlayalım" diyerek zorla yatıştırdık arkadaşını.

"Heval Dilbirin Heval Dilbirin" diye kaşılık verdik.

Sesimizi duyar duymaz cevap verdi.

"Heval siz neredesiniz?"

"Heval biz çıkamıyoruz, bize şutik uzatın."

"Tamam bekleyin şutiki sarkıtıyorum."

Şutiki sarkıttılar.

"Heval Besê şutiki beline bağla, seni yukarıya çeksin arkadaşlar."

"Tamam bağladım heval, yavaş yavaş çekin."

Heval Besê'yi çekip uçurumun üzerine çıkardılar. Tekrar şutik sarkıtıldı. Birkaç dakika uğraştıktan sonra yakaladım. İpi kollarımın altında zor bela bağladım.

"Heval çekin."

Beni çekmeye başladılar. Ben de kayalıkta tutunarak, el ve ayaklarımın yerini değiştirip çekmelerine yardım

ederek yukarı çıktım. Sıra Şiyar arkadaşına gelmişti. Şutiki tekrar aşağıya sarkıttık. Şiyar arkadaş şutiki tutamadığını, çekip yeniden atmamızı istedi. Şutiki çekip tekrardan arkadaşın hizasından aşağı sarkıttık.

"Heval yakaladın mı?"

"Evet yakaladım."

Birkaç dakika öylece bekledik.

"Şiyar heval kendini bağladın mı?" diye sordum ses gelmeyince.

"Bağlıyorum."

"Sağlam bağla heval."

"Tamam."

Aradan dört beş dakika daha geçti.

"Heval çekin" dedi sonunda.

"Haydi heval çekelim." Arkadaşı tahminen sekiz-dokuz metre yukarıya çekmiştik. Aşağıda ilginç sesler geldi.

"Heval ne oldu" diye birkaç defa sorduk, fakat cevap yoktu. Sadece hırıltılı bir ses geliyordu ve çektiğimiz şutik titriyordu.

"Heval boğulma sesi geliyor, baksana şutiki sallanıyor."

"Şutiki yavaş yavaş gevşetelim" dedikten sonra bir metre aşağı saldık. Şutikteki ağırlık kalmadı.

"Heval bir yerlere tutun. Sana ne oldu? Şutik boynuna mı dolandı?" diye seslendik.

Arkadaştan gelen hırıltılı sesler önce anlaşılmıyordu. Boğulmakta olan birinin çıkardığı seslere benziyordu. Biraz sonrasında öksürük sesi duyduk.

"Heval ben iyiyim" diyebildi ardından.

"Heval kendini belinden iyice bağla."

"Bağlamaya çalışıyorum."

"Tamam bekliyoruz."

"Heval bağladım çekin" dedi bir dakika sonra. Yavaş yavaş çekerek yukarı çıkardık.

"Heval Şiyar aşağıda ne oldu? Niye boğulma sesleri geldi?"

"Heval ellerim açılmıyordu. Parmak uçlarıyla tuttuğum kayalıktaki bir elimi çektim, ama tüm kolum donmuş, bir odun parçası gibi olmuştu. Elimi kullanamayınca dişimle şutiki tutup kafamı döndürerek boynuma dört ya da beş defa doladım. Siz çekmeye başlayınca ben de boğuluyordum. Tam bu esnada kaskatı kesilip donmuş vücudum birden açıldı. Ellerimle şutike sarılarak kendimi yukarı doğru çekerek boğulmaktan kurtulmaya çalışıyordum ki siz ipi gevşettiniz. Ayağım bir çıkıntıya dayanmıştı ve vücudumun ağırlığı ayaklarımın üzerine bindi. Bir elimin tutunacağı yeri de bulunca diğer elimle

ipi boynumdan çıkardım. Bu şekilde son anda boğulmaktan kurtuldum. Boğulmak çok kötüymüş."

"Heval sen deli misin? Bizi yoldaş katili yapacaktın. Söyleseydin bir arkadaşını aşağı bırakıp seni bağlar ve çıkarırdık."

"Heval şimdi bunları bırakalım, zaman kaybediyoruz. Operasyon alanından çıkmamız lazım."

Düşman hava karardıktan sonra ateşi kesmişti. Sadece ara sıra rastgele sağa sola ateş ediyordu. Kısa bir tartışmadan sonra bir gün önce geldiğimiz yöne doğru gitmeye karar verdik. Kara Dere'nin her iki yamacı da dik ve sarptı. Geçit vermeyen dik kayalıklar çıkışı zorluyordu. Bu duruma düşmanın kuşatması da eklenince işler daha da zorlaşmıştı.

"Arkadaşlar sırtlar tutulmuş. Dere dere yukarı doğru gitmek mümkün değil, elimizde kalan tek çare yamaç yamaç gitmek" dedi Dilbirin arkadaş.

"Diğer dört arkadaşına ne oldu bilmiyoruz. Heval siz onları gördünüz mü?" diye sordu Besê heval.

"Biz sizin yan tarafındaki kayalıklı yamaçtaydık. Kayalıkların arasında gizlendik. Sadece sizi görüyorduk, diğer arkadaşları görmedik. Sizin için çok endişelendik. Siz oraya nasıl indiniz?" diye sordu bir arkadaş.

"Uçurum olduğunu bilmiyorduk. Kendimizi biraz aşağı bırakıp sırtı geçecektik, fakat çıkış yolu bulamadık ve öyle asılı kaldık. Geriye de dönemedik" diye cevap veren Besê arkadaş. "Tamam haydi hareket edelim" dedi.

Yağmur yağmaya başlamıştı. Zifiri karanlıkta uçurumlu kayalıklarda yol bulmaya çalışıyorduk. Göz gözü görmüyordu. Karanlığın içinden, o sarp yamaçta çoğunlukla dört ayak şeklinde ilerliyorduk. Sabaha kadar ancak iki kilometre yürümüş, daha doğrusu sürünerek ilerlemiştik. Hava

dağın sırtına yakın bir yerde durup biraz dinlendik. İki arkadaş gidip üstümüzdeki sırtı kontrol ettik. Yukarılarımızda düşman yoktu. Haber verdik, arkadaşlar da tepeye geldi.

Çıktığımız sırt kayalık ve ormandı. Çatışma için mükemmel bir araziydi. Bin kişilik ordu da gelse korkumuz olmazdı bu arazide. Bir gün önceki çaresizlik yerini bin kişilik orduya karşı direniş cesaretine bırakmıştı. Arazinin savaşta avantaj gücünü gösteren en iyi örneklerden birini deneyimlemiştik. Bizim takımdan kopan diğer dört arkadaşına ne olduğunu bilmiyorduk. Her arkadaş bir yorum yapıyordu. Ağırlıklı olarak arkadaşların kurtulduklarını tahmin ediliyordu. Bu arada atlarımızı da merak ediyorduk. Hayvanlar üç gündür bağlı, aç ve susuzdu.

Öğleye doğru Kara Dere'den on dakika kadar süren silah sesleri geldi. Sonrasında da düşman geri çekildi. Operasyon sona ermişti. Düşman arazide üç gün kalmıştı. Bağlantı kurup karargâh gücü ile buluştuk. Diğer güçlerimiz operasyonda kayıp vermemiş, tersine düşmana kayıp verdimişti. Sekiz asker öldürülmüş, düşmanın üzerinden altı silah kaldırılmıştı.

"Heval, düşman beş kaybımızdan bahsediyor. Bunun doğru olması mümkün değil. Sadece haber alamadığımız sizin takımdan dört arkadaş var" dedi Eyalet Komutanı İsa arkadaş.

Akşama doğru bir grup arkadaş Kara Dere'ye kaybolan arkadaşları aramaya gidecekti. Bir grup arkadaş da atları almak için yola çıkacaktı. Akşam dört arkadaşla birlikte Kara Dere'ye doğru yola çıktık. Gece yarısı alana ulaştık. Hava aydınlanınca arama faaliyetlerine başladık. Saat sekizde Kemal arkadaşın cenazesini bulduk. Hemen üç metre

aydınlanmaya başladığında gece ateş yakıp kendimizi kuruttuğumuz yıkık köyün bir kilometre alt tarafına, Kara Dere'nin başına yakınlaşmıştık. Düşman çemberinin dışına çıkmaya ramak kalmıştı. Yüz metre daha yürüse veya sürünseydik çemberin dışına çıkmış olacaktık.

Hava alacakaranlıktı. Önümüzdeki arazi de yol almaya uygundu. Bundan yararlanıp koşarak vadiyi geçtik. Köyün sağındaki dağın yönünde ormanlık alana doğru tırmanmaya başladık. Kara Dere'nin sağ ve solundaki sırtlar ve derenin üstündeki köy düşman tarafından tutulmuştu. Derenin Ali Boğazi'na doğru olan tarafını görmiyorduk, fakat büyük ihtimale orası da tutulmuştu. Tırmandığımız

yukarısında balkon andıran bir kayanın önünde kıvrılıp yatmış gibi görünen Axin arkadaşını gördük. Bir kaya kovuğu da denebilir. Axin arkadaşın altına iki kucak ot serilmişti. Kemal arkadaşın önce yaralandığı, Kemal arkadaşın o incinmesin diye ot toplayıp ottan döşek yaptığı, Axin arkadaşını korumak için beş metre yan tarafında mevzilenip savaştığı anlaşılıyordu. Dereden on beş metre yukarıda, çatıştığı küçük kayalıklı yerde yüz sekiz boş mermi kovana vardı. Kemal arkadaş son mermisine kadar çatışmıştı.

Dilbirin arkadaş şehitlerin cenazelerine yakın suyun içinde bir silah buldu. Bulunan silah Axin arkadaşındı. Her iki arkadaşın uygun biçimde

gömdük. Tekrar araziye taradık, fakat diğer iki arkadaşın izine rastlayamadık. Daha önce uçurumdan attığımız sırt çantalarımızı da bulduk. Bir gün daha orada kaldık, araziye bir kez daha derinlemesine aradık, fakat arkadaşları bulamadık.

Biz karargâha ulaştığımızda iki arkadaştan biri olan R. arkadaşlara ulaşmıştı.

“Heval sen diğer arkadaşları gördün mü hiç?”

“Hayır heval, ben su göletinde bir kayanın altına gizlenmişim. Hiçbir şey görmüyor, sadece sesleri duyuyordum.”

R. arkadaş şehit düşen arkadaşlara iki yüz metre aşağıda, kendini deredeki bir su göletinde iki gün gizleyerek kurtulmuştu. Vahdet Kitay arkadaşın akıbeti hakkında ise hiçbir bilgi yoktu. Sanki yer yarılmış, içine girmiş, yok olmuştu.

Atları almaya giden arkadaşlar tam bir mezbaha ile karşılaşılıyor. Askerler insana olduğu kadar hayvana da düşman gibi davranmıştı. On iki atımız kurşuna dizilerek katledilmişti. Bazılarını paramparça etmişlerdi. Sadece üç at yularını koparıp kurtulmuştu. Yapılan bu hayvan katliamı kin ve öfkemizi daha da arttırmıştı.

Operasyon sonrası eski çalışma alanımıza geri dönme vakti gelmişti. Yaptığımız depoları kontrol etmek ve bitmek üzere olan üslenme faaliyetini sonuçlandırmak üzere arkadaşlardan ayrıldık. Önce yaptığımız yedek depoları kontrol edecektik. Sıra üçüncü depoyu kontrol etmeye gelmişti. Sabah hava aydınlanınca depoya baktık, sağlamdı. O gün ekmeğimiz de bitmişti. Depodan biraz un çıkarıp hamur yoğurduk. Orada ortalıkta bulduğumuz bir yağ tenekesini kesip düzelterek ekmeğe haline getirdik. Birkaç taş bir araya getirip ocak yaptıktan sonra ateşimizi yakıp ekmeğe pişirmeye başladık. Bu esnada nöbetçi arkadaş geldi.

“Heval karşı yamaçtaki patikada bir kişi gördüm. Bu tarafa doğru geliyor” dedi.

“İyice baktın mı? Sadece bir kişi mi?” diye sordum.

“İyi baktım, başka kimseyi görmedim.”

Dürbünü alıp biraz ileri gittim. Patikada yürüyen kişi yalpalayarak, sarhoşlar gibi yürüyordu. Onu dürbünle izlemeye devam ettim. Alt tarafımızdaki dereye girip görüş açımızdan çıktı. Bir süre sonra tekrar görüldü. Bize iyice yaklaşmıştı. Dürbünü gözümünden ayırmıyordum. Biraz daha dikkatli baktığımda geleni Vahdet Kitay arkadaşına benzettim. Biraz daha yaklaştığında artık kaybolan arkadaş olduğundan tam emin oldum. Koşarak diğer arkadaşların yanına döndüm.

“Vahdet Kitay arkadaş geliyor. Operasyondan kurtulmuş” dediğimde tüm arkadaşlar hemen ayağa fırladı.

“Hani nerede?” diye sordular hep bir ağızdan.

“Aşağıdaki patikada ağır ağır geliyor” dedim.

Hepimiz birlikte patikaya indik. Ona doğru koşar adım gidiyorduk. Küçük bir dere kıvrımından çıktığında bizi karşısında görünce kısa bir süre durakladı. Şaşkınlık geçirdiği her halinden belliydi. Anlık duraklamadan sonra bize doğru koşmak istedi, fakat koşamadı. Sadece yürüyüş temposu biraz hızlanmıştı. Kucağında da yuvarlak, iki kiloluk bal ku-

tusu vardı. Bir eliyle kutuyu sıkıca tutmuştu. Vahdet arkadaşına doğru koşan arkadaşlar içinde en öndeydim. Kendisine ilk ulaştığımda boynuma sarılıp ağlamaya başladı. Diğer arkadaşların hepsi etrafımızda toplanmıştı, ama o beni bırakmıyordu. Öylece birbirimize sarılmış halde üç dört dakika daha kaldık.

“Heval arkadaşlar da seni kucaklamak istiyor” dedim. Kendimi biraz geri çekerek beni bırakmasına yardımcı oldum.

“Hepinizin şehit olduğuna düşünmüştüm” dedi Vahdet arkadaş.

Arkadaşlar Vahdet ile kucaklaştıktan sonra sırtındaki çantasını ve elindeki bal tenekesini aldı. Ekmek

yaptığımız yere geri dönerken elimden tuttu. Bir yandan da ağlıyordu hâlâ.

“Ağlama heval” diye teskin etmeye çalışıyordum.

“Kendimi tutamıyorum arkadaş. Kaç gündür ne çektiğimi bir bilsen” diye söylüyorlardı.

Bizden koştuktan sonra elini yüzünü dahi yıkamamıştı. Üstü başı çok kirlenmişti.

“Diğer arkadaşlar nasıl?” diye sordu.

“Hepsi sağlam” dedim. O anda iki arkadaşın şahadet haberini kaldiracak durumda değildi.

Hemen su ısıtıp üstünü başını yıkamasını, temizlik yapmasını sağladık. Bir haftadır uyumamıştı. Çok bitkin görünüyordu.

“Heval sen şimdi biraz istirahat et sonra konuşuruz” diyerek yalnız bırakmak istedim.

“Yedi gündür uyumadım. Sizi bulduktan sonra neler yaşadığımı anlatmadan da uyuyamam. Ya bir daha uyanamazsam? Şimdi yatmak istemiyorum” dedi duygusal bir ifade ile.

Çok ısrar etsek de kabul etmedi. “Tamam, ne yaşadığını anlat ondan sonra istirahat edersin.”

“Olur.”

Hepimiz ateşin etrafında halka şeklinde bağdaş kurup oturmuştu. Vahdet arkadaşını dinlemek için pür dikkat kesilmişti. Kimseden çit çıkmıyordu. Tüm arkadaşların gözlerinin onun üzerinde olduğunu görünce irkildim.

“Ne oldu? Niye öyle bakıyorsunuz?”

“Seni dinliyoruz heval.”

“Ha tamam, anlatayım o zaman. Ben ölümden korkmadım, sadece başıma ne geldiğinin bilinmemesinden, cenazemin bulunamayacağından çok korktum.”

“İki gün araziye didik didik aradık, bağırıp çağırdık sen neredeydin?”

“Heval sizi son gördüğümde uçurumda kayalığa asılı duruyordunuz.

Ben o uçurumun altında kendimi gizleyecek yer arıyordum. Dereye ve derenin diğer tarafına atılan havan toplarının ve roketlerin parçaları geliyordu çünkü. Uçurumun hemen altında, bir kayanın dibinde duruyordum. Durduğum kayanın önünde bodur, ama sık bir meşelik vardı. İnsanın zorla girebileceği bir kaya oyuğuna denk geldim. O kaya oyuğundan içeri gireyim dedim. Ayaklarımı içine doğru uzattım, fakat oyuğun ağı çok dardı. Üzerimdeki raxtla giremedim. Raxtımı ve parkemi çantaya koydum. Silahımı ve çantamı mağaranın ağına bırakıp kendimi oyuktan içeri bıraktım. Zor bela vücudumu oyuktan geçirdim. İçine girdiğim mağaranın ağı dardı,

bulamadım. İyice acıkmış ve susamıştım. Yiyecek-içecek namına yanımda hiçbir şey yoktu. Tekrar tekrar indiğim deliği aradım, bir türlü bulamadım. Bunu defalarca yaptım. Karanlıkta bulduğum bir yarığa tırmanıyorum çıkış bulamıyorum. Başka yarığa tırmanıyorum çıkış yok. Öbürüne tırmanıyorum yine aynı. Sanki yer yarılmış da içine girmişim gibi mağaranın çıkışı da yok olmuş, zaman kavramı da kaybolmuştu.

Zaman geçtikçe de iyice halsiz düşmüştüm. Susuzluk da etkili olmuş, susuzluktan boğazım kurumuştu. Biraz ıslak olan kayaları dilimle yalayarak susuzluğumu gidermeye çalıştım, fakat boşunaydı.

Bütün uğraşlarıma rağmen çıkışı bulamayınca en sonunda güçsüz ve umutsuz bir şekilde yere yığılıp kaldım. Artık yapacak bir şey kalmadı diyerek ıslak zeminde uzandım. Uzandığım yerde aklıma bin türlü düşünce akın ediyordu. ‘Burada öleceğim. Arkadaşlar benim hakkımda ne düşünecek? Beni arayıp bulamayınca bana inanan, güvenen ve sevenler çok üzülecek, sürekli beni arayıp duracaklar, akıbetimi öğrenmeye çalışacaklar. Bazıları da kaçtı ihanet etti diyecekler’ diye düşünüyorum, ölümden çok başıma gelenlerin bilinmemesine üzülüyordum. Bütün bunları düşündükçe kendime çok kıziyordum.

Öyle bir yer düşmüştüm ki beni asla bulamayacakları bir yerdin. Beynim, düşüncem, aslında tüm maddi ve manevi varlığım ihanet ve direniş kavramına kilitlenmişti. Ne olursa olsun mutlaka kurtulmam gerekiyordu. Bu düşünce yoğunluğu içinde tüm gücümü toparlayarak bir daha çıkış yolunu aradım, ama yine bulamadım. Başım döndü, yere düştüm. Ruhumu teslim etmek ister gibi sırt üstü sere serpe uzandım. Gözümü kapatmış düşünmeye çalışıyordum, fakat düşüncem de ağırlaşmıştı. Bir süre sonra gözümü açtığımda yukarılarda küçük bir ışık gördüm. Önce inanmadım. Gözümü ovarak bir daha baktım. Evet ışık oradaydı. Doğrulup biraz daha dikkatli baktım. Gördüğüm ışığın yıldız olduğunu fark ettim. Hiç kıpırdamadan ışığa baktım. Onu gözden yitirmem için elimden geldikçe dikkatimi toplamaya çalıştım. Kafamda şekillenen ilk ve tek düşünce hemen kalkmalı ve çabuk davranmalıydım. Işık gözden kaybolmadan oraya yönelmeliydim. Çıkış burasıydı, tüm gücümü toparlayarak kalkıp yıldız doğru tırmanmaya başladım. Yirmi metre kadar yukarıya tırmandığıma tahmin ediyordum. Tırmandığım yerde

yıldızı kaybettim. Bir an yine kaybolma kaygısına kapıldım. Bütün gücümü toplayarak tırmanmaya devam ettim ve sonunda mağaranın ağına ulaştım. Gözümü gökyüzüne dikip bakındım. Birkaç yıldız gördüğümde kendi kendime ‘kurtulmuşum’ dedim. Düşman araziden çekilmişti. Anlaşılan operasyon bitmişti. Çevreyi iyice dinledikten sonra herhangi bir olumsuzluk fark etmeyince hareket etmeye karar verdim.

Mağara deliğine girerken zorla girmiştim Çıkarken o delikten rahat çıktım. Dereye indim. Biraz oturup dinlendim, ardından doyuya su içtim. Açlıktan bitkin düşmüştüm. Bulduğum yere en yakın erzak deposuna doğru gittim. Yürümekten dizlerim tutmuyordu artık. Sabaha doğru depoya ulaştım. Depoyu açıp yiyecek bir şeyler yiyeyim dedim, ancak depoyu açacak gücüm kalmamıştı. Bu depoyu biz yaptığımız için deponun neresinde ne var iyi biliyordum.

Deponun üzerindeki toprağı kazmak için ucu sivri bir ağaç parçasına ihtiyaç vardı. Çevreyi biraz dolandıktan sonra işime yarayacak bir ağaç parçası buldum ve onunla deponun bir ucundan kazmaya başladım. Uzun bir uğraştan sonra erzağı sardığımız naylonla ulaştım. Depoyu yaptığımız zaman eşyaları korumak için naylonla paketlenmiş. İki küçük bal tenekesi de koymuştuk. Balı koyduğumuz tarafı da biliyordum, bu benim şansım. Bütün gücümü zorlayarak bal tenekelerinin olduğu yeri kâh ağaçla kâh tırnaklarımla zor bela kazarak bal tenekesini depodan çıkardım. Açlığımı gidermek için dakikalarca bal yedim su içtim, bal yedim su içtim, ta ki biraz enerji alana kadar. Bir süre sonra biraz gücümü toparlayıp kendime gelebilmişim. Hemen toparlanıp arkadaşları aramaya çıktım. İlk önce bu tarafa doğru yola çıktım. Öncezilerim beni bu tarafa yönlendirdi. Ve nihayet çok şükür sizi buldum. Ben bu birkaç gün içinde öldüm öldüm dirildim, ama pes etmedim. Teslimiyet-ihanet kaybetti, direniş kazandı arkadaşlar.”

“Ne ihaneti heval Vahdet, kimse öyle düşünmedi.”

“Siz düşünmediniz belki, ama bazıları ‘kaçmış, ihanet etmiş’ diyecekti.”

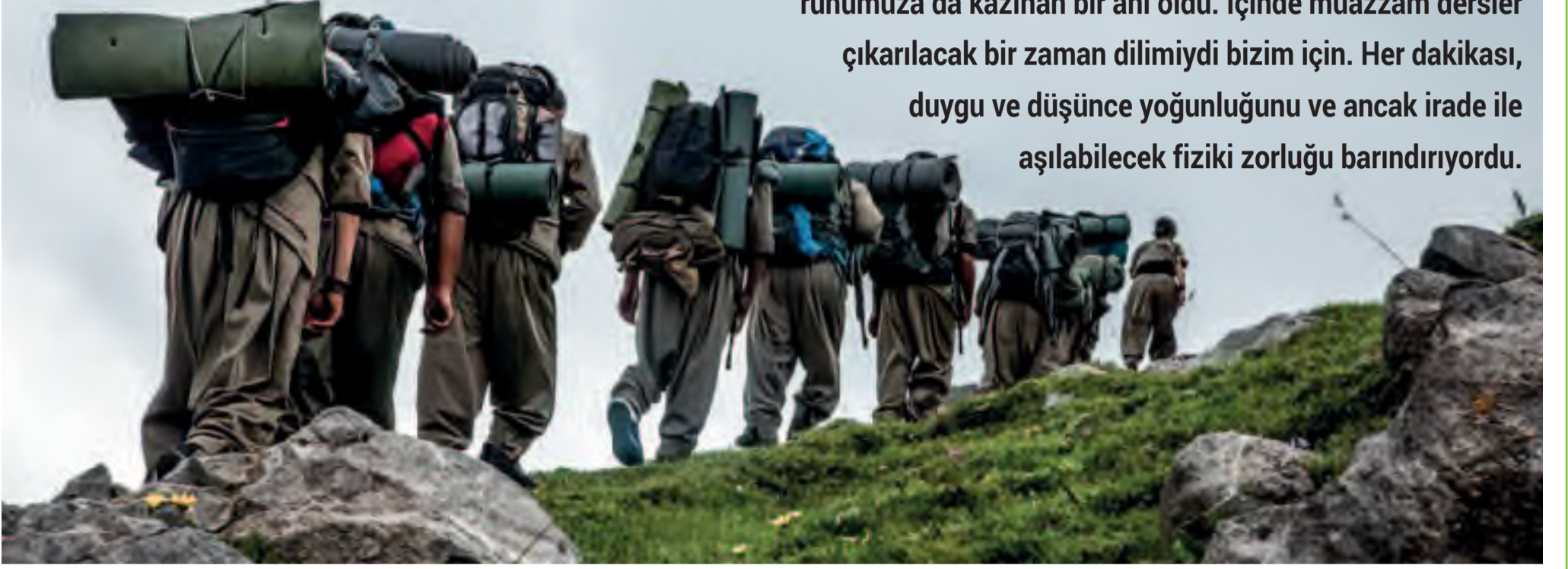
Sonrasında boynuma sarılıp tekrardan ağlamaya başladı. Yaşadıklarından dolayı psikolojisi biraz bozulmuştu. Ancak bir ayda düzelerek kendine gelebilmiş, eski haline dönmüştü. Bir yıl sonra gerçekleştirdiği bir saldırı eyleminde şehadete ulaştı.

Kara Dere’de yaşadıklarımız sadece belleğimize değil, ruhumuza da kazınan bir anı oldu. İçinde muazzam dersler çıkarılacak bir zaman dilimiydi bizim için. Her dakikası duygu ve düşünce yoğunluğunu ve ancak irade ile aşılabilecek fiziki zorluğu barındırıyor. Operasyonun en başında karar verdiğimizde Vahdet Kitay arkadaşını dinlemiş olsaydık Kara Dere’ye değil de yükselere çıksaydık belki de bu yaşadıklarımızın hiçbirini yaşamamış olacaktık.

Anıları önünde bir kez daha saygıyla eğiliyorum.

KARA DERE / DERSİM

Kara Dere'de yaşadıklarımız sadece belleğimize değil ruhumuza da kazınan bir anı oldu. İçinde muazzam dersler çıkarılacak bir zaman dilimiydi bizim için. Her dakikası, duygu ve düşünce yoğunluğunu ve ancak irade ile aşılabilecek fiziki zorluğu barındırıyordu.

Rauf Karakoçan

Yorucu ve fiziki açıdanda çok yıpratıcı olan dört aylık uzun bir yürüyüşün ardından nihayet Dersim'e ulaştık. Ağır yüklerimizle yol aldığımız ve epeyce badire atlattığımız için yorgun düşmüştük. Yaz henüz bitmiş, karakışı erkenden hissettiren Dersim sonbaharını yaşıyorduk.

Dersim'e ulaştıktan üç ya da dört gün sonra yorgunluğumuzu üzerimizden biraz olsun atmış haldeyken eyalet komutanı beni çağırıldı. Dersim'e gelen grup üyelerinin görev ve görev yerleri açıklanacaktı.

Eyalet sorumlusu arkadaşla kısa bir sohbetten sonra birlikte kış üstlenme faaliyetlerini yürütecek ve üstesinden gelebilecek bir grup arkadaş görevlendirdik.

"Sen de o gurupta yer alacaksın. Üstlenme hazırlığının ne kadar önemli ve gerekli olduğunu biliyorsun" dedi eyalet komutanı.

"Doğrudur heval, ama ben askeri güçlerde yer almak istiyorum. Bana ilişkin bilgi notumuzda bunların belirtilmiş olması gerekiyor" dedim. "Bilgi notuna ilişkin Parti'nin görüşü tabur ya da bölük komutanı olarak görev alacağım şeklindeydi" diye konuşmama devam ettim. "Söylediklerin doğru, zaten kışa az kaldı. Üstlenme çalışması çok önemli. Her arkadaş bu çalışmaya veremeyiz. Seninkisi geçici bir görevlendirme, asıl görevlendirmeyi baharda yaparız" cevabını verdi. "Yeni geldin herhalde itiraz etmezsin" diyerek anlam veremediğim bir bir tonla konuşmasını sürdürdü.

"Şimdiye kadar hiç itiraz etmedim, talimatsa giderim" dedim.

"Tamam heval talimattır" diyerek ekledi, "üstlenme grubundan üç arkadaş ile grup sorumlusu Besê arkadaş da burada. Hemen hazırlan birazdan çıkacaksınız" deyip konuşmaya son noktayı koydu.

Arkadaşların yaz boyunca köylerden parça parça çıkardıkları ve geçici olarak değişik yerlere gömdükleri erzakları toparlayıp kış üstlenmesi yapılacak yerlere yakın, korunaklı yer altı depolarına aktararak sağlama almamız gerekiyordu. Yapacağımız iş depo için yer kazmak, yaptığımız depolara atlarla erzak taşımak ve bu erzakları depolamaktı. Çok yorucu bir iş olduğu kadar gizlilik gerektiren bir işti de. Azami düzeyde dikkat, gizlilik, hassasiyet ve özen gerektiren bir çalışmaydı. Erzakların yaban domuzlarının,

ayılardan ve düşmanın bulamayacağı biçimde sağlam depolanması gerekiyordu.

Bileşimimiz bir takım gücü kadar arkadaştı. Her biri ayrı özellikler taşıyordu. Yoldaşlık ve sorumluluk duygusu güçlü, emekçi özellikleri olan bir grup güzel insandı. Her bir arkadaş kendi yeteneğiyle gücünü de zorlayarak çalışmaya katılıyordu. Her şey ortak tartışma, karar alma ve planlama temelinde yürütülüyordu. Bu da tüm arkadaşların morali ve coşkulu katılımını sağlıyordu.

Axîn arkadaş grubumuzun en genciydi. Partiye yeni katılmıştı. Çok sepatik bir kişiliği vardı. Her haliyle çocuk saflığı taşıyordu. Tüm arkadaşlar Axîn arkadaşı bu çocuksu yanlarıyla çok seviyordu. Hiçbir arkadaş Axîn hevalin ağır işler yapmasına müsaade etmiyordu. O da bazen bize kızıyor, "sizin yaklaşımınız parti yaklaşımı değil" diyordu. Birgün biz görevdeyken noktadaki iki arkadaş depo kazmaya gidiyor. Noktada Axîn ile başka bir arkadaş daha kalıyor. Diğer arkadaş "ben biraz uzanacağım. Bir süre sonra beni kaldır, arkadaşlara yemek hazırlayacağım" diyerek yatıyor.

Axîn heval bakıyor ekmek yok, hemen hamur yoğurup sacda ekmek yapıyor. Her tarafını hamura ve una buluyor. Yaptığı ekmeklerin her birinin şeklinin farklı olması bir yana, bir de taş gibi oluyor.

"Ne yapıyorsun heval?" diye soruyorum.

"Görmüyor musun? Ekmek yapıyorum."

"Heval Axin daha iki torba ekmek var, bak o arkadaki ağaca asmıştık. Neden beni uyandırmadın?"

"Seni uyandırsaydım bir sürü laf ederdin."

Axîn arkadaş yaptığı ekmekleri toplarken bakıyor ki hepsi taş gibi sertleşmiş. Yanındaki heval A'ya dönüyor.

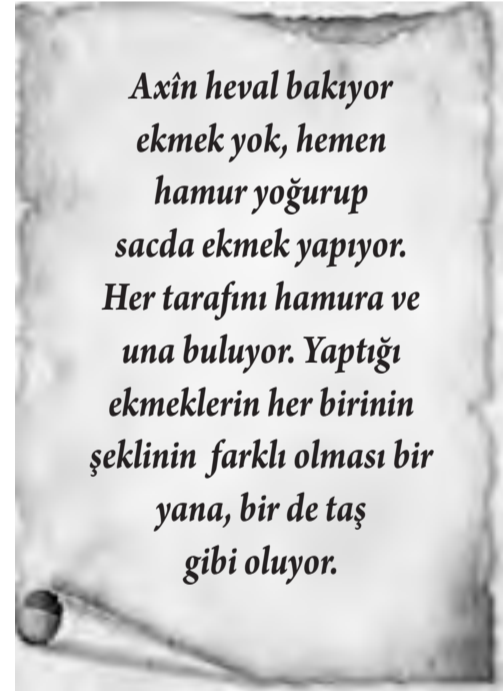
"Arkadaşlara söyleme ekmek yaptığımı" diyor.

Sabaha doğru görevden dönüp üstlenme noktasına ulaştık. Hayvanların yüklerini indirip kamufle yapana kadar güneş doğdu. Noktada kalan A. heval bize Axîn arkadaşın yaptığı ekmekleri anlattı. Biz de kendi aramızda anlaştık. Heval A, Axîn arkadaşın yaptığı ekmeği sofraya getirecek, hepimiz de "bu ne güzel ekmek" diyecektik.

"Heval gelin kahvaltı hazır" denildi bir süre sonra. Gidip sofraya oturduk. Axîn

heval da geldi. Sofrada kendi yaptığı ekmeği görünce heval A'ya ters bir bakış fırlattı. Birşey demeden yanıma oturdu.

"Heval çok yorulmuşsunuz, bu defa ben de sizinle geleceğim" dedi üzgün bir tonla. "Sen yanımızda olsaydın senden güç

ve moral alır, hiç yorulmazdık" diyerek gönlünü hoş etmeye çalıştım.

"Öyleyse bu sefer beni de götürün" dedi gözleri sevinçten açılmış bir biçimde.

"Tamam söz" dediğimde ellerini kaldırıp "Biji Serok Apo!" diyerek sevincini gizlemedi.

"Bu ne lezzetli ekmek" dediğimizde ise Axin arkadaş A'ya baktı.

"Ağzını tutamadın değil mi?" diye kızgınlığını belirtince tüm arkadaşlar kıs kıs gülüp olayı geçiştirdi.

Atlarımız yük taşımaktan artık bitap düşmüştü. Noktamıza yaklaşık altı saat uzaktan yük taşıyacaktık. Yüklerimizi atlara yükleyip yola koyulduk. Genelde bu taşıma işlerini güvenlik nedeniyle gece yapmak zorundaydık. Varacağımız noktaya iki saat kalmıştı ki bir yamacı çıkmamız gerekiyordu. Atlarımız oldukça yorulmuş, bazıları artık yürüyemiyordu.

"Heval, her arkadaş bir atın başını tutup çeksin" dedim. Yoksa yokuş çıkmaları oldukça zordu. O esnada bir at yere yığıldı. Yüğü de bozuldu. Biz iki arkadaş yere yığılan atın yanında kaldık.

"Heval atları durdurmayın sürün, yoksa diğer atlar da kendini yere atar" dedim diğer arkadaşlara. Yürümekte zorlanan diğer dört

atı arkadaşlar yularlarından tutup çekti.

Biz hemen yere yığılan atın bozulan yükünü çözüp üzerinden aldık. Atı zorla da olsa ayağa kaldırdık. Zavallının bacakları yorgunluktan ve güçsüzlükten titriyordu. Biraz bekledikten sonra yükü tekrar yükledik. Bir arkadaş önde yularını çekiyor ben de atın arkasından yürüyordum. Yokuşun bitmesine az kalmıştı, A. arkadaşta yetişti. A. arkadaş atın başını okşayarak atla konuşuyordu.

"Sen güzel bir atı. Bak elli metre kaldı, yokuş bitiyor. Al bu şekeri ye. Canım benim, tatlım benim, haydi bak arkadaşlar gitti. Onlara yetişmemiz lazım. Hadi canım benim" diyordu ciddi ciddi.

"Heval, at seni anlıyor mu?" diye sordum. "Anlıyor" dedi.

"Atın yularını çek" dedim yanımdaki arkadaşta. Atın arkasına çubukla vurdu. At kendini öne doğru atarak yürümeye başladı.

"Heval vurma yazıktır" dedi A. arkadaş. O gün hem atlarımız hem de biz öyle böyle yorulmamıştık. Yol boyunca altı atın yükü bozulmuş, her bir yükü indirip tekrardan yüklemek zorunda kalmıştık.

Birgün yine on beş ata erzak yükleyip yola koyulmuştu. Dilbirin'le kervanının arkasında yürüyorduk. A. arkadaş daha geride kalmış, arkamızdan geliyordu. Bir süre sonra koşarak nefes nefese bize ulaştı.

"Heval Serhat düşman geliyor."

"Ne taraftan geliyor?"

"Arkamızdan aynı patikadan geliyorlar, her an bize ulaşabilirler."

Hemen A. hevale döndüm.

"Sen arkadaşlara ulaş, atları hızlı sürsünler. Biz Dilbirin'le önlerine pusula atacağız" dedim.

Hemen patikanın altında pusuya yatıp bekledik. Önce ayak seslerini duyduk, ardından bir karartı görüldü.

"Vuralım mı?" diye sordu Dilbirin.

"Bekle, iyice yaklaşsınlar o zaman vuruz" dedim.

Karartı bize iyice yaklaştı. Tekti, başka gelen görünmüyordu. İki ayak sesinden başka ses de yoktu. İkimiz de nişan almış bekliyorduk. Dibimize kadar gelmişti.

"Heval, ev hirçe" dedim gelenin ayı olduğunu anlayınca ve birden bağırıma başladım. Bağırıma ayının böğürerek kaçması bir oldu. Vurmak istemedik, zararı da yoktu.